

SPAR NORD

RISIKORAPPORT

2017

Risikorapporten er udarbejdet i overensstemmelse med de juridiske oplysningskrav i CRR-forordningens artikel 431 til 455 samt Bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov. Henvisninger vedrørende oplysningsforpligtelser fremgår af Appendiks A.

Reglerne for kreditinstitutters kapitaldækning er fastsat i Europa-parlamentets og –rådets direktiv 2013/36/EU (CRD) og forordning nr. 575/2013 (CRR), herunder tilknyttede delegerede forordninger og guidelines. Regelsættet udspringer af Basel III-reglerne og fastsætter regler om offentliggørelse af kapitalkrav og risikostyring.

Spar Nords offentliggørelse af oplysninger i henhold til regelsæt-
tet sker for Spar Nord Bank A/S, cvr. nr. 13737584 samt dattersel-
skabet Aktieselskabet Skelagervej 15, som er fuldt konsolideret i
koncernen. Såfremt andet ikke eksplicit fremgår af rapporten er
tallene, der angives, udtryk for koncerntal.

Tal i risikorapporten er præsenteret i hele mio. kr., medmindre andet er angivet. Der kan derfor opstå afrundingsdifferencer, fordi sumtotaler er afrundet, og de bagvedliggende decimaler ikke fremgår.

A 10x10 grid of 100 small line segments, each rotated at a different angle, illustrating the concept of a vector field.

Indhold

4	Introduktion
5	Forretningsmodel
6	Risikostyring
10	Kapitalstyring og solvensbehov
17	Likviditetsrisiko
21	Kreditrisiko
36	Markedsrisiko
42	Operationel risiko
45	Risikoerklæring
46	Appendix

1. Introduktion

2017 bød på en positiv udvikling i både global og europæisk økonomi, og flere ledende indikatorer inden for industri- og service-sektoren ligger nu på højeste niveau siden 2011. I Tyskland ligger Ifo-barometret på det højeste niveau nogensinde, og der ses en opadgående trend i de fleste andre økonomier, der er fortsat ind i 2018. Alt i alt en mere og mere klar aftegning af et synkront globalt opsving.

Når det gælder danske forhold, har der i 2017 ligeledes været en positiv udvikling, og det kan konkluderes, at Danmark er inde i et bredt funderet opsving, der med stor sandsynlighed fortsætter de næste par år med en årlig vækst på omkring 2,0 %.

Væksten vil medføre en fortsat stigning i beskæftigelsen, der forventes at betyde, at stigningstakten i de danske lønninger vil tiltage, hvilket vil medføre en fortsat fremgang i forbruget. Endvidere forventes en fortsat fremgang i investeringerne som følge af ny teknologi og lave finansieringsomkostninger. Samlet set vil det påvirke både den kort- og langsigtede vækst i dansk økonomi positivt.

2017 har ligeledes været påvirket af historisk lave renter. Således har renten på indskudsbeviser været negativ siden oktober 2014 og siden januar 2016 været på minus 0,65 %. Med den nuværende situation, hvor bankerne har en høj overskudslikviditet, der således skal placeres til en negativ rente, medfører det et nedadgående pres på bankernes nettorenteindtægter. Det er forventningen, at denne situation vil fortsætte i 2018, men langsomt bedres i 2019.

POSITIV UDVIKLING I BONITET

Den positive udvikling i dansk økonomi med lave renter og lav ledighed har medført et positivt økonomisk klima for bankens kunder og har været medvirkende til en styrket kreditbonitet for såvel bankens privat- som erhvervskunder.

Boniteten for bankens landbrugskunder er ligeledes forbedret i løbet af 2017, hvilket har medført et væsentligt fald i bankens nedskrivninger på landbrug. Bankens landbrugseksponering er i løbet af det seneste år blevet reduceret med 0,3 mia. kr. I løbet af de sidste 10 år er bankens landbrugseksponering reduceret med ca. 2,5 mia. kr., og landbrug udgør nu 6 % af bankens udlån og garantier mod 12 % for 10 år siden.

SPAR NORD BLIVER SIFI

I slutningen af 2017 meddelte Erhvervsministeriet, at modellen for udpegning af systemisk vigtige finansielle institutter (SIFI) er blevet evalueret og forventes justeret. Det er i den forbindelse fundet hensigtsmæssigt at justere grænseværdien for indlån fra 5,0 % af sektorens samlede indlån til 3,0 % af sektorens samlede indlån. Justeringen sker for at sikre, at institutter, som vurderes systemisk vigtige i Danmark bliver udpeget. Justering af grænseværdien for indlån vil kræve en lovændring, som forventes gennemført i 2018, hvilket vil betyde, at Spar Nord bliver SIFI-institut.

En udpegning til SIFI-institut vil medføre øgede kapitalkrav samt generelt øgede krav til bankens risikostyring. Samlet set vurderes det, at udpegning til SIFI vil have flere positive end negative

konsekvenser for Spar Nord ikke mindst i forhold til kapitalfremskaffelse.

Inden meddelelsen om at Spar Nord vil blive udpeget til SIFI, var Spar Nord allerede blevet pålagt at skulle efterleve de kommende krav vedrørende nedskrivningseggede passiver (NEP-krav), som stilles til SIFI-institutter. Spar Nord skal således over de kommende år leve op til et NEP-krav på to gange det samlede kapitalkrav.

Med baggrund i kommende NEP-krav og øgede kapitalkrav har Spar Nord besluttet at søge om tilladelse til i løbet af 3-4 år at overgå til anvendelse af interne ratingbaserede modeller (IRB) til opgørelse af kreditrisikoen. Spar Nord anvender i dag standardmetoden til opgørelse af bankens risikoeksponering. Ved at anvende interne ratingbaserede modeller kan der opnås lavere risikovægte for Spar Nords væsentlige aktiver og dermed en mere optimal kapitalanvendelse.

FINANSTILSYNET PÅ BESØG I SPAR NORD

Finanstilsynet foretog i foråret 2017 en ordinær undersøgelse af Spar Nord, der omfattede alle væsentlige risikoområder. Spar Nord kunne med tilfredshed konstatere, at Finanstilsynet ikke havde ændringer til bankens nedskrivninger, ikke havde ændringer til det af banken opgjorte individuelle solvensbehov og gav bankens kreditbonitet et godt skudsmål.

Ved Finanstilsynets gennemgang af Spar Nords krediteksponering blev det konstateret, at banken har en bedre bonitet end gennemsnittet af gruppe 2 institutterne og er tættere på boniteten i gruppe 1 institutterne. Ligeledes, at banken har en stærk kreditorganisation samt et grundigt kontrolmiljø, der understøttes af lave bevillingsgrænser og centraliseret kreditstyring.

NYE KAPITALMÅLSÆTNINGER

Spar Nord ændrede medio 2017 bankens kapitalmålsætninger og udlodningspolitik. Banken har en målsætning om en egentlig kernekapitalprocent på 13,0, en samlet kapitalprocent på 16,5 og har til hensigt at udlodde 40-50 % af årets nettoresultat.

Bankens kapitalposition er solid med en egentlig kernekapitalprocent, der ultimo 2017 er opgjort til 14,4 og en samlet kapitalprocent på 18,2 svarende til en overdækning på 3,9 mia. kr. eller 7,9 procentpoint i forhold til det opgjorte kapitalkrav.

Spar Nord står således godt rustet til at kunne imødekomme de fremtidige øgede kapitalkrav, der udover krav som følge af SIFI-udpegningen også omfatter en fuldindfaset kapitalbevaringsbuffer og en kontracyklisk buffer. Det Systemiske Risikoråd har foreslået en kontracyklisk buffer på 0,5 %, som hvis regeringen beslutter det, implementeres i 1. kvartal 2019.

Spar Nord forventer, at banken i forbindelse med den formelle SIFI-udpegning vil hæve kapitalmålsætningerne. Målsætningen for egentlig kernekapitalprocent forventes således hævet fra 13,0 til 13,5 og målsætningen for den samlede kapitalprocent fra 16,5 til 17,5.

2. Forretningsmodel

Spar Nord blev grundlagt i Aalborg i 1824 og har historisk været funderet i det nordjyske område, hvor banken stadig er markedsledende.

I perioden fra 2002 til 2010 har Spar Nord etableret og tilkøbt 27 lokale banker (filialer) uden for Nordjylland, og i 2012 fusionerede banken med Sparbank med 23 filialer. Samtidig er der sket tilpasninger af afdelingsnettet, således at Spar Nord i dag har et landsdækkende distributionsnet med 50 filialer.

Spar Nord tilbyder alle former for finansielle ydelser, rådgivning og produkter og har forretningsmæssigt fokus på private kunder samt mindre og mellemstore virksomheder i de lokalområder, hvor banken er repræsenteret.

Spar Nord koncernen består af de to indtjeningsenheder: Spar Nords Lokale Banker og Handels- og Udlandsområdet. Hertil kommer et antal stabs- og supportafdelinger i hovedsædet i Aalborg.

2.1 VISION OG STRATEGI

Udviklingen på bankmarkedet og de udfordringer, der følger med den, synes at kalde på grundlæggende forandringer i måden, man driver bank.

Spar Nords udgangspunkt er, at bankens største styrke, også i en mere digital verden, fortsat er evnen til at være en nærværende og personlig bank. Uanset hvad fremtiden bringer, vil der være brug for en bank, som er tæt på kunderne, som kender deres virkelighed og forstår deres behov.

Derfor er det Spar Nords vision – det pejlemærke, alle i banken skal arbejde frem imod – at blive **Danmarks mest personlige bank**.

Som et led i bestræbelserne på at bringe visionen inden for rækkevidde lancerede Spar Nord for godt et år siden en ny strategi. Afsættet herfor er de tendenser, der præger bankmarkedet lige nu, hvor særligt digitaliseringen dominerer billedet, og hvor de forskellige banker håndterer digitaliseringen vidt forskelligt: Nogle stræber mod at blive fuldstændig digitale, mens andre holder fast i den mere traditionelle måde at være bank på.

Spar Nords forventning er, at mange kunder også i fremtiden vil ønske at tale personligt med en rådgiver om deres økonomi. Men samtidig, at der i fremtiden vil være en eksistensberettigelse at have stærke digitale tilbud. Derfor er ambitionen bag Spar Nords strategi at blive **Den personlige bank i en digital verden**.

2.2 KUNDER

Spar Nords primære målgrupper er private kunder samt mindre og mellemstore virksomheder i de lokalområder, hvor banken er repræsenteret. I særlige tilfælde tilbydes finansiering af aktiver i udlandet (primært Tyskland). Ud over traditionel bankfinansiering tilbydes leasingprodukter til erhvervs kunder.

Handels- og Udlandsområdet betjener dels kunder fra Spar Nords lokale banker, dels større private og institutionelle kunder med ydelser inden for aktier, obligationer, rente, valuta, kapitalforvaltning samt internationale transaktioner.

Endelig udbyder banken via konceptet SparXpres bl.a. forbrugsfinansiering gennem detailhandelsbutikker, gavekortløsninger via indkøbscentre og cityforeninger samt direkte lån på hjemmesiden sparxpres.dk.

På privatkundesiden har Spar Nord fokus på helkunder – forstået på den måde, at Spar Nord for kunder med sund økonomi ønsker at være bank for hele familien og at varetage hele familiens engagement. I det daglige virke har banken således fokus på at fastholde eksisterende helkunder, gøre eksisterende delkunder til helkunder samt tiltrække nye kunder med potentiale.

På erhvervssiden fokuserer Spar Nord på sunde virksomheder på tværs af brancher. Det er således i vid udstrækning et spørgsmål om lokal erhvervsstruktur og lokalt fokus, hvorledes branchefordelingen i de enkelte bankområder ser ud.

På koncernniveau har Spar Nord en kreditmæssig eksponering kendetegnet ved en større end gennemsnitlig eksponering mod privatkunder og en god branchemæssig diversifikation i erhvervskundeporteføljen.

Som udgangspunkt ønsker Spar Nord at være kundens primære pengeinstitut, hvor kundens basisbankforretninger er samlet. Spar Nord kan dog efter konkret vurdering acceptere, at kunden anvender yderligere 1-2 pengeinstitutter, hvilket indebærer, at banken skal kende omfanget af kreditfaciliteter i disse institutter.

2.3 DISTRIBUTION

Kernen i Spar Nords distributionsnet er de 50 lokale banker i hele landet. Spar Nord lægger således stor vægt på den personlige rådgivning, som foregår i fysiske afdelinger – og supplerer denne med velfungerende selvbetjeningsløsninger i form af netbank og mobile platforme.

3. Risikostyring

Med udgangspunkt i Spar Nords strategiske målsætninger fastsætter bestyrelsen bankens risikoprofil, som indeholder den risikoappetit inden for bankens væsentligste risikotyper, som bestyrelsen er villig til at acceptere i forhold til at kunne indfri strategien.

Målet er at sikre sammenhæng mellem Spar Nords vision og strategi samt sikre, at Spar Nords risikoprofil til enhver tid står i hensigtsmæssigt forhold til bankens kapital- og likviditetsforhold.

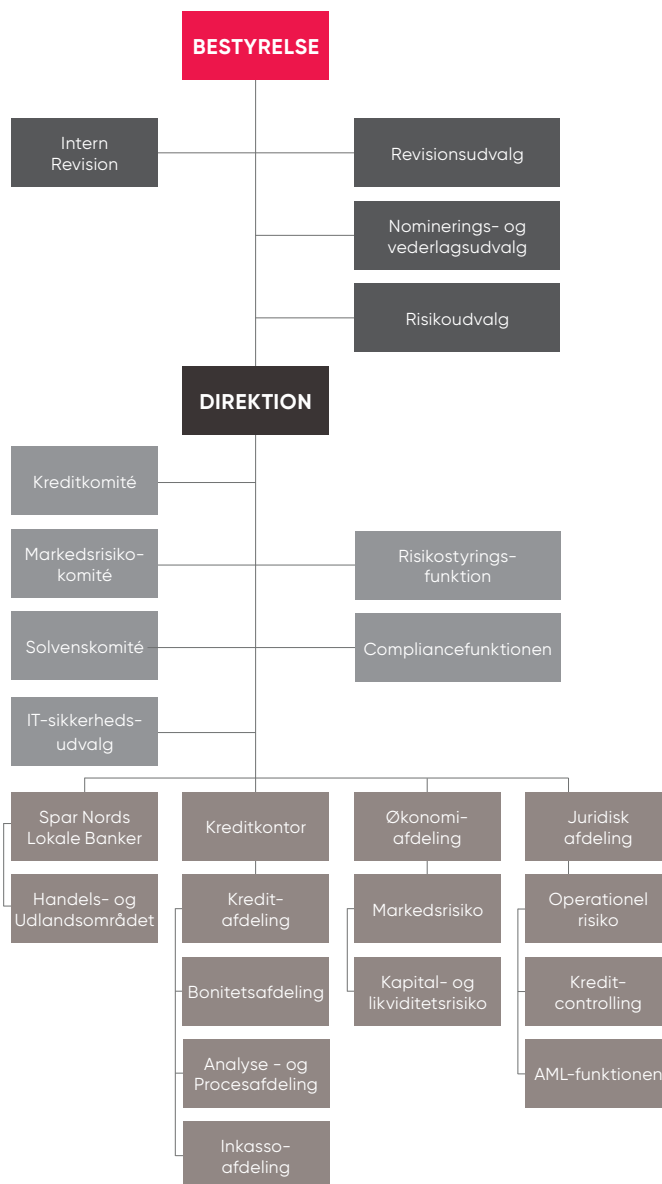
3.1 RISIKOORGANISATION

Som en naturlig del af Spar Nords forretningsaktiviteter indgår daglig risikotagning, hvilket stiller store krav til bankens risikoorganisering og risikostyringsmiljø.

Spar Nord har i overensstemmelse med dansk lovgivning etableret en tostrengt ledelsesstruktur bestående af en bestyrelse og en direktion.

Spar Nords risikostyringsorganisation er opbygget, som det fremgår af figur 3.1.

RISIKOSTYRINGSORGANISATION

Figur 3.1

3.2 BESTYRELSEN

Bestyrelsen har til opgave at varetage den overordnede og strategiske ledelse med henblik på at lede en sund og konkurrencedygtig bank og dermed sikre en langsigtet værdi for bankens interessenter.

Bestyrelsen har fastsat en række risikopolitikker, hvoraf den overordnede håndtering og styring af bankens risici fremgår. Politikkerne gennemgås og godkendes af bestyrelsen mindst en gang årligt.

For at underbygge ledelsesstrukturen har bestyrelsen formuleret et sæt retningslinjer til direktionen, der klart specificerer ansvars- og dispositionsmuligheder. Bestyrelsen skal efter behov og mindst en gang årligt vurdere og ajourføre retningslinjerne.

3.3 DIREKTIONEN

Direktionen varetager i overensstemmelse med de af bestyrelsen givne retningslinjer og risikopolitikker den øverste daglige ledelse af Spar Nord.

Direktionen skal sikre, at bankens risikopolitikker og retningslinjer implementeres i bankens daglige drift samt sikre, at banken har forretningsgange eller arbejdsbeskrivelser på alle væsentlige områder.

Direktionen videredelegerer specifikke retningslinjer og be-
myndigelser til udvalgte afdelinger i banken for den praktiske
gennemførelse af de af bestyrelsen vedtagne retningslinjer og
politikker.

3.4 BESTYRELSESUDVALG

Bestyrelsen har nedsat et revisionsudvalg, et risikoudvalg og et nominerings- og vederlagsudvalg, der har til opgave at stå for det forberedende arbejde inden bestyrelsens behandling af emner inden for de nævnte områder.

Med etableringen af bestyrelsesudvalg opnås en bedre udnyttelse af de specielle kompetencer, som findes i bestyrelsen og dermed sikres en dybdegående behandling af bestyrelsesmateriale. Udvalgene har alene et forberedende formål forud for behandlingen i bestyrelsen og har således ingen selvstændig beslutningskompetence.

Revisionsudvalget har til opgave at overvåge og kontrollere regnskabs- og revisionsmæssige forhold samt forberede bestyrelsens behandling af regnskabs- og revisionsrelaterede emner. Revisionsudvalget består af tre bestyrelsesmedlemmer heraf et uafhængigt medlem, som i lovens forstand besidder særlige kvalifikationer inden for revisions- og regnskabsforhold. Der har i 2017 været afholdt syv møder i udvalget.

Nominerings- og vederlagsudvalget væsentligste opgave er at forestå det forberedende arbejde for bestyrelsens beslutninger vedrørende aflønning, herunder vederlagspolitik samt andre beslutninger herom, som kan have indflydelse på bankens risikostyring. Endvidere, at forestå det forberedende arbejde i forhold til processen omkring bestyrelsesevaluering, nominering af bestyrelsesmedlemmer mv. Nominerings- og vederlagsudvalget består af tre bestyrelsesmedlemmer heraf ét medarbejdervalgt medlem. Der har i 2017 været afholdt tre møder i udvalget.

Risikoudvalgets væsentligste opgave er at behandle risikorelaterede forhold, herunder behandle bankens risikopolitikker, produkter og tjenesteydelser samt vurdere incitamenterne i bankens aflønningsstruktur. Risikoudvalget har endvidere til opgave at rådgive bestyrelsen om bankens overordnede risikoprofil- og strategi samt påse, at risikostrategien implementeres korrekt i banken. Risikoudvalget består af tre bestyrelsesmedlemmer. Der har i 2017 været afholdt fire møder.

Udvalgenes kommissorier er tilgængelige på hjemmesiden <http://www.sparnord.com/udvalg>, hvor der ligeledes gives en introduktion til medlemmerne og deres kompetencer.

3.5 RISIKOKOMITEER OG -UDVALG

Direktionen har nedsat en række komitéer og udvalg, som på specifikke områder bidrager til Spar Nords risikostyring, og som forbereder sager og temaer til behandling i direktion og bestyrelse.

Kreditkomitéen, der består af repræsentanter fra direktionen, Kreditkontoret og Storkundeområdet, behandler kreditsager, der ligger ud over Kreditkontorets bevillingsgrænser eller er af principiel karakter. Komitéen samles flere gange om ugen. Ofte vil sager, der har været behandlet i Kreditkomitéen, blive forberedt til senere behandling i bestyrelsen.

Markedsrisikokomiteén består af repræsentanter fra direktionen, Økonomaifdelingen samt Handels- og Udlandsområdet. Komiteén mødes kvartalsvis og gennemgår udviklingen i Spar Nords positioner og risici samt likviditetssituationen sammen med forventningerne til markedsudviklingen og fremtidige planer.

Solvenskomitéen består af medlemmer fra direktionen, Kreditkontoret og Økonomifdelingen. Komitéen mødes kvartalsvis og har til formål at formulere målsætninger og principper for opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og det individuelle solvensbehov. Solvenskomitéen indstiller det individuelle solvensbehov til godkendelse i bestyrelsen.

IT-sikkerhedsudvalget består af et medlem fra direktionen, den ansvarlige for IT-området, IT-sikkerhedschefen samt udvalgte forretningsdirektører. Udvalget har til opgave at rådgive og behandle sager med relation til IT-sikkerhedspolitikken, IT-sikkerhedsregler, IT-sikkerhedsprocedurer samt IT-beredskabsplan. IT-sikkerhedsudvalget afholder faste kvartalsvise møder.

3.6 INTERN REVISION

Intern revision er ansvarlig for at planlægge og udføre revision med det formål at opnå høj grad af sikkerhed for, at koncernregnskabet og årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Intern Revision fungerer endvidere som sekretariatsfunktion for bankens revisionsudvalg.

Intern revision har direkte referencelinje til bestyrelsen og rapporterer løbende til direktion og bestyrelse. Intern revisions arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan og omfatter bl.a. stikprøvevis revision af forretningsgange og interne kontroller på væsentlige og risikofyldte områder, herunder i forbindelse med renskabsaflægelsen.

Afskedigelse af bankens revisionschef kræver bestyrelsens for-
udgående godkendelse.

3.7 RISIKOSTYRINGSFUNKTIONEN

Risikostyringsfunktionen er ansvarlig for at opnå et samlet overblik over banken og dens risikoeksponeringer for derigennem at kunne vurdere, hvorvidt der sker betryggende styring heraf. Risikostyringsfunktionens ansvarsområder omfatter bankens risikobehæftede aktiviteter på tværs af risikoområder og organisatoriske enheder samt risici hidrørende fra outsourcete funktioner. Risikostyringsfunktionen fungerer endvidere som sekretariatsfunktion for bankens risikoudvalg og skal således bistå risikoudvalget med information omkring bankens risici.

Den risikoansvarlige har direkte referencelinje til bankens direktion. Risikostyringsfunktionen rapporterer halvårligt til bestyrelsen. Risikostyringsfunktionens arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan.

Afskedigelse af den risikoansvarlige kræver bestyrelsens forudgående godkendelse.

3.8 COMPLIANCEFUNKTIONEN

Compliancefunktionen er ansvarlig for at vurdere og kontrollere overholdelse af gældende lovgivning, branchestandarder og interne regelsæt samt rådgive om, hvordan compliancerisici reduceres.

Den complianceansvarlige har direkte referencelinje til bankens direktion. Compliancefunktionen rapporterer kvartalvis til direktionen og halvårligt til bestyrelsen. Compliancefunktionens arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan.

Afskedigelse af den complianceansvarlige kræver bestyrelsens forudgående godkendelse.

3.9 RAPPORTERING

Der anvendes væsentlige ressourcer i banken til løbende at sikre en tilstrækkelig risikorapportering, herunder opfølgning på lovgivnings- og ledelsesmæssige risikorammer.

Rapporteringen til Spar Nords ledelse og relevante interessenter foretages efter faste retningslinjer. Bestyrelsen modtager løbende rapportering på alle de væsentligste risikoområder, hvilket fremgår af figur 3.2.

OVERBLIK OVER VÆSENTLIGE RISIKORAPPORTERINGER			
	Rapport	Hyppighed	Indhold
Overordnet risiko-rapportering	Udvalgte revisions-rapporter	Løbende	Intern Revision udarbejder diverse rapporter inden for bankens risikoområder.
	Individuelt solvens-behov (ICAAP)	Kvartalsvis	Vurdering af risikoprofilen og opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag. Rapporten indeholder konklusioner på Spar Nords stresstest og vurdering af kapitalbehovet for de enkelte risici. En gang årligt udarbejdes en udvidet version af rapporten.
	Forecast	Kvartalsvis	Forecast opdateres regelmæssigt med henblik på at sikre løbende opfølgning på de forretningsmæssige resultater samt fremskrivninger på resultat, balance, likviditet og kapitalforhold.
	Opfølgning på genopretningsindikatorer	Halvårlig	Opfølgning på de i genopretningsplanen fastsatte indikatorer set i forhold til fastsatte grænseværdier.
	Rapportering fra Risikostyringsfunktionen	Halvårlig	Samlet overblik over Spar Nords væsentligste risici samt monitorering af Spar Nords risikoprofil.
	Rapportering fra Compliance	Halvårlig	Gennemgang af de væsentligste compliancekontroller samt status på igangværende opgaver. En gang årligt udarbejdes en udvidet version af rapporten.
	Budget	Årlig	Budgettet udarbejdes med henblik på at afdække de forretningsmæssige risici for det kommende år.
	Kredit- og balance-rapport	Årlig	Gennemgang og analyse af Spar Nords aktiver, herunder en specifik gennemgang af enkelttekstponeringer samt en analyse af og vurdering af den fremtidige udvikling på væsentlige brancher og aktivområder.
Kreditrisiko	Engagementsudvidelser over 10 mio. kr.	Månedlig	Rapportering på alle engagementsudvidelser over 10 mio. kr., som ikke har været behandlet i bestyrelsen.
	Overtræk over 1 mio. kr.	Månedlig	Rapportering på alle enkelte overtæk over 1 mio. kr.
	Overtræksstatistik	Månedlig	Rapportering af overtræksstatistik på alle bankområder.
	Bonitetsrapport	Kvartalsvis	Analyse af udviklingen i eksponering, nedskrivninger og tab, herunder porteføljeanalyser på ratingkategorier, størrelse, geografi mv. En gang årligt udarbejdes en udvidet version af rapporten.
	Tab på udlån- og garantier	Kvartalsvis	Rapportering på kvartalets største tab.
	Svage eksponeringer	Halvårlig	Rapport, hvor alle svage eksponeringer større end 50 mio. kr., gennemgås enkeltvis.
Markedsrisiko	Markedsrisikorapport	Månedlig	Gennemgang og analyse af blandt andet Spar Nords aktuelle rente-, aktie- og valutarisiko, herunder den historiske udvikling i udnyttelsen af de bestyrelsesfastsatte rammer og instrukser. Kvartalsvis udarbejdes en udvidet version af rapporten.
Operationel risiko	Rapportering fra IT	Halvårlig	Gennemgang og opfølgning på Spar Nords IT-sikkerhed og stabilitet på Spar Nords IT-systemer, herunder opfølgning på de outsourcete udviklingsprojekter.
	Risikoredegørelse for operationel risiko	Årlig	Gennemgang af Spar Nords operationelle risici og foranstaltninger til at imødegå disse.
Likviditetsrisiko	Likviditetsrisikorapport	Månedlig	Gennemgang og analyse af Spar Nords kort- og langsigtede likviditetsrisiko, herunder Spar Nords likviditetsstresstest samt udviklingen i den historiske udnyttelse af de lovgivningsmæssige og bestyrelsesfastsatte rammer og instrukser. Kvartalsvis udarbejdes en udvidet version af rapporten.
	Opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici (ILAAP)	Årlig	Samlet opgørelse og vurdering af Spar Nords likviditetsposition og likviditetsrisici. Vurderingen understøtter Spar Nords likviditetsstyring og indgår som element i opgørelse af individuelt solvensbehov.

Figur 3.2

4. Kapitalstyring og solvensbehov

Udvikling i 2017

Der er sket en positiv udvikling i bankens kapitalposition i løbet af 2017. Bankens kapitalprocenter er øget, og ligeledes er den kapitalmæssige overdækningen i forhold til lovkravene øget. Den positive udvikling kan henføres til en øget konsolidering som følge af et resultat efter skat på 989 mio. kr. Der er hensat 431 mio. kr. til forventet udbytte for 2017 svarende til 3,5 kr. pr. aktie. I samme periode er den samlede risikoeksposering øget med 2,1 mia. kr.

Spar Nord vil fremadrettet blive påvirket af en række forhold herunder udpegning til SIFI-institut, indfasning af NEP-krav, udvikling af avancerede kreditmodeller til opgørelse af kapitaldækningen (IRB) og implementering af IFRS9.

Definition af kapitalkrav

Det regulatoriske kapitalkrav udtrykker den kapital, et pengeinstitut skal reservere til at dække den risiko, som pengeinstituttet har påtaget sig afledt af forretningens aktiviteter inden for områderne kredit- og markedsrisiko samt operationel risiko.

Det skal sikres, at Spar Nord til et hvert tidspunkt råder over tilstrækkelig kapital, der understøtter fremtidige aktiviteter og vækst. Samtidig skal det sikres, at Spar Nord vil kunne modstå tilbageslag i konjunkturerne samt kunne absorbere uventede væsentlige kredittab og væsentlige negative ændringer i værdien af de markedsrisikorelaterede positioner.

DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING

49,5 mia. kr.

2016: 47,5 mia. kr.

EGENTLIG KERNEKAPITALPROCENT

14,4 %

2016: 14,0 %

KAPITALPROCENT

18,2 %

2016: 17,7 %

INDIVIDUELT SOLVENSBEHOV

9,0 %

2016: 9,5 %

KAPITALOVERDÆKNING I PROCENTPOINT

7,9

2016: 7,6

GEARINGSGRAD

8,5 %

2016: 8,1 %

4.1 KAPITALPOLITIK

Kapitalpolitikken danner grundlaget for Spar Nords risikoprofil på kapitalområdet og sikrer, at risikoprofilen er i tråd med Spar Nords overordnede risikoprofil. Det er et mål med kapitalpolitikken, at Spar Nord til enhver tid overholder den gældende lovgivning, der indebærer følgende tre områder:

- Opgørelse af risikoeksponeringen, kapitalgrundlaget og kapitalkrav
- Individuelt solvensbehov og tilsynsproces
- Markedsdisciplin gennem en række oplysningsforpligtelser

Der er i kapitalpolitikken fastlagt målsætninger for den egentlige kernekapitalprocent og kapitalprocenten, der skal ses i forhold til det kapitalkrav Spar Nord er underlagt. Spar Nords kapitalmålsætninger ultimo 2017 er:

- Egentlig kernekapitalprocent på 13,0
- Kapitalprocent på 16,5

I bestrebelserne på at overholde de beskrevne målsætninger har Spar Nord vedtaget en række retningslinjer, der skal sikre, at styringen af Spar Nords kapitalforhold er tilstrækkelig, og at den gældende lovgivning overholdes.

Kapitalpolitikken omfatter desuden Spar Nords udlodningspolitik, hvori der udtrykkes en hensigt om at udbetale et ordinært udbytte på mellem 40–50 % af årets nettoresultat.

4.2 UDVIKLING I KAPITALPROCENTERNE

Ultimo 2017 har Spar Nord en egentlig kernekapitalprocent på 14,4, en kernekapitalprocent på 16,0, en kapitalprocent på 18,2 og et individuelt solvensbehov, der er opgjort til 9,0 %.

KAPITALPROCENTER OG OVERDÆKNING

%	2017	2016
Egentlig kernekapitalprocent	14,4	14,0
Kernekapitalprocent	16,0	15,6
Kapitalprocent	18,2	17,7
Individuelt solvensbehov	9,0	9,5
Procentpoint		
Overdækning egentlig kernekapitalprocent	7,9	7,6
Overdækning kapitalprocent	7,9	7,6

Figur 4.1

4.3 KAPITALGRUNDLAG

Kapitalgrundlaget består overordnet af egentlig kernekapital, hybrid kernekapital samt supplerende kapital.

Kapitalgrundlaget er karakteriseret ved, at aktionærer og kapital-ejere er efterstillet de øvrige kreditorer.

Den egentlige kernekapital, kernekapital og kapitalgrundlag opgøres med henblik på opgørelse af kapitalprocenterne for at vise Spar Nords kapitalmæssige ressourcer, der skal opfylde henholdsvis Spar Nords målsætninger jævnfør kapitalpolitikken samt de regulatoriske krav.

4.3.1 UDSTEDTE KAPITALINSTRUMENTER

Spar Nord har udstedt hybrid kernekapital med en samlet hovedstol på 850 mio. kr., der er fordelt på to lån på henholdsvis 400 mio. kr. og 450 mio. kr.

Der er udstedt supplerende kapital med en samlet hovedstol på 1.154 mio. kr., der er fordelt på to udstedelser på henholdsvis 700 mio. kr. og 600 mio. svenske kr. svarende til 454 mio. danske kr.

Der er i 2017 sket indfrielse af supplerende kapital med en hovedstol på 400 mio. kr. Samtidig blev der udstedt ny supplerende kapital på 600 mio. svenske kr.

Spar Nords udstedte hybrid kernekapital og supplerende kapital er alle etableret med vilkår, der lever op til kravene for indregning i kapitalgrundlaget under CRR. Kapitaludstedelserne indregnes derfor i kapitalgrundlaget med hovedstolen reguleret for tilladt egenbeholdning samt eventuelle ikke afholdte omkostninger.

Se Appendix C for yderligere oplysninger omkring Spar Nords udstedte kapitalinstrumenter.

4.3.2 OPGJORT KAPITALGRUNDLAG

Kapitalgrundlaget er i løbet af 2017 forøget med 589 mio. kr. Kapitalgrundlaget er hovedsageligt påvirket af udviklingen på følgende tre områder:

- Årets resultat
- Hensættelse til forventet udbytte for 2017
- Indfrielse og ny udstedelse af supplerende kapital

Årets resultat bidrager positivt med 989 mio. kr. efter skat. Endvidere er der hensat 431 mio. kr. til forventet udbytte for 2017 svarende til 3,5 kr. pr. aktie, hvilket reducerer kapitalgrundlaget med tilsvarende beløb.

Der er indfriet supplerende kapital på 400 mio. kr. og udstedt ny supplerende kapital med en hovedstol på 454 mio. kr. i 4. kvartal 2017. Nettoeffekten på 54 mio. kr. bidrager positivt til udviklingen i kapitalgrundlaget.

OPGØRELSE AF KAPITALGRUNDLAG

Mio. kr.	2017	2016
Aktiekapital	1.230	1.255
Andre reserver	0	22
Overført resultat	6.789	6.546
Opskrivningshæftelser	94	91
- Tilbagekøb af egne aktier	0	-150
- Foreslået udbytte ekskl. udbytte for aktier omfattet af aktietilbagekøbsprogrammet	-431	-615
- Immaterielle aktiver	-151	-159
- Goodwill i ass. virksomheder	-37	-37
- Fradrag for kapitalandele > 10 %	0	0
- Fradrag for summen af kapitalandele < 10 %	-331	-240
- Forsigtig værdiansættelse	-16	-21
- Regulering tilladt beholdning egne aktier	-25	-26
- Egne aktier kunder har erhvervet på basis af lånefinansiering	-1	-1
Egentlig kernekapital efter primære fradrag	7.123	6.665
Hybrid kernekapital	843	843
- Fradrag for kapitalandele > 10 %	0	0
- Fradrag for summen af kapitalandele < 10 %	-41	-80
Kernekapital (inkl. hybrid kernekapital) efter fradrag	7.924	7.428
- Supplerende kapital	1.133	1.080
- Fradrag for kapitalandele > 10 %	0	0
- Fradrag for summen af kapitalandele < 10 %	-41	-80
Kapitalgrundlag efter fradrag	9.016	8.427

Figur 4.2

Det bemærkes i figur 4.2, at indfasningen af CRR har medført, at 80 % af de finansielle kapitalandele, fradrages i den egentlige kernekapital i forhold til 60 % i 2016.

4.4 DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING

Den samlede risikoeksponering anvendes ved fastsættelse af minimumskapitalkravet samt i opgørelsen af vigtige risikonøgletal som kapitalprocenter, bufferkrav og det individuelle solvensbehov. Dermed anvendes risikoeksponeringen til at fastlægge den kapital, der skal reserveres i forhold til den risiko, Spar Nord har påtaget sig ved aktiviteter indeholdende kredit- og markedsrisiko. Endelig indgår den operationelle risiko som et element i den samlede risikoeksponering.

Spar Nord opgør den samlede risikoeksponering for kredit- og markedsrisiko med udgangspunkt i standardmetoden. Til beregning af modpartsrisikoen anvendes markedsværdimetoden, mens risikoeksponeringen mod operationel risiko tager udgangspunkt i basisindikatormetoden. Derudover benytter Spar Nord den udbyggede metode for finansielle sikkerheder.

DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING

Mio. kr.	Kapitalkrav *)		Risikoeksponering	
Kreditrisiko	2017	2016	2017	2016
- Centralregeringer eller centralbanker	0	0	0	2
- Regionale eller lokale myndigheder	0	0	1	0
- Offentlige enheder	3	1	34	15
- Institutter	39	46	489	573
- Selskaber	1.315	1.276	16.440	15.945
- Detail	1.125	1.132	14.061	14.148
- Eksp. sikret ved pant i fast ejd.	181	157	2.262	1.962
- Eksp. ved misligholdelse	191	73	2.385	912
- Eksp. forbundet med særlig høj risiko	114	108	1.420	1.345
- Kollektive inv. ordninger	0	0	1	3
- Aktieeksponeringer	147	130	1.843	1.624
- Andre poster	128	121	1.601	1.509
CVA risiko	10	14	121	177
Kreditrisiko i alt inkl. CVA	3.253	3.057	40.658	38.215
Markedsrisiko				
- Gældsinstrumenter	209	231	2.616	2.891
- Aktier mv.	25	32	313	405
- Valutarisiko	21	19	265	241
- Råvarerisiko	0	0	2	1
Markedsrisiko i alt	256	283	3.196	3.538
Operationel risiko i alt	455	459	5.692	5.732
I alt	3.964	3.799	49.546	47.485

*) Kapitalkrav er beregnet som 8 % af risikoeksponeringen

Figur 4.3

Den samlede risikoeksponering er i 2017 forøget med 2,1 mia. kr. således, at den ultimo 2017 udgør 49,5 mia. kr.

Den samlede risikoeksponering fra kreditrisiko er i 2017 forøget med 2,4 mia. kr. svarende til en forøgelse i kapitalkravet på 196 mio. kr. Stigningen fra 2016 til 2017 kan henføres til en vækst i krediteksponeringen. Herudover medfører en ændret klassifikation af værdiforringede fordringer, at der er sket en stigning i eksponeringskategorien "Eksp. ved misligholdelse".

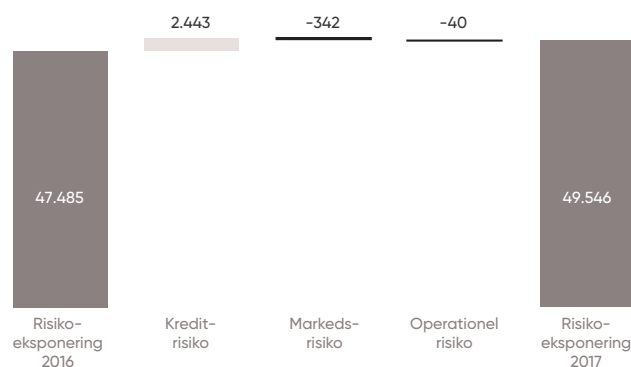
Kapitalkravet relateret til OTC-forretninger med finansielle modparter (CVA) udgør en risikoeksponering på 121 mio. kr.

Den samlede risikoeksponering fra markedsrisiko er i 2017 reduceret med 342 mio. kr. til 3,2 mia. kr., hvilket primært kan henføres til, at risikoeksponeringen mod gældsinstrumenter falder med 275 mio. kr. som følge af en reduktion af bankens obligationsbeholdning samt lavere bruttorenterisiko.

Den samlede risikoeksponering fra operationel risiko er reduceret med 40 mio. kr.

Figur 4.4 viser ændringerne i den samlede risikoeksponering fra 2016 til 2017.

ÆNDRING I DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING (MIO. KR.)

Figur 4.4

4.5 INDIVIDUELT SOLVENSBEHOV

Lov om finansiell virksomhed (FIL) fastsætter krav til det individuelle solvensbehov samt et eventuelt yderligere kapitalkrav. Dette kapitalkrav skal dække de risici, som vurderes ikke at være tilstrækkeligt dækket af minimumskravet på 8 % i henhold til CRR. Det drejer sig eksempelvis om forretningsrisici samt særlige kreditrisici.

Spar Nord anvender den såkaldte 8+ model, som Finanstilsynet anviser i sin vejledning. En 8+ tilgang betyder, at der tages udgangspunkt i minimumskapitalkravet på 8 % af den samlede risikoeksponering (søjle I) med tillæg for risici og forhold, der ikke fuldt ud afspejles i opgørelsen af den samlede risikoeksponering. Med andre ord antages almindelige risici at være dækket af kravet om 8 %, og der skal derfor tages stilling til i hvilket omfang, et institut har risici derudover, som nødvendiggør et tillæg i det opgjorte solvensbehov (søjle II).

I Finanstilsynets vejledning er der opstillet benchmarks inden for en række risikoområder for, hvornår Finanstilsynet som udgangspunkt vurderer, at søjle I ikke er tilstrækkelig og dermed medfører et tillæg i det individuelle solvensbehov. Endvidere er der så vidt muligt opstillet metoder til beregning af tillæggets størrelse inden for de enkelte risikoområder.

Med afsæt i Finanstilsynets vejledning fastsætter bestyrelsen efter indstilling fra solvenskomiteén Spar Nords tilstrækkelige kapitalgrundlag og individuelle solvensbehov.

Spar Nords opgørelsesmetode følger Finanstilsynets vejledning og er baseret på en vurdering af risici inden for følgende 9 hovedområder:

1. Indtjening

2. Udlånsvækst

3. Kreditrisici

- Kreditrisiko for store kunder med finansielle problemer
- Koncentrationsrisiko: Individuelle kunder
- Koncentrationsrisiko: Brancher
- Koncentration på sikkerheder
- Koncentration på geografi
- Øvrige kreditrisici

4. Markedsrisici

- Renterisiko
- Aktierisiko
- Valutarisiko
- Kreditspændrisiko

5. Likviditetsrisici

6. Operationelle risici

7. Gearing

8. Regulatorisk forfald af kapitalinstrumenter

9. Øvrige risici

- Bankens forretningsprofil
- Kapitalfremskaffelse
- Strategiske risici
- Omdømmerisici
- Ejendomme
- Øvrige

Fastsættelsen af de enkelte områders indflydelse på kapitalbehovet er beregnet direkte via de metoder, som Finanstilsynet har anvist i vejledningen og via supplerende beregninger. På enkelte risikoområder har ledelsen foretaget en skønsmæssig vurdering.

De risikofaktorer, der er medtaget i modellen, er efter Spar Nords opfattelse dækkende for alle de risikoområder lovgivningen kræver, at Spar Nords ledelse skal tage højde for ved fastsættelse af solvensbehovet samt de risici, som ledelsen finder, at Spar Nord har påtaget sig. Det tilstrækkelige kapitalgrundlag er ultimo 2017 opgjort til 4,5 mia. kr., hvilket er tilsvarende ultimo 2016.

Spar Nords samlede risikoeksponering steg fra 47,5 mia. kr. ultimo 2016 til 49,5 mia. kr. ultimo 2017. Solvensbehovet er ultimo 2017 opgjort til 9,0 %.

KAPITALKRAV FORDELT PÅ RISIKOOMRÅDER

2017 Mio. kr. / %	Koncern Tilstrækkeligt kapitalgrundlag	Koncern Kapitalkrav	Moder Tilstrækkeligt kapitalgrundlag	Moder Kapitalkrav
Kreditrisiko	3.594	7,3	3.612	7,3
Markedsrisiko	421	0,8	421	0,8
Operationel risiko	455	0,9	448	0,9
Øvrige risici	9	0,0	9	0,0
Evt. tillæg, som skyldes lov- bestemte krav	0	0,0	0	0,0
I alt	4.479	9,0	4.490	9,0

2016 Mio. kr. / %	Koncern Tilstrækkelig kapitalgrundlag	Koncern Kapitalkrav	Moder Tilstrækkelig kapitalgrundlag	Moder Kapitalkrav
Kreditrisiko	3.558	7,5	3.661	7,5
Markedsrisiko	384	0,8	384	0,8
Operationel risiko	459	1,0	453	0,9
Øvrige risici	117	0,2	117	0,3
Evt. tillæg, som skyldes lov- bestemte krav	0	0,0	0	0,0
I alt	4.518	9,5	4.615	9,5

Figur 4.5

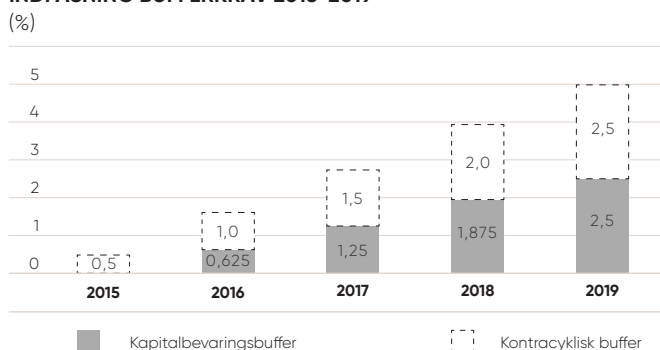
4.6 KAPITALBUFFERE

Afledt af implementeringen af kapitalkravsdirektivet CRD IV i Lov om finansiel virksomhed er danske pengeinstitutter forpligtet til at skulle overholde flere bufferkrav. Fælles for alle bufferkravene er, at det alene er egentlig kernekapital, der må anvendes til at opfylde kapitalkravet. I tilfælde af et pengeinstitut ikke opfylder kapitalkravet til bufferne, vil det medføre begrænsninger i pengeinstitutts mulighed for at foretage udbyttebetalinger og andre udlodninger.

Det kombinerede kapitalbufferkrav er summen af den samlede egentlige kernekapital, der er nødvendig for at opfylde kravet om en kapitalbevaringsbuffer, en kontracyklisk kapitalbuffer og en systemisk buffer. Herudover er der et bufferkrav til pengeinstitutter, der er udnævnt som SIFI-institutter. SIFI-bufferkravet afhænger af det enkelte pengeinstituts systemiskhed, og kravet indføres lig de øvrige bufferkrav. Et SIFI-institut er dog ikke underlagt både et SIFI-bufferkrav og et systemisk bufferkrav, men det højeste af disse i tilfælde af, at der fastsættes et systemisk bufferkrav.

Det fremgår af figur 4.6, at et dansk pengeinstitut vil blive underlagt et kombineret bufferkrav på minimum 2,5 % i 2019, der er afledt af kapitalbevaringsbufferkravet. Herudover vil der være et institutspecifikt kontracyklisk bufferkrav som følge af krediteksponeringer mod lande, der har indført krav på dette område.

INDFASNING BUFFERKRAV 2015-2019

Figur 4.6

Det kontracykliske bufferkrav kan erhvervsministeren fastsætte, hvis det vurderes, at de økonomiske forhold resulterer i øgede samfundsøkonomiske risici. Det kontracykliske bufferkrav kan som udgangspunkt udgøre mellem 0 % og 2,5 % af den samlede risikoeksponering, når der er sket fuld indfasning i 2019. I december 2017 har det Systemiske Risikoråd anbefalet den danske regering at indføre et kontracyklisk bufferkrav på 0,5 % gældende fra marts 2019. I 1. kvartal 2018 skal erhvervsministeren afgøre, om anbefalingen skal følges eller ej.

Et systemisk bufferkrav kan fastsættes af erhvervsministeren til brug for at forebygge og begrænse langsigtede ikke-cykliske, systemiske eller makroprudentielle risici, der ikke er omfattet af CRR. Der er ikke indført en systemisk buffer, der påvirker Spar Nord.

4.6.1 DET KOMBINEREDE BUFFERKRAV

På baggrund af den geografiske fordeling af Spar Nords krediteksponering er kapitalkravet til den institutspecifikke kontracykliske buffer ultimo 2017 opgjort. Fordeling af krediteksponeringer, der er relevant for beregning af det kontracykliske bufferkrav, er vist i figur 4.7.

KREDITEKSPONERING GEOGRAFISK

%	Koncern	Moder
Danmark	97,4	97,4
Storbritannien	0,3	0,3
Tyskland	0,3	0,3
Sverige	0,7	0,7
Finland	0,1	0,1
Luxembourg	0,3	0,3
Norge	0,2	0,2
Spanien	0,1	0,1
Schweiz	0,1	0,1
Frankrig	0,1	0,1
USA	0,2	0,2
Øvrige lande	0,2	0,2

Figur 4.7

Udover det kontracykliske bufferkrav skal Spar Nord også reservere kapital i forhold til kravet til kapitalbevaringsbufferen. Kravet opgøres på baggrund af den samlede risikoeksponering. Ultimo 2017 er det 1,25 % af den samlede risikoeksponering, der skal reserveres til at opfylde kravet afledt af kapitalbevaringsbufferen.

Spar Nords kombinerede bufferkrav består derfor ultimo 2017 af den institutspecifikke kontracykliske buffer samt kravet til kapitalbevaringsbufferen. Det opgjorte kombinerede bufferkrav er vist i figur 4.8.

DET KOMBINEREDE BUFFERKRAV 2017

	Koncern	Moder
Den samlede risikoeksponering (mio. kr.)	49.546	49.687
Institutspecifik kontracyklisk bufferkrav (%)	0,0	0,0
Kapitalbevaringsbufferkrav (%)	1,25	1,25
Institutspecifik kontracyklisk bufferkrav (mio. kr.)	9	9
Kapitalbevaringsbufferkrav (mio. kr.)	619	621
Det kombinerede bufferkrav (mio. kr.)	628	630

Figur 4.8

I 2017 er det kombinerede bufferkrav i Spar Nord forøget i niveauet 325 mio. kr. Dette primært som følge af en stigning i kapitalbevaringsbuffersatsen fra 0,625 % til 1,25 %. Sekundært sker der en stigning på den samlede risikoeksponering.

Spar Nord forventer i 2018, at det institutspecifikke kontracykliske bufferkrav fortsat vil udgøre mindre end 0,1 %, mens kravet til kapitalbevaringsbufferen pr. 1. januar 2018 stiger til 1,875 %.

Standardformat for offentliggørelse af oplysningerne vedrørende kravet om overholdelse af kravet om en kontracyklisk kapitalbuffer fremgår af Appendix E.

4.7 OVERDÆKNING I FORHOLD TIL KAPITALKRAV

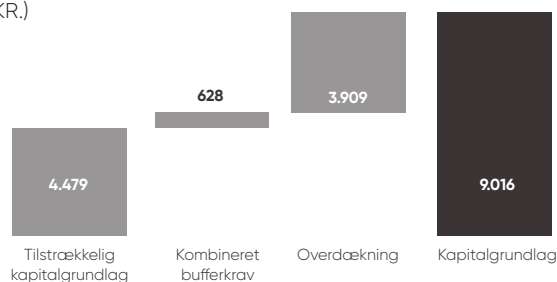
Spar Nords kapitalprocent er ultimo 2017 opgjort til 18,2 svarende til en overdækning på 7,9 procentpoint i forhold til det samlede kapitalkrav.

OVERDÆKNING I FORHOLD TIL KAPITALKRAV

Mio. kr.	Koncern 2017	Moder 2017	Koncern 2016	Moder 2016
Kapitalgrundlag efter fradrag	9.016	9.016	8.427	8.427
Tilstrækkelig kapitalgrundlag	4.479	4.490	4.518	4.615
Kombineret bufferkrav	628	630	302	310
Samlet kapitalkrav	5.107	5.120	4.820	4.924
Overdækning	3.909	3.896	3.607	3.503
%				
Kapitalprocent	18,2	18,1	17,7	17,3
Individuelt solvensbehov	9,0	9,0	9,5	9,5
Kombineret bufferkrav	1,3	1,3	0,6	0,6
Samlet kapitalkrav	10,3	10,3	10,2	10,1
Overdækning (procentpoint)	7,9	7,8	7,6	7,2

Figur 4.9

KAPITALKRAV OG OVERDÆKNING (MIO. KR.)

Figur 4.10

Figur 4.11 viser, at Spar Nords overdækning i forhold til den egentlige kernekapital ultimo 2017 udgjorde 3,9 mia. kr., hvilket svarer til en overdækning på 7,9 procentpoint.

OVERDÆKNING I FORHOLD TIL EGENTLIG KERNEKAPITAL

Mio. kr.	Koncern 2017	Moder 2017	Koncern 2016	Moder 2016
Egentlig kernekapital efter fradrag	7.123	7.123	6.665	6.665
Samlet krav til egentlig kernekapital	3.213	3.226	3.058	3.162
Overdækning	3.909	3.896	3.607	3.503
Egentlig kernekapitalprocent	14,4	14,3	14,0	13,7
Samlet krav til egentlig kernekapital (%)	6,5	6,5	6,4	6,5
Overdækning (procentpoint)	7,9	7,8	7,6	7,2

Figur 4.11

4.8 GEARINGSGRAD

Gearingsgraden beregnes ud fra kernekapitalen sat i forhold til Spar Nords samlede eksponering. Spar Nord har fastsat procedurer med det formål at imødegå risikoen for overdreven gearingsrisiko samt sikre identifikation, styring og overvågning af Spar Nords gearingsrisiko. Herudover er der udarbejdet metoder til at måle risici for overdreven gearing samt metoder til at vurdere væsentlige ændringer for gearingsgraden.

Der er fastlagt en målsætning for gearingsgraden i Spar Nord. Det er vurderet, at Spar Nord, ud fra den overordnede risikoprofil, bør have en gearingsgrad på minimum 6 %.

Der er endnu ikke fastsat en endelig grænseværdi for gearingsgraden i forhold til lovgivningen. Der er en forventning om et krav på 3,0 % svarende til en maksimal gearing på cirka 33 gange kernekapitalen. Det forventes desuden, at implementeringen af denne grænseværdi sker som en del af CRR II. Spar Nord overholder dette mål med en solid margin, idet Spar Nords gearingsgrad ultimo 2017 er opgjort til 8,5 %. Denne opgørelse er sket på baggrund af det opgjorte kapitalgrundlag, der følger reglerne for overgangsordning i henhold til CRR. Ved anvendelse af en kernekapital, der opgøres i forhold til et fuldt indfaset regelsæt, vil gearingsgraden være opgjort til 8,4 %.

GEARINGSGRADEN

%	2017	2016
Gearingsgrad ved overgangsordning	8,5	8,1
Gearingsgrad ved fuld indfasning	8,4	8,0

Figur 4.12

4.9 SIFI

I slutningen af 2017 meddelte Erhvervsministeriet, at modellen for udpegning af systemisk vigtige finansielle institutter (SIFI) er blevet evalueret og forventes justeret. Det er i den forbindelse fundet hensigtsmæssigt at justere grænseværdien for indlån fra 5,0 % af sektorens samlede indlån til 3,0 % af sektorens samlede indlån. Justeringen sker for at sikre, at institutter, som vurderes systemisk vigtige i Danmark, bliver udpeget.

Justering af grænseværdien for indlån vil kræve en lovændring, som forventes gennemført i 2018, hvilket vil betyde, at Spar Nord bliver udpeget til SIFI-institut.

En udpegning til SIFI-institut vil medføre øgede kapitalkrav samt generelt øgede krav til bankens risikostyring. Samlet set vurderes det, at udpegning til SIFI vil have flere positive end negative konsekvenser for Spar Nord ikke mindst i forhold til kapitalfremskaffelse.

4.10 NEP-KRAV

Finanstilsynet og Finansiell Stabilitet udarbejder i henhold til Lov om finansiell virksomhed planer for afvikling af nødlidende pengeinstitutter. I forbindelse med disse planer skal der fastsættes et krav til nedskrivningsegne passiver (NEP-krav).

Det generelle afviklingsprincip for SIFI-institutter er, at de skal kunne restruktureres og sendes tilbage på markedet med tilstrækkelig kapitalisering til at sikre markedets tillid. NEP-kravene til SIFI-institutter er i overensstemmelse med dette princip blevet fastsat til to gange det samlede kapitalkrav (solvensbehov + regulatoriske buffere).

Uafhængig af den kommende udpegning til SIFI-institut blev Spar Nord i efteråret 2017 stillet over for et NEP-krav, der følger principperne for SIFI-institutter.

NEP-kravet forventes at skulle opfyldes med konverterbare fordringer ("kontraktlig bail-in"), herunder egentlig kernekapital, Tier 1 (hybrid kernekapital) og Tier 2 (supplerende kapital), med en løbetid større end 1 år. Derudover vil der kunne anvendes en ny type kapital, der omtales som Non Preferred Senior (NPS) eller Tier 3 kapital. Tier 3 kapital er foranstillet de nuværende kapitalinstrumenter (Tier 1 og Tier 2 kapital) og skal ligeledes have en løbetid, der er større end 1 år.

I forhold til de nye NEP-krav er det Spar Nords forventning, baseret på drøftelser med Finanstilsynet, at disse vil blive indfaset med 25 % om året i perioden fra primo 2019 til primo 2022.

4.11 IRB

Med baggrund i kommende NEP-krav og øgede kapitalkrav, som følge af udpegningen til SIFI-institut, har Spar Nord besluttet at søge om tilladelse til i løbet af 3-4 år at overgå til anvendelse af interne ratingbaserede modeller (IRB) til opgørelse af kapitalrisikoen.

Banken anvender i dag standardmetoden til opgørelse af bankens risikoeksponering. Ved at anvende interne ratingbaserede modeller kan Spar Nord opnå lavere risikovægte for bankens aktiver og dermed en mere optimal kapitalanvendelse.

4.12 CRR/CRD IV - OVERGANGSORDNING

CRD IV og CRR udgør grundstenene i den europæiske regulering af kreditinstitutter og investeringsselskaber. Regelsættet erstattede i 2014 de eksisterende direktiver om udøvelse af virksomhed som kreditinstitut eller investeringsselskab og de nationale implementeringer heraf i medlemsstaterne.

Som følge af overgangsordninger er den fulde effekt af CRR/CRD IV endnu ikke fuldt implementeret. Spar Nords opgørelse viser, at den egentlige kernekapitalprocent ved fuld indfasning af CRR-forordningen vil være 14,3 ultimo 2017. Dette svarer til en reduktion på 0,1 procentpoint set i forhold til 14,4.

De områder i CRR/CRD IV, der siden implementeringen i 2014 har været omfattet af overgangsordninger, er fuldt implementeret pr. 1. januar 2018. Dette vil skærpe reglerne for fradragene for besiddelse af finansielle kapitalandele. Afledt heraf vil Spar Nords egentlige kernekapitalprocent blive reduceret med 0,1 procentpoint i 2018 antaget en uændret risikoeksponering.

Udløbet af overgangsordningen vil ikke få nogen betydning for kapitalprocenten, da overgangsordningen vedrørende fradrag for kapitalandele kun giver en forskydning i fordelingen af fradragene mellem egentlig kernekapital, kernekapital og kapitalgrundlag.

4.13 IFRS 9

Spar Nord har ultimo året estimeret, hvordan de nye nedskrivningsregler, der følger af IFRS 9, vil påvirke bankens nedskrivninger på udlån m.v., når reglerne træder i kraft primo 2018. Estimatet viser en effekt i niveauet 225-275 mio. kr. som reduceret med skatteeffekten på 22 % svarer til en reduktion af aktionærernes egenkapital på 2,2-2,6 %. Kapitalmæssigt er det muligt at anvende en overgangsordning, hvilket betyder, at den samlede effekt fra IFRS 9 kun vil få marginal påvirkning på Spar Nords kapitalgrundlag i 2018. Effekten vil gradvis øges indtil overgangsordningen er fuldt implementeret efter 5 år.

Spar Nord har besluttet at benytte muligheden for at anvende overgangsordningen på IFRS9-effekten i opgørelsen af kapitalgrundlaget. Der er to elementer i IFRS 9-effekten, der skal tages stilling til i forbindelse med anvendelse af overgangsordningen.

Det statiske element er lig engangseffekten og opgøres som stigningen i den samlede korrektivkonto fra 31. december 2017 til 1. januar 2018. Det dynamiske element er lig den løbende udvikling. Det opgøres som udviklingen i korrektivkontoen for stadie 1 og 2 mellem 1. januar 2018 og et givet fremtidigt opgørelsestidspunkt. Spar Nord vil anvende overgangsordningen i forhold til både det statiske og det dynamiske element.

4.14 CRR II/CRD V – FREMTIDENS REGELSÆT

Basel Komiteen har i december 2017 offentliggjort endelige anbefalinger til ændret regelsæt for opgørelse af kapitalprocenter og kapitalkrav under betegnelserne CRR II og CRD V. Regelsættet vil være en videreudvikling af det nuværende regelsæt CRR/CRD IV.

Spar Nord er blandt andet opmærksom på følgende væsentlige ændringer, der er relevante for opgørelse efter standardmetoden:

- Skærpede kapitalkrav for eksponeringer mod ej-ratede pengeinstitutter
- Skærpede krav til uudnyttet kreditfaciliteter
- Skærpede kapitalkrav for lån med pant i fast ejendom
- Fortsat lempede kapitalkrav i form af SME faktor på mindre erhverv

Afledt af Spar Nords proces i de kommende år henimod at blive godkendt til anvendelse af IRB-modeller til opgørelse af bankens kapitaldækning, er det relevant at bemærke, at institutter, der anvender interne modeller, maksimalt kan reducere risikoeksponeringen ned til 72,5 % i forhold til den opgjorte risikoeksponering ved anvendelse af standardmetoden.

Der er ligeledes anbefalet ændringer til opgørelsen af markeds- og operationel risiko, hvor der især for markedsrisiko er lagt op til væsentlige ændringer.

Der vil blive implementeret et bindende krav for gearingsgraden, der som udgangspunkt forventes at blive 3 %.

Der er på nuværende tidspunkt ikke udarbejdet konsekvensberegninger af effekten af implementeringen af CRR II/CRD V.

Reglerne forventes tidligst at træde i kraft 1. januar 2022.

5. Likviditetsrisiko

Udvikling i 2017

Sammenlignet med ultimo 2016 er Spar Nords likviditetssituation ultimo 2017 uændret god. Ultimo 2017 er Spar Nords LCR-nøgletal opgjort til 187 % mod 171 % ultimo 2016.

Spar Nords strategiske likviditet opgøres til 20,8 mia. kr., hvilket er på niveau med 2016 og understreger ligeledes bankens komfortable likviditetssituation.

Definition af likviditetsrisiko

Spar Nord er generelt eksponeret over for likviditetsrisiko, når udlåns-, investerings- og fundingaktiviteter resulterer i cashflowmismatch. Ved likviditetsrisiko forstås, at Spar Nord ikke kan opfylde sine betalingsforpligtelser samtidig med opfyldelse af likviditetskrav i lovgivningen. Det er ligeledes en likviditetsrisiko, såfremt manglende finansiering/funding forhindrer Spar Nord i at opretholde den vedtagne forretningsmodel eller, at Spar Nords omkostninger til likviditetsfremskaffelse stiger uforholdsmæssigt meget.

LCR

187 %

2016: 171 %

STRATEGISK LIKVIDITET

20,8 mia. kr.

2016: 20,7 mia. kr.

ANDEL AF BEHÆFTEDE AKTIVER

2,2 %

2016: 5,1 %

5.1 LIKVIDITETSPOLITIK

Politikken fastlægger Spar Nords overordnede risikoprofil for likviditetsrisiko og finansieringsstruktur samt den overordnede organisatoriske ansvarsfordeling på likviditetsområdet med henblik på lønsomt at understøtte Spar Nords forretningsmodel.

Målet med likviditetspolitikken er at sikre, at Spar Nord til ethvert tidspunkt har en likviditetsrisiko, der står i et naturligt forhold til den overordnede risikoprofil. Likviditetspolitikken skal ligeledes sikre, at Spar Nord til ethvert tidspunkt har en tilstrækkelig håndtering og styring af likviditeten, kan opfylde sine betalingsforpligtelser, overholde gældende lovgivningskrav samt understøtte fremtidige aktiviteter og vækst. Endeligt skal likviditetspolitikken sikre en finansieringsstruktur, som optimeres i forhold til risiko og pris.

Det er Spar Nords målsætning, at LCR minimum udgør 125 % i henhold til LCR-forordningen. Det er ligeledes en målsætning, at Spar Nord holder sig inden for grænseværdien for Funding ratio fastsat i Tilsynsdiamanten.

Likviditetsstyring i Spar Nord

	Kortsigtet likviditetsstyring		Likviditets-stresstest	Styring af funding-kilder og -behov	Langsigtet likviditetsstyring
Formål	Sikre at banken på kort, operationel sigt altid kan svare sine forpligtelser Sikre opfyldelse af intra day likviditet	Sikre at Spar Nord på 30-dages sigt har tilstrækkelig likvide aktiver af god kvalitet til at imødestå et hårdt stressscenario Sikre opfyldelse af Liquidity Coverage Ratio (LCR) jf. CRR	Sikre at Spar Nord i rimelig tid er opmærksom på fremtidige likviditets- og refinansieringsrisici Stresstest udarbejdes på 12 måneders sigt	Sikre at Spar Nord har en diversificeret og balanceret fundingstruktur Sikre at Spar Nord har overblik over fremtidigt fundingbehov fordelt på fundingkilder	Sikre at Spar Nord på lang sigt har inddækket et evt. indlåns-udlåns-mismatch Sikre opfyldelse af Finanstilsynets Funding Ratio jf. Tilsynsdiamanten og Net Stable Funding Ratio jf. CRR
Styringsredskab	Decentralt instruksmål	Decentralt instruksmål	Centralt instruksmål	Centralt instruksmål	Centralt instruksmål
Overvågning/styring	Likviditets-styringsfunktionen	Likviditets-styringsfunktionen	Funding	Funding	Funding
Modtager	Direktionen/Bestyrelsen	Direktionen/Bestyrelsen	Direktionen/Bestyrelsen	Direktionen/Bestyrelsen	Direktionen/Bestyrelsen
Model	Styring af intra day likviditet	GAP analyse/Simuleringsværktøj	GAP analyse/Fremskrivning	GAP analyse/Fremskrivning	GAP analyse
Nøgletal/model til opfølgning	Krav til intra day likviditet	Liquidity Coverage Ratio 30 dages regel	Likviditets-stresstest	Likviditets-fremskrivning	Strategisk likviditet

Figur 5.1

5.2 STYRING, OVERVÅGNING OG RAPPORTERING

Med udgangspunkt i de af bestyrelsen fastsatte politikker og målsætninger har direktionen udstukket operationelle rammer og specifikke limits, hvor Handels- og Udlandsområdet har ansvaret for styring af Spar Nords kortsigtede likviditet. Økonomiafdelingen har ansvaret for styringen af Spar Nords langsigtete funding.

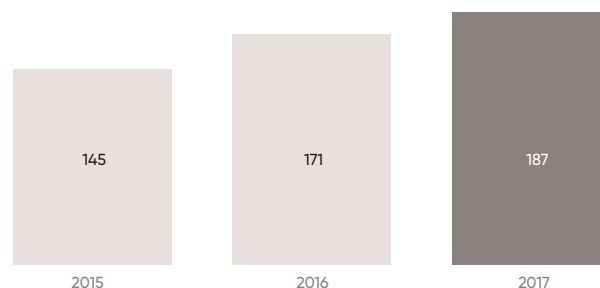
Økonomiafdelingen har ansvaret for at opføre, overvåge og kontrollere, at Spar Nords likviditetsrisiko ligger inden for de tildelte rammer. Der foretages regelmæssig rapportering til bestyrelsen, direktionen og Finanstilsynet.

5.3 KORTSIGTET LIKVIDITET

Spar Nord arbejder med faste modeller til overvågning og styring af bankens kortsigtede likviditet, herunder daglig styring af LCR og intradag likviditet samt løbende udarbejdelse af stresstests.

LCR opgøres ultimo 2017 til 187 %, hvilket er i komfortabel afstand til Spar Nords målsætning om en LCR på minimum 125 %. Overdækningen på 62 procentpoint ift. bankens målsætning svarer til 5,7 mia. kr. i overskudslikviditet. Opgjort ift. lovkrav på 100 % pr. 1. januar 2018 udgør overskudslikviditeten 8,1 mia. kr. LCR blev ultimo 2016 opgjort til 171 %.

LIQUIDITY COVERAGE RATIO (LCR) (%)

Figur 5.2

Likviditetsberedskabet iht. LCR udgøres i al væsentlighed af statsfordringer (Level 1A aktiver) og realkreditobligationer med særdeles stor likviditet og særdeles høj kreditkvalitet (Level 1B aktiver).

LIQUIDITY COVERAGE RATIO

Mio. kr.	2017	2016
Likviditetsberedskab	17.342	16.289
Likviditetskrav	9.282	9.533
LCR (%)	187	171

Figur 5.3

Specifikationer vedrørende Liquidity Coverage Ratio fremgår af Appendiks G.

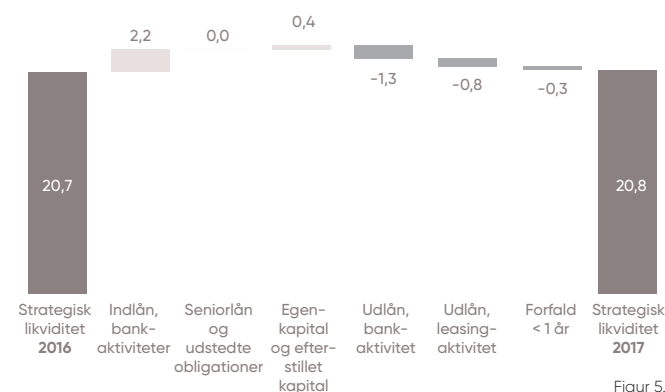
5.4 LANGSIGTET LIKVIDITET

Spar Nord opgør den strategiske likviditet som indlån ekskl. repo-forretninger, seniorlån, udstedte obligationer, efterstillede kapitalindskud og egenkapital fratrukket udlån ekskl. reverse repoforretninger. Derimod medregnes efterstillede kapitalindskud, seniorlån og udstedte obligationer, som har forfald inden for 12 måneder, ikke i opgørelsen af strategisk likviditet.

Ved udgangen af 2017 har Spar Nord en strategisk likviditet på 20,8 mia. kr. Niveauet er uændret sammenlignet med ultimo 2016, hvor strategisk likviditet blev opgjort til 20,7 mia. kr.

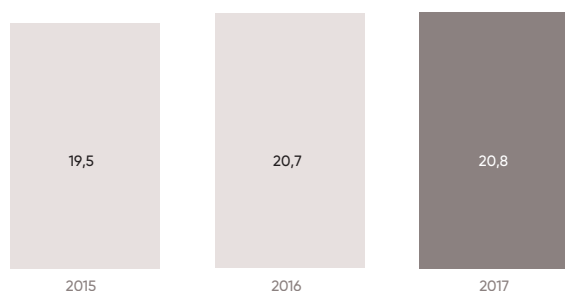
Den flade udvikling kan henføres til, at såvel udlån som indlån i årets løb voksede med 2,2 mia. kr. Hertil kommer, at egenkapitalen mv. blev konsolideret med 0,4 mia. kr. mens der var efterstillet kapital for 0,3 mia. kr., der kom under 12 måneders restløbetid og således ikke medregnes til den strategiske likviditet.

UDVIKLING I STRATEGISK LIKVIDITET (MIA. KR.)

Figur 5.4

STRATEGISK LIKVIDITET (MIA. KR.)

Figur 5.5

5.5 STRESSTEST

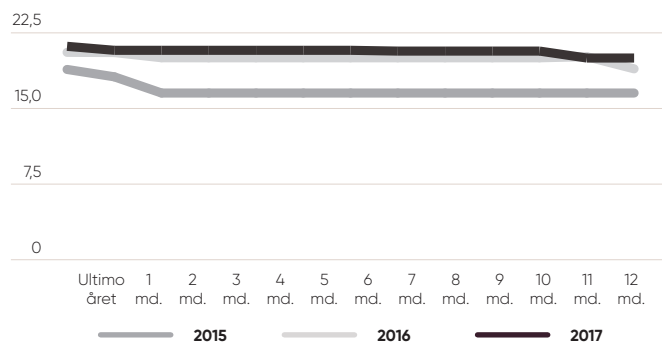
I henhold til Bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. udarbejder Spar Nord interne likviditetsstresstests, der er baseret på LCR. Stresstestene udarbejdes for en 12 måneders periode og opgøres i tre fast definerede scenarier: Et virksomhedsspecifikt, et markedsspecifikt og et kombinationsscenario. De udarbejdede stresstests har levet op til såvel lovgivningskrav som interne målsætninger i hele perioden.

Spar Nord udarbejder endvidere en stresstest svarende til Moody's "12 måneder uden hjælp". Som forudsætning her er Spar Nord afskåret fra kapitalmarkederne i opgørelsesperioden, hvorfor seniorlån, udstedte obligationer og efterstillede kapitalindskud ikke refnansieres ved udløb. For pengemarkedsmellemværender anvendes kontraktuelt forfald, mens den stabile indlånsbase forbliver en tilgængelig finansieringskilde i perioden.

Som det fremgår af figur 5.6, har Spar Nord positiv likviditet i den fulde periode på 12 måneder.

MOODY'S 12 MÅNEDER UDEN HJÆLP

(MIA. KR.)

Figur 5.6

5.6 FUNDING- OG FORFALDSSTRUKTUR

Spar Nords aktiviteter finansieres overvejende gennem fire fundingkilder:

- Kundeindlån
- Lån eller repotransaktioner hos andre kreditinstitutter og Nationalbanken
- Udstedte obligationer og seniorlån
- Efterstillede kapitalindskud og egenkapital

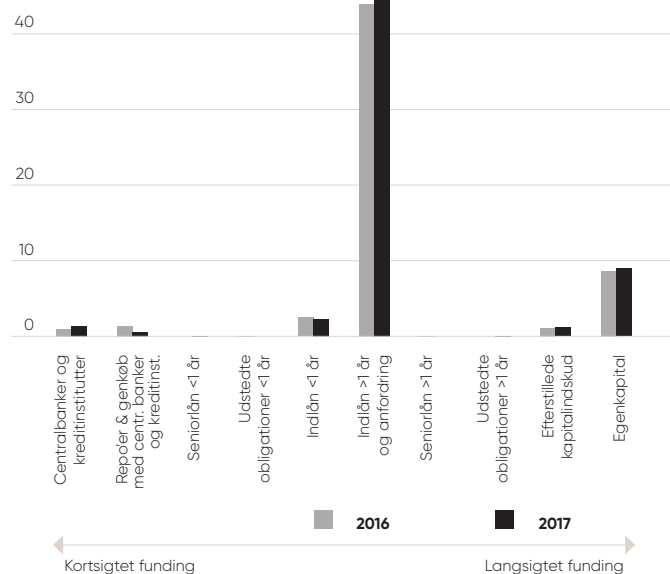
Samlet set er Spar Nords funding ultimo 2017 forøget med 2,3 mia. kr. til 60,9 mia. kr. sammenlignet med ultimo 2016. Den væsentligste ændring i Spar Nords funding er en stigning i indlånet på 2,4 mia. kr., der i al væsentlighed kan henføres til indlån på anfordring. Et netto fald i anvendelsen af repo'er og genkøb samt gæld til centralbanker og kreditinstitutter har i mindre grad påvirket bankens samlede funding ved udgangen af 2017. Indlån er fortsat Spar Nords største fundingkilde og udgør ultimo 2017 80,2 % af Spar Nords samlede funding.

Samlet set udgør Spar Nords langsigtede funding (anfordringsindlån og funding med en løbetid over 1 år) i alt 93,1 %, hvilket er 1,4 procentpoint højere end ultimo 2016.

FUNDINGSTRUKTUR

Mio. kr. / %	2017	2016	2017	2016
Centralbanker og kreditinstitutter	1.377	981	2,3	1,7
Repo'er og genkøb med centralbanker og kreditinstitutter	555	1.400	0,9	2,4
Seniorlån < 1 år	2	0	0,0	0,0
Udstedte obligationer < 1 år	0	0	0,0	0,0
Indlån < 1 år	2.262	2.483	3,7	4,2
Indlån > 1 år og anfordring	46.582	43.981	76,5	75,0
Seniorlån > 1 år	30	49	0,0	0,1
Udstedte obligationer > 1 år	0	0	0,0	0,0
Efterstillede kapitalindskud	1.144	1.093	1,9	1,9
Egenkapital	8.975	8.627	14,7	14,7
I alt	60.926	58.614	100,0	100,0

Figur 5.7

FUNDINGSTRUKTUR
(MIA. KR.)

Figur 5.8

5.7 LIKVIDITETSBEREDSKABSPLAN

I henhold til Bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. har Spar Nord udarbejdet en likviditetsberedskabsplan indeholdende et katalog over mulige handlinger, som kan styrke Spar Nords likviditet i en krisesituation. I kataloget er de enkelte handlingers forventede effekt og tidshorisont beskrevet nærmere.

Likviditetsberedskabsplanen træder i kraft, såfremt Spar Nord kun vanskeligt og med markant øgede fundingomkostninger kan opfylde de fastsatte likviditetsinstrukser.

5.8 BEHÆFTEDE AKTIVER

Behæftelse af aktiver kan udgøre en fundingrisiko, hvis banken har mange behæftede aktiver i forhold til den samlede balance. En høj aktivbehæftelse kan få en negativ indflydelse på mulighederne for at skaffe ikke-sikret finansiering, idet øget aktivbehæftelse er med til at forringe denne type kreditors stilling i en konkurssituation.

Som en del af forretningsmodellen har banken igennem en lang år-række været aktiv på penge- og derivatmarkedet. En af følgerne heraf er, at der vil være aktiver, som er gjort til genstand for behæftelse, fordi det er markedspraksis for interbank derivathandel, at der stilles sikkerhed for markedsværdierne eller som sikkerhedsstillelse i forbindelse med fremskaffelse af funding i repoforretninger. Endvidere har banken en række øvrige sikkerhedsstillelser til forskellige formål så som clearingsaktiviteter og optagelse af kreditforeningslån med pant i bankens ejendomme.

De primære kilder til aktivbehæftelse er:

Behæftelse affødt af aktiviteter på fondsmarkedet:

- Repo- og reverse repotransaktioner
- Genkøbstransaktion i Nationalbanken
- Lån af værdipapirer

Sikkerhedsstillelse for derivathandel:

- CSA-sikkerhedsstillelse for markedsværdien i derivathandler
- CCP-sikkerhedsstillelse for clearing af derivathandler
- Sikkerhedsstillelse for aktielån

Øvrige aktiver:

- Sikkerhed stillet i clearingsystemer
- Indbetalte marginer og defaultfunds
- Modregning jf. nettingaftaler
- Stillet pant for realkreditlån

De primære modtagne sikkerheder stammer fra reverse repoforretninger.

ANDEL AF BEHÆFTEDE AKTIVER

Mio. kr.	Ultimo		Gennemsnit	
	2017	2016	2017	2016
Behæftede aktiver	1.503	2.387	1.954	4.339
Aktiver og sikkerheder	90.430	86.197	88.525	85.299
Andel af behæftede aktiver (%)	1,7	2,8	2,2	5,1

Figur 5.9

Den gennemsnitlige andel af Spar Nords behæftede aktiver udgør 2,2 % af de samlede aktiver tillagt modtagne sikkerheder, som kan danne grundlag for behæftelse i 2017. Dette er et fald i på 2,9 procentpoint forhold til 5,1 % i 2016.

Specifikationer vedrørende behæftede aktiver fremgår af Appendix H.

5.9 KOMMENDE LOVGIVNING PÅ LIKVIDITETSOMRÅDET

Europa Kommissionens endelige forslag til CRR II forventes endeligt vedtaget medio 2018, hvorefter likviditetskravet på Net Stable Funding Ratio (NSFR) forventes at finde anvendelse fra medio 2020. NSFR søger at sikre stabile fundingprofiler hos de enkelte banker, hvor sammenhængen mellem løbetiden af aktiver og fundingsiden er i fokus. NSFR-nøgletallet opgøres for en tidshorisont på 1 år.

På baggrund af foreløbige beregninger og vurderinger af principperne bag beregning af NSFR vurderes Spar Nord at være på plads i forhold til et fremtidigt likviditetskrav på NSFR på 100 %.

Finanstilsynet har den 23. juni 2017 godkendt det opdaterede likviditetspejlemærke til Tilsynsdiamanten, der erstatter det eksisterende likviditetsnøgletal opgjort efter FIL §152. Det opdaterede likviditetspejlemærke træder i kraft den 30. juni 2018.

Ultimo 2017 overholder Spar Nord allerede det nye likviditetspejlemærke.

6. Kreditrisiko

Udvikling i 2017

Spar Nord har i 2017 generelt oplevet en tilfredsstillende udvikling i udlånsporteføljen. Både privat- og erhvervs-kunderne har de seneste tre år ligget på et tilfredsstillende bonitetsniveau, og i 2017 kunne der konstateres en yderligere bonitetsforbedring for begge kundegrupper. Risiko-niveauet på landbrugskunder er dog fortsat højt, hvilket skyldes en høj default-andel, blandt andet som følge af tidligere års dårlige indtjening og høje gældsbyrder.

Volumenmæssigt har der i 2017 været vækst på både privat- og erhvervs-kundesiden. Udlånsvæksten, som er på 1,8 mia. kr. og kommer efter et par år med faldende tendens, kan blandt andet henføres til en tilgang af nye kunder. Herudover stiger reverseudlånet med 3,2 mia. kr.

Formidling af realkreditlån til privat- og erhvervs-kunderne udviser også i 2017 en stigning på 3,6 mia. kr.

Definition af kreditrisiko

Kreditrisiko er risikoen for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risici ved kunder med finansielle problemer, risici relateret til store eksponeringer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke udnyttede eksponeringer.

Under kreditrisiko hører tillige afviklings- og modpartsrisiko. Afviklingsrisiko er den risiko, der opstår, når betalinger afvikles, f.eks. betalinger for valutatransaktioner og handel med finansielle instrumenter. Risikoen opstår, når Spar Nord fremsender betalinger, før det er sikret, at modparten har opfyldt sine forpligtelser.

Modpartsrisiko er risikoen for tab som følge af en kundes misligholdelse af OTC-derivater og værdipapirfinansieringsinstrumenter.

DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING

40,7 mia. kr.

2016: 38,2 mia. kr.

UDLÅN EKSKL. REVERSE (BRUTTO)

38,8 mia. kr.

2016: 37,0 mia. kr.

NEDSKRIVNINGSPROCENT (DRIFTSPÅVIRKNING)

-0,1 %

2016: 0,4 %

SAMLEDE NEDSKRIVNINGER

2,7 %

2016: 3,6 %

VÆRDIFORRINGET (BRUTTO)

5,2 %

2016: 7,6 %

LÅN MED RENTESTOP

0,6 %

2016: 0,8 %

BLANCOANDEL (UDEN REVERSE)

41,5 %

2016: 42,0 %

6.1 KREDITPOLITIK

Spar Nords samlede kreditrisiko styres med udgangspunkt i Spar Nords kreditpolitik, som sammen med de overordnede rammer for risikotagning fastsættes af bestyrelsen. Det centrale formål med Spar Nords kreditpolitik er at sikre et afbalanceret forhold mellem indtjening og risiko samt, at risikotagning altid er forudkalkuleret.

Det er Spar Nords indstilling, at al kreditgivning skal være baseret på indsigt i kundernes økonomiske forhold og, at kreditværdighed (kundens evne og vilje til at opfylde nuværende og fremtidige forpligtelser) er et væsentligt parameter i alle kundeforhold.

Spar Nord lægger vægt på at skabe langvarige kunderelationer og ønsker ikke at bruge risikovillighed som et konkurrenceparameter. Spar Nord ønsker kun at indgå i forretninger, som er i overensstemmelse med god forretningskik, og som ikke belaster Spar Nords omdømme og professionelle image.

Spar Nord har som hovedregel, at der ikke ydes lån og kreditter alene ud fra de stillede sikkerheder. Kunden skal således have både vilje og evne til at tilbagebetale de ydede lån uden, at Spar Nord skal realisere sikkerheder.

I bestræbelserne på at sikre god risikomæssig diversificering af krediteksponeringen har Spar Nord fastlagt en række interne målsætninger.

Overordnet ønsker banken – for ikke at miste sin handelfrihed i forhold til en kunde – ikke at udvide sit engagement til en størrelse, der betyder, at kunden ikke er naturlig kreditværdig i andre pengeinstitutter. Der er derfor fastsat en begrænsning på enkeltteksponeringer til maksimalt 500 mio. kr., hvoraf den usikrede del som hovedregel maksimalt må udgøre 250 mio. kr.

Eksponeringer med finansielle institutter under tilsyn samt repo- og reverse repoforretninger er ikke omfattet af denne begrænsning.

Ved opgørelsen af eksponeringsstørrelserne anvendes de anerkendte kreditrisikojusteringer, som fremgår af afsnittet vedrørende Store eksponeringer i CRR-forordningen. For samhandelspartnere i den finansielle sektor med en ekstern kreditvurdering på invest-ment grade niveau gælder lovgivningens begrænsninger. For andre samhandelspartnere i den finansielle sektor gælder en internt fastsat grænse på 700 mio. kr.

Spar Nord har fastsat målsætninger for den branchemæssige diversifikation af udlån og garantier således, at der for væsentlige brancher er givet intervaller for eksponeringens ønskede andel af den samlede eksponering.

MÅLSÆTNING FOR BRANCHER

%	Maksimal andel af samlet eksponering*
Landbrugsområdet	10
Ejendomssektoren	15
heraf spekulativ**) ejendomsfinansiering	5
Finansiering og forsikring	10
Industri og råstofudvikling	10
Handel	15
Energiforsyning	8

* Eksklusiv reverse repoforretninger

** CRR 575/2013 artikel 4 pkt. 79

Figur 6.1

Endelig har Spar Nord i sin kreditpolitik besluttet, at der ønskes indsigt i kunders eventuelle eksponering med andre pengeinstitutter.

6.2 STYRING, OVERVÅGNING OG RAPPORTERING

Selv om Spar Nord har en forretningsmodel præget af decentral beslutningskraft, er kreditprocessen centralt styret.

I forhold til nye kunder er bevillingsretten som hovedregel på det halve af bevillingsretten for eksisterende kunder. Beføjelserne på kreditområdet er styret af to faktorer: De enkelte lokale direktørers evner og behov samt ønsket om, at en vis andel af bevillingerne fra de lokale banker behandles i Kreditkontoret. De decentrale bevillingsretter er på op til 10 mio. kr. for eksisterende kunder.

Den daglige styring af kreditrisiko varetages af kunderådgiverne i samarbejde med de lokale direktører. Eksponeringer, der overstiger den decentrale bevillingsramme, behandles i Kreditkontoret, Kreditkomitteen eller bestyrelsen. Kreditkontoret kan bevilge eksponeringer op til 50 mio. kr. for eksisterende kunder og 25 mio. kr. for nye kunder. Kreditkomitteen kan bevilge eksponeringer op til 100 mio. kr. og for nye op til 50 mio. kr. Eksponeringer over 100 mio. kr. og nye over 50 mio. kr. skal bevilges af bestyrelsen. Kreditkomitteen kan dog bevilge udvidelser på op til 50 mio. kr. på eksponeringer i forhold til seneste bestyrelsesbevilling.

Den overordnede overvågning af Spar Nords kreditrisiko varetages af Bonitetsafdelingen. Afdelingen overvåger udviklingen i eksponeringers kreditbonitet og gennemfører en systematisk bonitetskontrol af kreditporteføljen.

Nye eksponeringer til privatkunder over 100.000 kr. og til erhvervs-kunder over 300.000 kr. screenes systemmæssigt med henblik på udvælgelse til manuel bonitetsvurdering. Udvælgelsen sker på baggrund af en kombination af risikoparametre, som tilsammen eller hver for sig indikerer forhøjet risikoniveau. Der sker løbende registrering af nye kunder med svag bonitet.

Spar Nord har udviklet IT-værktøjer til styring og overvågning af kreditrisikoen. Overvågningen foregår bl.a. via Spar Nords kreditanaly-sesystem, hvori de væsentligste data omkring krediteksponeringer og kundernes økonomi registreres. Målet er at afdække faresignaler på et tidligt tidspunkt og samtidig overvåge den bonitemæssige udvikling i porteføljer og organisatoriske enheder.

Der gennemføres hver måned en statistisk baseret rating af både privat- og erhvervs-kunder. Ratingsystemer anvendes i den decentrale kreditgivning således, at der kan bevilges større udvidelser til de bedste ratinggrupper end til de svageste. Systemerne anvendes desuden i overtræksstyring og prissætning, hvilket er med til at sikre en sammenhæng mellem kundens risiko, og den pris kunden betaler.

Som led i Spar Nords kreditbehandling risikoklassificeres alle ikke-misligholdte kunder efter sandsynligheden for, at den enkelte kunde default (misligholder) inden for de kommende 12 måneder. Kun-derne inddeles i grupperne 1 til 9, hvor gruppe 9 indeholder kunder med højeste risiko. Sandsynligheden for default estimeres statistisk ved hjælp af Spar Nords ratingsystemer, som bygger på forskellige modeller for de forskellige kundesegmenter.

For erhvervskunderne baserer modellen sig på tre komponenter: En regnskabskomponent, som ud fra kundens seneste regnskaber risikoklassificerer kunden. En adfærdskomponent, som klassificerer kunden ud fra kundens kontoadfærd og bevillingshistorik. Den tredje komponent er et konjunkturelement, som korrigerer klassifikationen ud fra konjunkturudviklingen.

Helt nye erhvervskunder klassificeres ud fra regnskabskomponenten, samt konjunkturkomponenten indtil 6. måned, hvor også adfærds-komponenten bidrager.

For privatkunderne baserer modellen sig alene på en adfærdskomponent og en koniunkturkomponent.

Helt nye privatkunder i Spar Nord risikoklassificeres ud fra en ansøgningsscoremodel, der baserer sig på klassiske kreditnøgletal som formue, indkomst, rådighedsbeløb mm. Denne model er en kombination af en statistisk model og en ekspertmodel. Efter 6 måneder adfærdsscores kunderne, og de to modeller vægtes sammen i overgangsperioden indtil 12. måned, hvorefter ratingen alene baseres på adfærd.

Endvidere arbejder Spar Nord med en kvalitativ risikoklassificering, svag-markering, som sættes af rådgiveren, hvis kunden udviser faretegn. Disse faretegn kan for privatkunder være skilsmisse, arbejdsløshed osv. og for erhvervskunder være afsætningsproblemer, tab af nøglepersoner, tab af leverandører mm.

For privatkunder, der er svag-markedet og ikke-defaultet, vil kunden blive 'down-graded' én ratinggruppe, dog kan en svag-kunde ikke tilhøre de bedste ratinggrupper (1 og 2).

For erhvervskunderne rates svag- og ikke svag-kunder hver for sig i to forskellige modeller. Begge modeller bygger dog på de samme komponenter.

6.3 KREDITEKSPONERING

Spar Nords samlede krediteksponering kan henføres dels til aktiviteter vedrørende udlån og garantier, dels til handelsaktiviteter i form af obligationer og finansielle instrumenter mv.

Figur 6.2 viser Spar Nords samlede regnskabsmæssige krediteksponering ultimo 2017 og ultimo 2016.

**REGNSKABSMÆSSIGE KREDITEKSPONERING INKL. UNDERKURS
PÅ OVERTAGNE EKSPONERINGER, HENSÆTTELSE OG DAGSVÆRDI-
REGULERING**

Mio. kr.	2017	2016
Reverse repoforretninger med kunder	9.475	6.253
Udlån til amortiseret kostpris	37.272	35.092
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	46.747	41.344
Eventualforpligtigelser	11.961	12.334
Krediteksponering på udlån og garantier netto	58.708	53.680
Nedskrivninger for udlån og hensættelser på garantier	1.616	1.877
Underkurs af overtagne eksponeringer	0	103
Krediteksponering på udlån og garantier brutto	60.324	55.660
Krediteksponering på udlån og garantier netto	58.708	53.680
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	1.298	595
Reverse repoforretninger	570	1.453
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	867	726
Regnskabsmæssig krediteksponering udlånsaktiviteter	61.444	56.454
Positiv dagsværdi af afledte finansielle instrumenter mv.	1.030	1.284
Krediteksponering aktiver i handelsbeholdningen	11.059	15.148
Aktiver i strategiske samarbejdspartnere	1.405	1.346
Associerede virksomheder	128	118
Regnskabsmæssig krediteksponering	75.066	74.350

Figur 6.2

Spar Nords nedskrivningskonto udgør i alt 1.616 mio. kr. ultimo 2017.

NEDSKRIVNINGSKONTO OG UNDERKURS PÅ UDLÅN OG GARANTIER

GARANTIER	Nedskrivnings-konto		Underkurs på overtagne eksponeringer		Nedskrivnings-konto/underkurs	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Mio. kr.						
Spar Nord	1.616	1.877	0	103	1.616	1.980

Figur 6.3

6.4 UDLÅN OG GARANTIER

Spar Nords samlede udlån og garantier før modregning af nedskrivninger udgør 60,3 mia. kr. ultimo 2017 mod 55,7 mia. kr. ultimo 2016 svarende til en vækst på 8 %. Stigningen på 4,6 mia. kr. kan henføres til en stigning i udlån på 5,0 mia. kr. og et fald i garantier på 0,4 mia. kr.

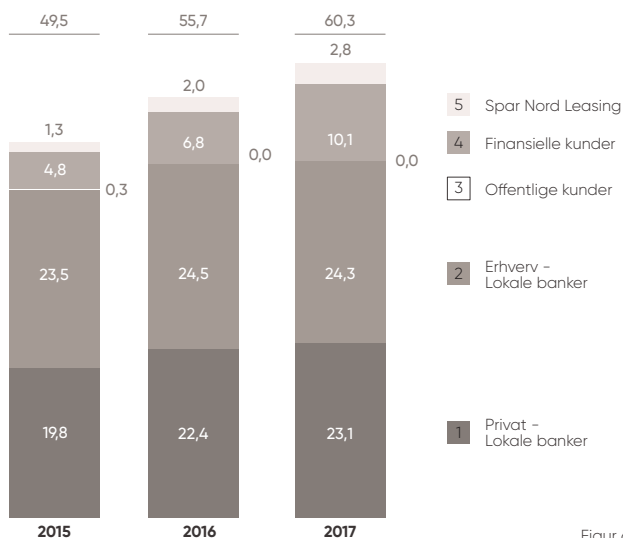
I Spar Nords løbende risikoovervågning opdeles kunderne i 5 grupper: Privat – Lokale Banker, Erhverv – Lokale Banker, Offentlige kunder, Finansielle kunder og Spar Nord Leasing.

Udviklingen i disse kundegrupper fremgår af figur 6.4.

—	—	—	—	—	—	—	—	↖	↘	↘				
—	—	—	—	—	—	—	—	↖	↘	↘	↘			
—	—	—	—	—	—	—	—	↖	↘	↘	↘	↘		
—	—	—	—	—	—	—	—	↖	↘	↘	↘	↘		
—	—	—	—	—	—	—	—	↘	↘	↘	↘	↘	↘	
								↘	↘	↘	↘	↘	↘	—
									↘	↘	↘	↘	↘	—
									↘	↘	↘	↘	↘	—
										↘	↘	↘	↘	—
											↘	↘	↘	—

EKSPONERINGSFORDELING

(MIA. KR.)

Figur 6.4

Krediteksponeringen mod private kunder i Spar Nords Lokale Banker er i løbet af 2017 steget med 0,7 mia. kr. svarende til 3,6 %. Væksten kan henføres til udlån, herunder både i filialerne og SparXpres, idet saldoen på garantier er uændret.

Krediteksponeringen mod erhvervskunder i Spar Nords Lokale Banker er i løbet af 2017 faldet med 0,2 mia. kr. svarende til 1 %. Udviklingen dækker over en stigning i udlån på 0,2 mia. kr. og et fald i garantier på 0,4 mia. kr. Den samlede stigning i bankudlån og leasing til erhvervskunderne udgør for 2017 1 mia. kr. svarende til en stigning på 4,4 %.

Krediteksponeringen mod finansielle kunder er steget med 3,3 mia. kr. til 10,1 mia. kr. Stigningen skyldes primært forøgelsen i reverse repo-forretninger. Endelig er krediteksponeringen mod leasingkunder steget med 0,8 mia. kr. svarende til en stigning på 42 %.

6.4.1 BRANCHEFORDELING

Figur 6.5 viser fordelingen af Spar Nords udlån og garantier på brancher ultimo 2017 og ultimo 2016 samt de senest tilgængelige tal for den gennemsnitlige branchefordeling på sektorniveau.

BRANCHEFORDELING

Mio. kr./%	Udlån og garantier			Udlån og garantier Sektoren	
	2017	2017	2016	2017	2016
Offentlige myndigheder	9	0,0	0,1	0,0	5,3
Landbrug, jagt og skovbrug	3.096	5,1	6,1	6,0	4,2
Fiskeri	113	0,2	0,2	0,2	0,0
Industri og råstofudvinding	2.679	4,5	4,8	4,7	6,6
Energiforsyning	1.642	2,7	3,1	3,1	1,7
Bygge- og anlæg	2.463	4,1	3,5	4,3	1,9
Handel	3.682	6,1	6,9	6,8	5,0
Transport, hoteller og restauranter	1.920	3,2	3,0	3,6	3,1
Information og kommunikation	200	0,3	0,3	0,3	0,8
Finansiering og forsikring	12.735	21,1	16,2	25,0	21,1
Fast ejendom	5.703	9,5	10,9	9,5	10,8
Øvrige erhverv	2.951	4,9	4,8	5,5	5,3
Erhverv i alt	37.194	61,7	59,9	69,0	65,8
Privatkunder i alt	23.130	38,3	40,1	31,0	34,2
I alt	60.324	100,0	100,0	100,0	100,0

Figur 6.5

BRANCHEFORDELING UDEN REVERSE REPOFORRETNINGER

Mio. kr./%	Udlån og garantier		
	2017	2017	2016
Offentlige myndigheder	9	0,0	0,1
Landbrug, jagt og skovbrug	3.096	6,1	6,9
Fiskeri	113	0,2	0,2
Industri og råstofudvinding	2.679	5,3	5,4
Energiforsyning	1.549	3,1	3,3
Bygge- og anlæg	2.463	4,8	3,9
Handel	3.682	7,2	7,8
Transport, hoteller og restauranter	1.920	3,8	3,4
Information og kommunikation	200	0,4	0,4
Finansiering og forsikring	3.353	6,6	5,8
Fast ejendom	5.703	11,2	12,2
Øvrige erhverv	2.951	5,8	5,4
Erhverv i alt	27.719	54,5	54,8
Privatkunder i alt	23.130	45,5	45,2
I alt	50.849	100,0	100,0

Figur 6.5

Som det fremgår af figur 6.5 kan en stor andel af Spar Nords udlån og garantier henføres til privatkunder. Udviklingen i Spar Nord har for 2017 bevirket, at Spar Nord er kommet tættere på sektorens gennemsnitlige fordeling for mange brancher.

NEDSKRIVNINGER OG OVERTAGET UNDERKURS - BRANCHEFORDELT

Mio. kr./%	2017		2016		Sektoren	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Offentlige myndigheder	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	522	755	32,3	38,1	24,5	24,5
Fiskeri	0	2	0,0	0,1	0,0	0,0
Industri og råstofudvinding	65	51	4,1	2,6	4,5	4,5
Energiforsyning	17	28	1,1	1,4	1,3	1,3
Bygge- og anlæg	64	59	4,0	3,0	3,9	3,9
Handel	51	84	3,1	4,3	5,2	5,2
Transport, hoteller og restauranter	95	64	5,9	3,2	5,6	5,6
Information og kommunikation	2	7	0,1	0,3	0,6	0,6
Finansiering og forsikring	85	113	5,3	5,7	5,8	5,8
Fast ejendom	203	336	12,5	17,0	13,1	13,1
Øvrige erhverv	89	91	5,5	4,6	6,8	6,8
Erhverv i alt	1.194	1.591	73,9	80,3	71,3	71,3
Privatkunder i alt	422	389	26,1	19,7	28,7	28,7
I alt	1.616	1.980	100,0	100,0	100,0	100,0

Figur 6.6

Som det fremgår af figur 6.6, udgør Spar Nords samlede nedskrivningssaldo 1,6 mia. kr. svarende til 2,7 % af Spar Nords udlån og garantier ultimo 2017. Den samlede nedskrivningskonto er faldet med 0,4 mia. kr. fra primo året. Faldet kan alene henføres til fald i nedskrivningerne på erhvervskunderne som følge af den gode bonitetsudvikling og de meget gunstige forhold, som erhvervslivet har haft igennem 2017. Faldet i nedskrivningerne sker primært over for 2 brancher, ejendomme og landbrug.

Stigningen i nedskrivninger på privatkunder kan henføres til en ledelsesmæssig beslutning ultimo 2017 om at foretage en porteføljenedskrivning på privatkunder med høj gældsfaktor og andre svaghedstegn på 67 mio. kr. De gruppevisse nedskrivninger på privatkunderne udgør herefter 91 mio. kr. ultimo 2017. For erhvervskunderne er der ultimo 2017 afsat en porteføljenedskrivning på 73 mio. kr. relateret til gældstyngede kunder inden for forskellige brancher, hvorved de gruppevisse nedskrivninger på erhvervskunderne ultimo 2017 udgør 160 mio. kr. Ud af den gruppevisse nedskrivning på erhverv kan 91 mio. kr. henføres til landbrug.

Nedskrivningerne på landbrug er i løbet af 2017 reduceret med 233 mio. kr. i 2017 og udgør ultimo året 522 mio. kr. svarende til 17 % af eksponeringen mod 22 % primo året.

UDLÅN OG GARANTIER FORDELT PÅ EKSPONERINGSSTØRRELSE *)

Mio. kr./%	Antal 2017	Antal 2016	Andel 2017	Andel 2016
0 - 0,1	51.286	50.124	1,2	1,3
0,1 - 0,5	35.594	34.992	11,2	11,2
0,5 - 1,0	13.334	12.445	12,6	11,9
1,0 - 5,0	8.033	8.017	25,0	26,4
5,0 - 10,0	913	891	9,6	9,5
10,0 - 20,0	414	388	8,9	8,7
20,0 - 50,0	227	248	10,8	12,1
50,0 - 100,0	78	66	8,4	7,2
100,0 -	48	47	12,3	11,7
I alt	109.927	107.218	100,0	100,0

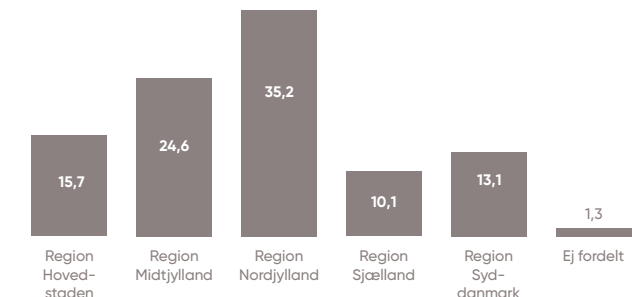
*) Ekskl. reverse repoforretninger og SparXpres

Figur 6.7

I forhold til eksponeringsstørrelse vurderes Spar Nords kreditportefølje at være veldiversificeret, bl.a. idet 60 % af den samlede eksponering kan henføres til eksponeringer, der hver især er mindre end 10 mio. kr., og idet Spar Nord alene har 48 eksponeringer større end 100 mio. kr.

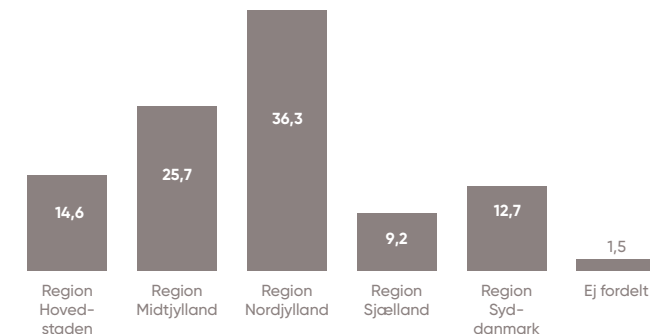
I forhold til Tilsynsdiamantens nye pejlemærke for store eksponeringer, der højst må udgøre 175 % af instituttets egentlige kernekapital, kan det oplyses, at Spar Nord ultimo 2017 ligger på 76,2 %.

UDLÅN OG GARANTIER FORDELT PÅ GEOGRAFI 2017 *)

Figur 6.8

UDLÅN OG GARANTIER FORDELT PÅ GEOGRAFI 2016 *)

*) Ekskl. reverse repoforretninger og SparXpres.

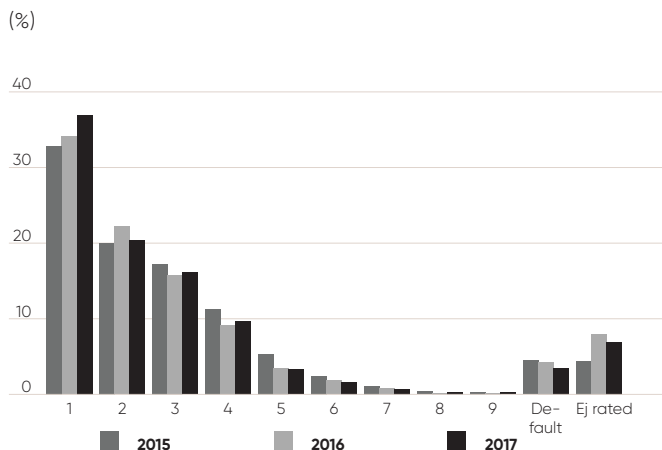
Figur 6.8

I forhold til geografi vurderes der at være en god spredning i Spar Nords kreditportefølje. Ultimo 2017 kan 35,2 % af Spar Nords samlede udlån og garantier henføres til Region Nordjylland, mens den resterende del er fordelt på landets øvrige regioner.

6.4.2 PRIVATKUNDER I LOKALE BANKER

Den samlede krediteksponering mod privatkunder i Spar Nords Lokale Banker udgør 23,1 mia. kr. ultimo 2017 mod 22,4 mia. kr. ultimo 2016. Eksponeringen mod privatkunder udgør 38 % af Spar Nords samlede krediteksponering. Som det fremgår af figur 6.9, er privatkundernes gennemsnitlige kreditbonitet på et forbedret niveau over de seneste 3 år og ligger på et tilfredsstillende niveau.

PRIVATKUNDERS EKSPONERINGER FORDELT PÅ RISIKOGRUPPER *)

*) Ekskl. SparXpres.

Figur 6.9

GENNEMSNITLIG RISIKOGRUPPE *)

	2015	2016	2017
Gennemsnitlig risikogruppe	2,8	2,7	2,6

*) Eksponeringer efter nedskrivninger

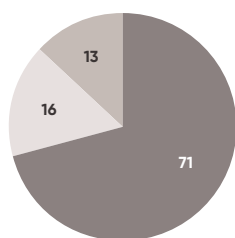
Figur 6.10

Der er i 2017 sket en stigning i engagementet med den bedste ratinggruppe, rating gruppe 1, og et fald i default-gruppen. Det er disse ændringer, som primært bidrager til den forbedrede bonitet.

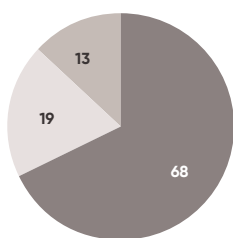
I de efterfølgende figurer vises andelen af privatkunder, der har bevæget sig til bedre ratinggrupper, andelen af privatkunder med uændret bonitet samt andelen af privatkunder, der har bevæget sig til dårligere ratinggrupper i løbet af 2017 og 2016.

Som det fremgår af figurerne, har der i 2017 været flere kunder, der migrerede mod bedre ratinggrupper, end kunder, der migrerede mod svagere ratinggrupper. Set i forhold til volumen er udviklingen omtrent stabil.

**MIGRATION - ANTAL
PRIVATKUNDER 2016-2017**

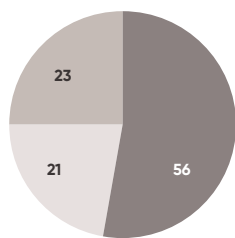

**MIGRATION - ANTAL
PRIVATKUNDER 2015-2016**

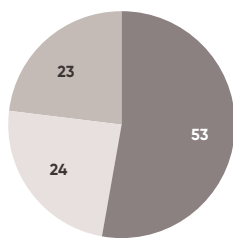

Figur 6.11

**MIGRATION - EKSPONERING
PRIVATKUNDER 2016-2017**

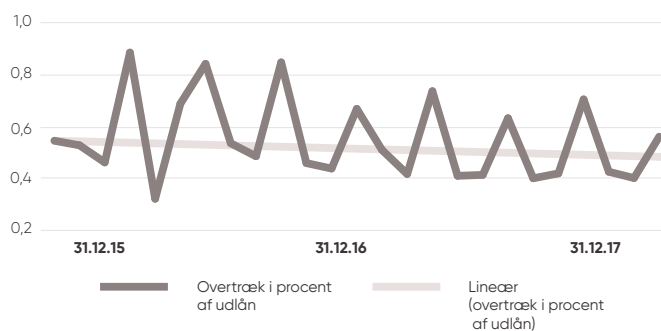
**MIGRATION - EKSPONERING
PRIVATKUNDER 2015-2016**

Figur 6.12

Den stabile udvikling i privatkundeporteføljen kan bekræftes af udviklingen i privatkundernes overtræk. Privatkundernes overtræk har de seneste år befundet sig på et lavt niveau under 0,6 %.

**PRIVATKUNDER - LOKALE BANKER -
UDVIKLING I OVERTRÆK/RESTRANCER
(%)**

Figur 6.13

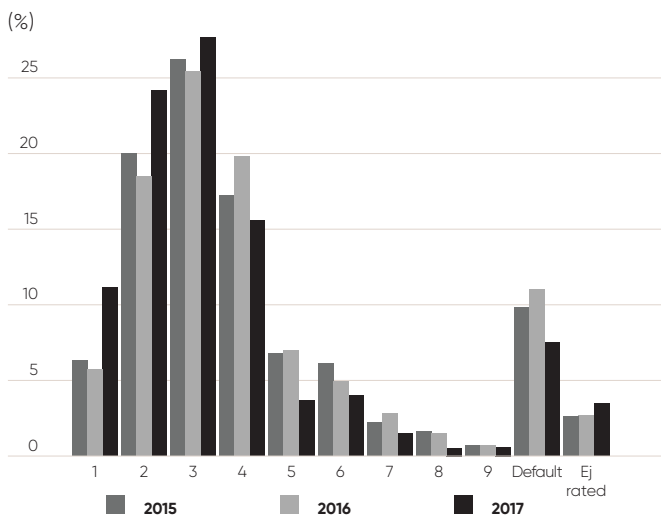
6.4.3 ERHVERVSKUNDER I LOKALE BANKER

Den samlede krediteksponering mod erhvervskunder i Spar Nords Lokale Banker udgør 24,3 mia. kr. ultimo 2017 mod 24,5 mia. kr. ultimo 2016. Faldet på 0,2 mia. kr. kan henføres til en stigning i udlån på 0,2 mia. kr. og et fald i garantier på 0,4 mia. kr.

Eksponeringen mod erhvervskunder udgør 40 % af Spar Nords samlede krediteksponering.

Som det fremgår af figur 6.14, er boniteten i erhvervskundeporteføljen markant forbedret i 2017, idet volumen i de stærkeste ratinggrupper vokser, mens volumen i de svageste grupper, herunder gruppen "default", falder. Migrationen bidrager også med markant overvægt af både antal kunder og engagement, som migrerer til bedre grupper end omvendt.

**ERHVERVSKUNDERS EKSPONERING FORDELT PÅ
RATINGGRUPPER *)**

*) Uden offentlige kunder

Figur 6.14

GENNEMSNITLIG RISIKOGRUPPE *)

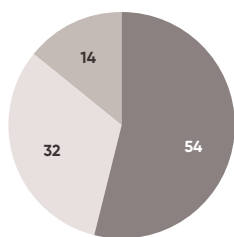
	2015	2016	2017
Gennemsnitlig risikogruppe	4,0	4,1	3,4

*) Eksponeringer efter nedskrivninger uden offentlige kunder.

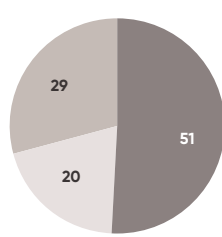
Figur 6.15

I figur 6.16 og 6.17 vises andelen af erhvervskunder, der har bevæget sig til bedre ratinggrupper, andelen af erhvervskunder med uændret bonitet samt andelen af erhvervskunder, der har bevæget sig til dårligere ratinggrupper i løbet af 2017 og 2016.

MIGRATION - ANTAL ERHVERVSKUNDER 2016-2017

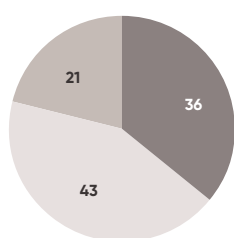
MIGRATION - ANTAL ERHVERVSKUNDER 2015-2016

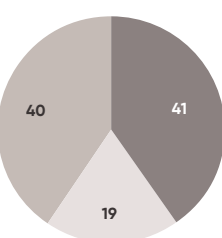
Opgraderet Nedgraderet Uændret

Figur 6.16

MIGRATION - EKSPONERING ERHVERVSKUNDER 2016-2017

MIGRATION - EKSPONERING ERHVERVSKUNDER 2015-2016

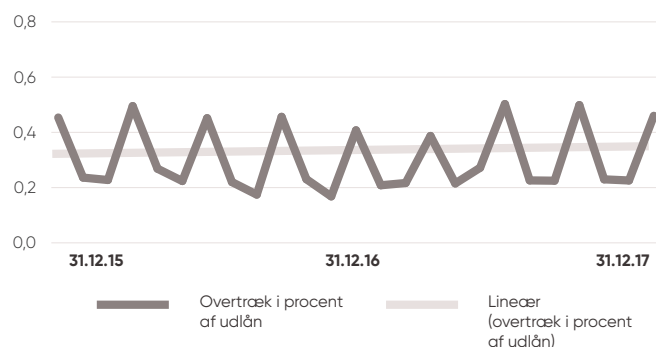

Opgraderet Nedgraderet Uændret

Figur 6.17

Lige som det har været tilfældet for privatkunderne, har også erhvervskundernes overtræk og restancer i løbet af 2015 til 2017 ligget på et stabilt lavt niveau på 0,3 %.

ERHVERVSKUNDER UDEN LANDBRUG - LOKALE BANKER UDVIKLING I OVERTRÆK/RESTRANCER (%)

Figur 6.18

6.4.4 FORMIDLING AF REALKREDITLÅN

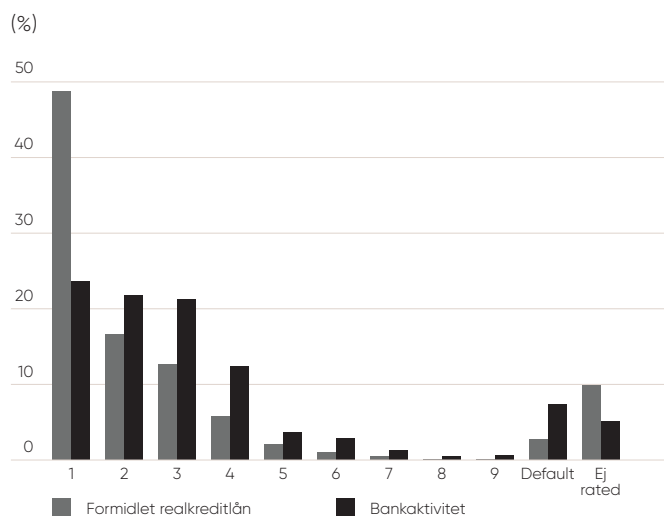
Ud over udlån på Spar Nords egen balance består en betydelig del af Spar Nords forretning i formidling af realkreditlån fra Totalkredit og DLR Kredit.

Ultimo 2017 har Spar Nord i alt formidlet realkreditlån for 72,2 mia. kr. til Spar Nords kunder. Heraf udgør realkreditlån til private kunder via Totalkredit 65,6 mia. kr., realkreditlån til erhvervskunder via DLR Kredit 11,1 mia. kr. og realkreditlån til erhvervskunder igennem Totalkredit på 0,5 mia. kr.

I samarbejdet med Totalkredit og DLR Kredit gælder det princip, at der i tilfælde af tab på de af Spar Nord formidlede lån sker modregning i den provision, som Spar Nord modtager for at formidle lånene eller, at Spar Nord i nogle typer af eksponeringer stiller direkte garanti. Spar Nord har dog den praksis, at der løbende sker bogføring af de opståede tab, hvorfor der ikke sker modregning af tab i de fremtidige provisioner.

I figur 6.19 vises fordelingen af ratinggrupper på kunder, som har realkreditlån i Totalkredit og DLR Kredit. Som det fremgår, er der langt overvejende tale om formidling af realkreditlån til kunder i de bedste ratinggrupper.

FORMIDLET KREDITFORENINGSUDLÅN DLR OG TOTALKREDIT SAMT BANKEKSPONERING (%)

Figur 6.19

6.4.5 LEASINGAKTIVITETER

Spar Nords samlede krediteksponering på leasingområdet udgør ultimo 2017 2,8 mia. kr., hvilket svarer til 5 % af de samlede udlån og garantier.

Figur 6.20 viser branchefordelingen af Spar Nords leasingudlån.

LEASING

%	Udlån		Nedskrivningskonto/underkurs	
	2017	2016	2017	2016
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	16,0	18,3	20,5	12,0
Fiskeri	0,0	0,0	0,0	0,0
Industri og råstofudvinding	15,1	17,3	26,3	44,9
Energiforsyning	6,5	4,1	2,4	1,0
Bygge- og anlæg	13,2	11,9	8,0	7,5
Handel	7,3	7,5	2,0	5,1
Transport, hoteller og restauranter	20,6	18,2	18,2	17,4
Information og kommunikation	0,7	1,4	0,3	0,0
Finansiering og forsikring	1,1	2,6	0,1	0,0
Fast ejendom	2,6	1,0	1,0	0,7
Øvrige erhverv	16,7	17,5	20,0	9,8
Erhverv i alt	99,8	99,8	98,8	98,4
Privatkunder i alt	0,2	0,2	1,2	1,6
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Figur 6.20

TILBAGETAGET UDSKYR

Mio. kr.	2017	2016
Tilbagetaget udskrift i alt	2	14

Figur 6.21

Figur 6.21 viser udviklingen i volumen af tilbagetaget leasingudstyr, som fortsat ligger på et meget lavt niveau.

I risikosammenhæng er det vigtigt at bemærke, at leasingudlån altid sker med sikkerhed i aktiverne enten i form af pant eller ejerskab.

6.4.6 FINANSIELLE KUNDER

Eksponeringen mod finansielle kunder udgjorde ultimo 2017 10,1 mia. kr. svarende til 17 % af Spar Nords samlede udlån og garantier. Eksponeringen dækker primært over reverse repoforretninger på 9,4 mia. kr. samt egne forpligtelser mv.

Figur 6.22 viser Spar Nords kreditmæssige eksponering mod finansielle kunder.

KREDITMÆSSIG EKSPONERING MOD FINANSIELLE KUNDER

Mio. kr.	2017	2016
Reverse repoforretninger	9.475	6.253
Spar Nords egne forpligtelser og centrale kunder mv.	669	544
Finansielle kunder i alt	10.144	6.797

Figur 6.22

6.5 BONITET

Figur 6.23 viser fordelingen af Spar Nords kunder ud fra Finanstilsynets bonitetskategorier. Kategorierne 2a og 3 er gode kunder, kategorierne 2c og 2b er kunder med forhøjet risiko, mens kunder med finansielle problemer tilhører kategori 1 (OIV).

BONITET 2017

%	1	Bonitetskategori 2c	2b	2a/3	Eksponering
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt, skovbrug	2,3	0,1	0,3	2,4	5,1
Fiskeri	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Industri og råstofudvinding	0,4	0,1	0,6	3,4	4,5
Energiforsyning	0,1	0,0	0,1	2,5	2,7
Bygge- og anlæg	0,4	0,0	0,2	3,5	4,1
Handel	0,4	0,1	0,2	5,4	6,1
Transport, hoteller og restauranter	0,5	0,1	0,2	2,5	3,3
Information og kommunikation	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3
Finansiering og forsikring	0,4	0,0	0,1	20,6	21,1
Fast ejendom	1,1	0,2	0,3	7,8	9,4
Øvrige erhverv	0,3	0,0	0,3	4,3	4,9
Erhverv i alt	5,8	0,6	2,3	52,9	61,6
Privatkunder i alt	1,6	0,1	2,1	34,6	38,3
I alt	7,4	0,7	4,4	87,5	100,0

BONITET 2016

%	1	Bonitetskategori 2c	2b	2a/3	Eksponering
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Landbrug, jagt, skovbrug	3,3	0,1	0,2	2,5	6,1
Fiskeri	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Industri og råstofudvinding	0,3	0,1	0,7	3,7	4,8
Energiforsyning	0,1	0,0	0,6	2,4	3,1
Bygge- og anlæg	0,4	0,4	0,3	2,4	3,5
Handel	0,6	0,1	0,5	5,7	6,9
Transport, hoteller og restauranter	0,4	0,0	0,2	2,4	3,0
Information og kommunikation	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3
Finansiering og forsikring	0,5	0,0	0,1	15,6	16,2
Fast ejendom	2,3	0,3	0,7	7,6	10,9
Øvrige erhverv	0,4	0,0	0,4	4,0	4,8
Erhverv i alt	8,4	1,1	3,8	46,6	59,9
Privatkunder i alt	1,9	0,1	2,4	35,7	40,1
I alt	10,3	1,2	6,2	82,3	100,0

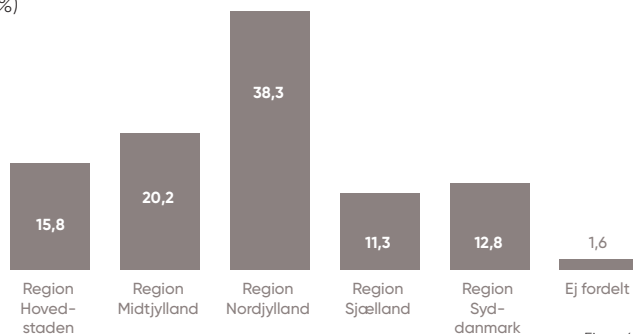
Figur 6.23

Finanstilsynet har i en rapport om banken fra juni 2017 bemærket, at Spar Nords kreditbonitet er bedre end sammenlignelige institutter og mere på linje med gruppe 1 institutter.

6.6 SIKKERHEDER

Et væsentligt element i Spar Nords styring af kreditrisiko er at reducere risikoen i de enkelte eksponeringer ved at modtage sikkerheder i form af pant i fysiske aktiver, værdipapirer samt garantier mv. De mest anvendte sikkerheder er pant i fast ejendom, værdipapirer samt rullende materiel. Langt den betydeligste form for sikkerhed, som Spar Nord modtager, er pant i ejendomme. Ejendoms pantet udgøres primært af privat beboelse.

GEOGRAFISK FORDELING AF EJENDOMSPANT (%)

Figur 6.24

EJENDOMSPANT FORDELT PÅ EJENDOMSTYPER

Mio. kr./%	2017	2017	2016	2016
Beboelse	56,8	14.014	55,4	12.913
Fritidshuse	4,0	980	4,1	953
Kontor og forretning	14,7	3.618	16,1	3.757
Landbrug	9,5	2.353	10,4	2.434
Øvrige	15,0	3.710	14,0	3.253
I alt	100,0	24.675	100,0	23.311

Figur 6.25

En vækst på 3,2 mia. kr. i reverse repoforretninger i 2017 har reduceret den gennemsnitlige blancoandel med 2,0 procentpoint.

Figur 6.26 og 6.27 viser, at den samlede blancoandel ultimo 2017 er opgjort til 34,9 %. Hvis den samlede blanco andel bliver opgjort uden reverse udlån udgør den ultimo 2017 41,5 %. Ultimo 2016 var blancoandelen uden reverse udlån 42,0 %.

EKSPONERING FORDELT PÅ BLANCOANDELE

%	2017	2016
<10	47,8	43,5
10-50	18,9	20,9
50-75	8,8	9,4
>75	24,4	26,2
Gennemsnitlig blancoandel	34,9	37,3

Figur 6.26

KREDITEKSPONERING FORDELT PÅ BLANCOANDELE

	2017		2016	
	Mio. kr.	%	Mio. kr.	%
Offentlig myndighed	9	98,8	37	99,6
Landbrug, jagt og skovbrug	873	28,2	1.142	33,6
Fiskeri	32	28,8	46	43,3
Industri og råstofudvinding	819	30,6	913	34,4
Energiforsyning	499	30,4	536	30,7
Bygge og anlæg	647	26,3	711	36,9
Handel	1.586	43,0	1.848	47,9
Transport, hoteller og restauranter	431	22,4	488	29,2
Information og kommunikation	94	46,8	93	47,4
Finansiering og forsikring	2.214	17,4	1.780	19,7
Fast ejendom	2.390	41,9	2.444	40,3
Øvrige erhverv	1.338	45,3	1.193	45,0
Erhverv i alt	10.932	29,4	11.231	33,7
Privatkunder i alt	10.150	43,9	9.519	42,6
I alt	21.082	34,9	20.750	37,3

Figur 6.27

Når ejendomsværdien under ejendoms pant fordelt på ejendomsstykker bliver opgjort til 24,7 mia. kr., og der i efterfølgende figur anføres 15,0 mia. kr. som sikkerhed i ejendomme, skyldes det, at førstnævnte beløb er det, som Spar Nord har pant i og registreret som modtagne sikkerheder, mens sidstnævnte beløb er den del, som reelt anvendes til beregning af sikkerhed på en eksponering. Nogle eksponeringer er mindre end sikkerhedsværdien, og der er også sikkerheder med værdi for kunder, som pt. ikke har eksponering.

KREDITREDUCERENDE SIKKERHEDER

Mio. kr.	2017	2016
Ejendomme	14.970	14.246
Depot/værdipapirer	10.823	7.319
Garantier/kautationer	494	487
Køretøjer	656	656
Kontanter	441	508
Andre sikkerheder	4.449	4.093
Andre sikkerheder i alt	31.833	27.308
Spec. sikrede forr. (kreditforeningsgarantier)	5.077	5.927
Sikret i alt, ekskl. Spar Nord Leasing	36.910	33.235
Modtagne sikkerheder, Spar Nord Leasing	2.333	1.675
I alt	39.243	34.910

Figur 6.28

6.7 NEDSKRIVNINGER PÅ UDLÅN

Med udgangspunkt i bestemmelserne i IAS 39 har Spar Nord defineret en række risikohændelser, der gælder som objektiv indikation på værdiforringelse. Nogle risikohændelser registreres automatisk i Spar Nords systemer, mens andre registreres manuelt af kunderådgivere og kreditmedarbejdere.

Alle signifikante og bonitetsmarkerede udlån gennemgås individuelt. For bonitetsmarkerede udlånseksponeringer under 250.000 kr. sker en automatiseret gennemgang ved hjælp af en algoritme baseret på kundens nøgletal og Spar Nords ratingsystemer. Alle udlån, som ikke er individuelt nedskrevne, placeres i grupper med ensartede kreditrisici. Hvis der ved gennemgangen findes objektive indikatorer på værdiforringelse, foretages der en nedskrivning. Nedskrivningen beregnes som forskellen mellem det forventede tab på udlånet på etableringstidspunktet og nutidsværdien af det fremtidige forventede tab på udlånet. En eksponering behøver ikke være misligholdt, før der foretages nedskrivninger, og eksponeringen dermed overgår til skærpet bevillingspraksis.

For alle kunder med ubalance i økonomien (OIV) gennemføres der en nedskrivningsberegning for den enkelte kunde. Der opstilles et forventet cashflow indeholdende forsigtigt vurderede værdier og realisationsomkostninger for de aktiver, som eventuelt skal sælges.

VÆRDI FORRINGEDE FORDRINGER

2017 Mio. kr.	Eksponering	Individuelt værdireguleret
Konkurs	38	32
Inkasso og rekonstruktion mv.	100	44
Finansielle vanskeligheder i øvrigt	2.991	1.288
Individuelle nedskrivninger i alt	3.130	1.365

Gruppevisse nedskrivninger i Spar Nord	251
Nedskr.konto og underkurs af overtagne eksponeringer	1.616

2016 Mio. kr.	Eksponering	Individuelt værdireguleret
Konkurs	199	142
Inkasso og rekonstruktion mv.	189	126
Finansielle vanskeligheder i øvrigt	3.827	1.589
Individuelle nedskrivninger i alt	4.216	1.857

Gruppevisse nedskrivninger i Spar Nord	124
Nedskr.konto og underkurs af overtagne eksponeringer	1.980

Figur 6.29

Spar Nord har i 2017 realiseret et fald i krediteksponeringen imod kunder med individuelle nedskrivninger på 1.086 mio. kr.

De værdiforringede fordringer udgør ultimo 2017 5,2 % af den samlede krediteksponering mod 7,6 % i 2016.

Den samlede nedskrivningskonto/underkurskonto er i 2017 faldet med 364 mio. kr. Denne udvikling dækker over en stigning på 32,5 mio. kr. på privatkunder og et fald på 396,7 mio. kr. på erhvervskunder.

UDVIKLING I TAB OG INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER 2017

Mio. kr.	Misligholdte og værdiforringede	Nedskrivnings-konto/ underkurs *)	Tabførte beløb
Offentlige myndigheder	0	0	0
Landbrug, jagt og skovbrug	919	431	218
Fiskeri	0	0	0
Industri og råstofudvinding	144	60	19
Energiforsyning	48	16	10
Bygge og anlæg	223	61	12
Handel	150	46	32
Transport, hoteller og restauranter	131	52	19
Information og kommunikation	9	2	5
Finansiering og forsikring	169	83	24
Fast ejendom	508	198	72
Øvrige erhverv	150	86	21
Erhverv i alt	2.449	1.034	432
Private i alt	681	331	102
I alt	3.130	1.365	534

2016

Mio. kr.	Misligholdte og værdiforringede	Nedskrivnings-konto/ underkurs *)	Tabførte beløb
Offentlige myndigheder	0	0	0
Landbrug, jagt og skovbrug	1.280	695	226
Fiskeri	4	2	0
Industri og råstofudvinding	103	44	4
Energiforsyning	52	25	1
Bygge og anlæg	197	56	13
Handel	205	77	12
Transport, hoteller og restauranter	158	61	3
Information og kommunikation	17	7	0
Finansiering og forsikring	225	110	7
Fast ejendom	994	325	51
Øvrige erhverv	171	87	19
Erhverv i alt	3.409	1.490	336
Private i alt	807	367	85
I alt	4.216	1.857	421

*) Spar Nords samlede værdireguleringer skal suppleres med gruppevis nedskrivninger på 251 mio. kr. (2016: 124 mio. kr.) inklusive porteføljenedskrivninger på små privatkunder mindre end 250.000 kr. samt SparXpres.

Figur 6.30

NEDSKRIVNINGSKONTO**2017**

Mio. kr.	Nedskrivnings-konto/ underkurs	Underkurs af overtagne eksponeringer	Nedskrivnings-konto
Offentlig myndighed	0	0	0
Landbrug, jagt og skovbrug	522	0	522
Fiskeri	0	0	0
Industri og råstofudvinding	65	0	65
Energiforsyning	17	0	17
Bygge og anlæg	64	0	64
Handel	51	0	51
Transport, hoteller og restauranter	95	0	95
Information og kommunikation	2	0	2
Finansiering og forsikring	85	0	85
Fast ejendom	203	0	203
Øvrige erhverv	89	0	89
Erhverv i alt	1.194	0	1.194
Private i alt	422	0	422
I alt	1.616	0	1.616

2016

Mio. kr.	Nedskrivnings-konto/ underkurs	Underkurs af overtagne eksponeringer	Nedskrivnings-konto
Offentlig myndighed	0	0	0
Landbrug, jagt og skovbrug	755	0	755
Fiskeri	2	0	2
Industri og råstofudvinding	51	5	46
Energiforsyning	28	0	28
Bygge og anlæg	59	3	57
Handel	84	1	83
Transport, hoteller og restauranter	64	1	63
Information og kommunikation	7	1	6
Finansiering og forsikring	113	16	98
Fast ejendom	336	58	278
Øvrige erhverv	91	9	83
Erhverv i alt	1.591	93	1.498
Private i alt	389	11	379
I alt	1.980	103	1.877

Figur 6.31

Gruppevis nedskrivninger foretages, når objektive indikationer viser, at de forventede fremtidige tab overstiger det tab, som var forventet ved låneetableringen. Det betyder, at ud over objektive indikationer for gruppen, er det primært kunder, der flytter til grupper med større kreditrisiko, som giver anledning til gruppevis nedskrivninger.

De samlede gruppevis nedskrivninger på 251 mio. kr. fordeler sig med 91 mio. kr. til private og 160 mio. kr. til erhverv, hvoraf 91 mio. kr. kan henføres til landbrug.

UDVIKLING I DRIFTSPÅVIRKNING AF TAB OG NEDSKRIVNINGER PÅ UDLÅN OG GARANTIER FORDELT PÅ BRANCHER

Mio. kr.	2017	2016
Offentlig myndighed	0	0
Landbrug og skovbrug	-38	121
Fiskeri	-2	0
Industri og råstofudvinding	31	-6
Energiforsyning	-1	15
Bygge- og anlægsvirksomhed	14	9
Handel	-5	12
Transport, hoteller og restauranter	46	18
Information og kommunikation	0	3
Finansiering og forsikring	-90	12
Fast Ejendom	-76	43
Øvrig erhverv	8	20
Erhverv i alt	-113	247
Private i alt	75	-5
I alt	-38	242

Figur 6.32

Spar Nords driftspåvirkning fra nedskrivninger udgjorde i 2017 en indtægt på 38 mio. kr. svarende til 0,1 % af de samlede udlån og garantier.

Driftspåvirkningen fordeler sig med en udgift på 75 mio. kr. til privatkunder svarende til en driftspåvirkningsprocent på 0,3. Landbrugs-kunderne gav i 2017 en indtægt på 38 mio. kr. Øvrige erhvervskunder endte også med en indtægt på 75 mio. kr. i 2017.

Den primære kilde til gruppeinddelingen og konstatering af gruppevis OIV er Spar Nords ratingsystemer. Eksponeringer, hvorpå renten er nulstillet vurderes særligt nøje, og hvis tab vurderes uundgåeligt, afskrives eksponeringen helt eller delvist. Der indtægtsføres ikke renter på den del af eksponeringerne, der er nedskrevet.

Rentenulstillede eksponeringer er i årets løb reduceret fra 443 mio. kr. ultimo 2016 til 341 mio. kr. ultimo 2017.

Kreditlempelse

En udlånsfacilitet defineres som kreditlempet, hvis der grundet låntagers økonomiske problemer er givet lempelige vilkår på rente og/eller ydelse eller, hvis der er sket en refinansiering med lempelige vilkår.

I Spar Nord er kreditlempelse et OIV-kriterium, og vilkårene vurderes lempet, hvis der for OIV-markerede erhvervskunder tildeles en rente under 3 %. For privatkunder vurderes en rente under 3,5 % som en lempelse. Endvidere vurderes ydelsesfastsættelse for privatkunder, som medfører restløbetider over 20 år, som lempelige vilkår. For boligfinansiering vil vilkårene typisk være fastlagt før evt. OIV-markering og vil derfor ikke indgå i opgørelsen af lempelige vilkår, uanset om ovenstående kriterier er opfyldt.

Non-performing eksponering (NPL) er defineret som klassen af eksponeringer, der er misligholdte (ud fra Basel kriterier) og/eller er værdiforringet. Dvs. eksponeringer mod kunder med afskrivninger, nedskrivninger eller 90 dages restance.

I figur 6.33 vises en opgørelse over kreditlempede udlån.

KREDITLEMPEDE UDLÅN 2017

Mio. kr.	Erhverv	Landbrug	Private	I alt
Non-Performing	555	565	215	1.335
Performing	48	5	11	63
I alt	603	570	226	1.398

2016

Mio. kr.	Erhverv	Landbrug	Private	I alt
Non-Performing	591	617	187	1.394
Performing	85	5	22	112
I alt	676	622	209	1.507

Figur 6.33

TAB OG NEDSKRIVNINGER PÅ UDLÅN OG GARANTIER

Mio. kr.	2017	2016
Tab, inkl. dækket af hensættelser/nedskrivninger samt overtagne nedskrivninger	533	424
Dækket af hensættelser/nedskrivninger samt overtagne nedskrivninger	-441	-313
Tab ikke dækket af hensættelser/nedskrivninger	93	111
Nye hensættelser/nedskrivninger ekskl. sektorløsninger	457	650
Tilbageførsel af hensættelser/nedskrivninger	-349	-291
Indtægtsførte renter på nedskrevne lån	-44	-65
Hensættelser/nedskrivninger, netto	64	294
Indbetalinger på tidligere tab	-167	-116
Årets tab og hensættelser/nedskrivninger	-11	289
Øvrige tab	4	3
Årets tab og hensættelser/nedskrivninger i alt	-7	292
Den samlede indregning i resultatopgørelsen	-7	292
Regulering af underkurs på overtagne eksponeringer fra Sparbank	31	50
Driftspåvirkning	-38	242

Figur 6.34

UDVIKLING I TAB OG VÆRDIREGULERINGER SAMT LÅN MED RENTESTOP

Mio. kr.	2017	2016
Udlån og garantier, brutto, ultimo	60.324	55.660
Årets tab og nedskrivninger i alt	-38	242
- i % af udlån og garantier	0	0
Nedskrivningskonto og underkurs på overtagne eksponeringer	1.616	1.980
- i % af udlån og garantier	3	4
Kontraktuelle udlån med rentestop, ultimo	341	443
- i % af udlån og garantier	1	1
Nedskrivningskonto og underkurs på overtagne eksponeringer i % af kontraktuelle udlån med rentestop	474	447

Figur 6.35

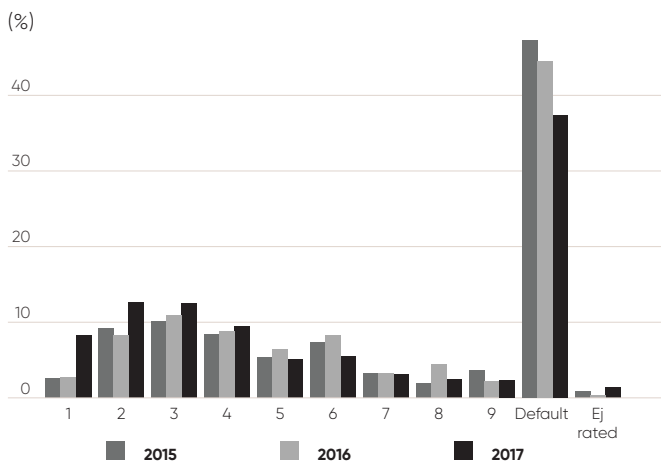
Nedskrivnings- og underkurskontoen udgør ultimo 2017 1.616 mio. kr. svarende til 2,7 % af udlån og garantier mod 3,6 % ultimo 2016.

6.7.1 LANDBRUG

Udlån og garantier til landbrugskunder udgør 3,1 mia. kr. svarende til 5 % af Spar Nords samlede udlån og garantier. Heraf udgør leasing-udlån 0,5 mia. kr. og garantier 0,2 mia. kr.

Figur 6.36 viser bonitetsudviklingen blandt landbrugskunder i Spar Nords lokale banker i perioden 2015-2017.

LANDBRUGSEKSPONERING FORDELT PÅ SCOREGRUPPER *)

*) Ekskl. leasing

Figur 6.36

GENNEMSNITLIGT RISIKONIVEAU - LANDBRUG *)

	2015	2016	2017
Gennemsnitlig risikogruppe	6,6	6,3	5,6

*) Eksponering efter nedskrivninger

Figur 6.37

Som det fremgår af figur 6.36 og 6.37 er den gennemsnitlige bonitet forbedret i 2017. Forbedringen i 2017 kan henføres til reduktion af eksponeringer i primært "Default".

Driftspåvirkningen fra nedskrivninger på landbrugsudlån blev i 2017 realiseret med en indtægt på 38 mio. kr. imod en udgift på 121 mio. kr. i 2016.

Generelt var afregningspriserne på et højt og tilfredsstillende niveau for landbruget i 2017. Mange landmænd er dog fortsat plaget af en høj gældsbyrde, som er vanskelig at få nedbragt.

Spar Nords samlede nedskrivninger på landbrugsudlån ultimo 2017 udgør 522 mio. kr. svarende til 16,9 % af Spar Nords samlede udlån og garantier til branchen.

I figurerne nedenfor vises Spar Nords landbrugsudlån samt nedskrivninger relateret til landbrugseksponeringer fordelt på produktionsgrene.

Den samlede eksponering fra mælkeproducenter og svineavlere er i 2017 reduceret med 0,4 mia. kr. svarende til en reduktion på 23 %.

LANDBRUGSEKSPONERING FORDELT PÅ PRODUKTIONSGRENE

Mio. kr.	2017				2016			
	Udlån og garantier	Nulrente	Heraf værdiforringet	Andel værdiforringet	Udlån og garantier	Nulrente	Heraf værdiforringet	Andel værdiforringet
Kvæg	875	45	526	60,1	1.113	60	685	61,6
Svin	595	7	264	44,3	799	60	414	51,8
Planteavl	738	4	57	7,7	685	8	103	15,0
Mink	106	0	41	38,6	114	3	41	36,3
Leasing	452	0	24	5,2	361	1	17	4,6
Andet	330	3	8	2,4	322	0	21	6,4
I alt	3.096	59	919	29,7	3.394	132	1.280	37,7

Figur 6.38

LANDBRUGSNEDSKRIVNINGER FORDELT PÅ PRODUKTIONSGRENE

Mio. kr. /%	2017					2016				
	Nedskrivningskonto	Afskrevet	Årets nedskrivning	Nedskrivningsprocent af eksponering	Procent af værdiforringet	Nedskrivningskonto	Afskrevet	Årets nedskrivning	Nedskrivningsprocent af eksponering	Procent af værdiforringet
Kvæg	326	88	-26	37,3	62,0	425	84	103	38,2	62,1
Svin	145	88	-23	24,4	54,9	248	120	0	31,0	59,9
Planteavl	27	30	9	3,7	47,6	50	18	7	7,3	48,7
Mink	15	2	1	13,9	36,0	16	1	11	14,0	38,6
Leasing	4	1	2	0,9	17,7	2	3	0	0,5	11,7
Andet	5	9	-1	1,6	68,8	14	0	2	4,4	68,4
I alt	522	218	-38	16,9	56,8	755	226	121	22,2	59,0

Figur 6.39

Spar Nord har som princip, at når landbrugskunder ikke kan skabe positiv konsolidering ved de af Spar Nord fastsatte nulpunktpå priser på 9,50 kr./kg uden efterbetaling for svinekød og 2,20 kr./kg uden efterbetaling for mælk, defineres dette som OIV. Beregningen af nulpunktpå priser tager uanset hvilken finansiering, der konkret er valgt, udgangspunkt i finansiering til 4 % gennemsnitsrente på hele den rentebærende gæld. Kan der på disse betingelser ikke opstilles realistiske budgetter, bliver der foretaget nedskrivningsberegning.

Spar Nord har en forventning om, at afregningspriserne i 2018 for mælk vil falde lidt i forhold til de gennemsnitlige priser fra 2017 og, at afregningspriser for svinekød vil falde markant i forhold til de realiserede gennemsnitlige priser fra 2017.

Spar Nords opgørelse af sikkerhedsværdier på landbrugsejendomme er i overensstemmelse med Finanstilsynets seneste retningslinjer, dvs. at jordværdierne i Spar Nords markedsområde ligger i intervallet 125.000-160.000 kr. pr. hektar.

Driftsbygninger vurderes i forhold til alder, stand mv. Driftsbygningerne vurderes til dagsværdi, hvilket indebærer, at utidssvarende bygninger værdiansættes til nul kroner.

Øvrige landbrugsaktiver som besætning, beholdninger, maskiner mv. optages til 80 % af bogført værdi.

Alle ovennævnte værdier beregnes med et haircut på 5 %.

6.8 KREDITRISIKO MOD FINANSIELLE MODPARTER

Som et led i handel med værdipapirer, valuta og afledte finansielle instrumenter samt betalingsformidling mv. opstår der kreditrisiko mod finansielle modpartner.

Spar Nords ledelse bevilger lines på kreditrisiko mod finansielle modpartner under hensyntagen til den enkelte samhandelspartners risikoprofil, rating, størrelse og soliditet. Risici og lines på finansielle instrumenter følges dagligt.

En væsentlig kilde til finansiell kreditrisiko er Spar Nords mellemværender med kreditinstitutter. Kreditrisikoen er rettet mod internationale kreditinstitutter, hvor Spar Nord har stillet kontant sikkerhed for finansielle forretninger eller mod danske kreditinstitutter, hvor Spar Nords Handels- og Udlandsområde har kunderelationer.

TILGODEHAVENDER I KREDITINSTITUTTER FORDELT PÅ PRODUKTTYPE

Mio. kr./%	2017	2016	2017	2016
Indskudsbeviser	0	0	0,0	0,0
Reverse repoforretninger	570	1.453	34,2	58,9
Deposits og unoterede obligationer	175	73	10,5	3,0
Løbende konti	272	126	16,3	5,1
CSA konti mv.	420	527	25,2	21,4
Kommercielle udlandsforretninger	231	285	13,8	11,6
Markedsværdi på derivater	0	0	0,0	0,0
Tilgodehavender i kreditinstitutter	1.668	2.464	100,0	100,0

Figur 6.40

87,8 % af Spar Nords mellemværender med kreditinstitutter vedrører institutter med rating på A eller højere. Af de samlede tilgodehavender i kreditinstitutter på 1,7 mia. kr. kan 34,2 % henføres til eksposeringer med AAA-rating. Mellemværender med kreditinstitutter uden rating kan primært henføres til danske pengeinstitutter.

TILGODEHAVENDER I KREDITINSTITUTTER FORDELT PÅ RATING

Mio. kr./%	2017	2016	2017	2016
AAA	570	1.453	34,2	58,9
AA	242	192	14,5	7,8
A	652	512	39,1	20,8
BBB	117	204	7,0	8,3
BB	1	2	0,1	0,1
Uden rating	85	102	5,1	4,1
Ufordelt	0	0	0,0	0,0
Tilgodehavender i kreditinstitutter	1.668	2.464	100,0	100,0

Figur 6.41

6.9 MODPARTSRISIKO

Modpartsrisiko er risikoen for tab som følge af, at en finansiel modpart eller institutionel kunde misligholder sine forpligtelser i henhold til en indgået finansiel kontrakt. Herudover kan der opstå afviklingsrisici i forbindelse med indgåelse og afvikling af finansielle kontrakter, idet udveksling af hovedstole i forskellige valutaer ikke nødvendigvis sker på samme tid eller, at værdipapirer ikke modtages samtidig med betaling herfor.

Udnyttelse af lines til finansielle kontrakter opgøres brutto og beregnes som vægtede hovedstole af samtlige indgåede forretninger, hvortil lægges summen af alle positive markedsværdier, hvortil negative markedsværdier ikke modregnes. Størrelsen af hovedstolsvægten for de enkelte finansielle forretninger beregnes ud fra volatiliteten på henholdsvis rente og valuta, lige som der tages hensyn til, hvor lang restløbetiden på den finansielle forretning er.

Spar Nords forretningsgange angiver maksimal løbetid for de enkelte finansielle forretninger, og der sker daglig opfølgning på overholdelse heraf, lige som der sker daglig opfølgning på overholdelse af de bevilgede lines.

I forbindelse med bevilling og registrering af lines foretages der kontrol af, om registrerede lines er i henhold til bevilling. Herudover har Spar Nord en controllerafdeling, som foretager stikprøvekontrol af, om bevillinger, procedurer og forretningsgange overholdes.

MODPARTSRISIKO

Mio. kr.	2017	2016
Derivater med positiv markedsværdi	1.030	1.284
Netting	215	250
Eksponering efter netting	815	1.034
Collateral modtaget	44	13
Eksponering efter netting og collateral	771	1.021

Figur 6.42

Modpartsrisikoen er regulatorisk opgjort efter markedsværdimetoden uden brug af netting. Forskellen mellem den regnskabsmæssige og regulatoriske værdi kan henføres til tillægget af potentiel fremtidig krediteksponering, som indgår i den regulatoriske opgørelse.

MODPARTSRISIKO – REGULATORISK EKSPONERING

Mio. kr.	2017	2016
Offentlige enheder	8	7
Eksp. sikret med pant i fast ejd.	34	45
Detail	274	279
Selskaber	832	951
Institutter	790	1.159
Regionale og lokale myndigheder	41	47
Eksp. forbundet med særlig høj risiko	4	6
Eksp. ved misligholdelse	18	17
I alt	2.001	2.513

Figur 6.43

6.9.1 MODPARTSRISIKO MOD KUNDER

Kundernes handel med finansielle instrumenter indgår som et led i eksponeringsbevillingen for den enkelte kunde. Kreditansvaret for disse forretninger ligger decentralt jf. kunderådgivernes bevillinger, lige som den daglige opfølgning på/overvågning af de bevilgede lines sker decentralt hos kunderådgiver på lige fod med opfølgning på/overvågning af øvrige bevilgede kreditter/rammer. Etableringen af forretningerne udføres centralt.

6.9.2 MODPARTSRISIKO MOD FINANSIELLE OG INSTITUTIONELLE KUNDER

Inden lines til finansielle modparter og institutionelle kunder bevilges, foretages en grundig kreditvurdering af de finansielle modparter/institutionelle kunder, baseret på det enkelte kreditinstituts/institutionelle kundes regnskaber. For udenlandske og større danske kreditinstitutter tages derudover i betragtning, hvordan kreditinstitutterne er ratede af internationale ratingbureauer som Standard & Poor's, Fitch eller Moody's.

6.9.3 RAMMER OG SIKKERHEDSAFTALER

Til imødegåelse af modpartsrisikoen indgår Spar Nord i videst muligt omfang ramme-, netting- og sikkerhedsaftaler. For de mindre danske kreditinstitutter vil disse aftaler være den af Finans Danmark udarbejdede rammeaftale om valuta- og værdipapirforretninger og, når det vurderes at være nødvendigt, tillige en sikkerhedsaftale, i hvilken det aftales, at såfremt nettomarkedsværdien på indgåede finansielle kontrakter overstiger et for hvert kreditinstitut individuelt fastsat maksimum, så skal der stilles sikkerhed, der oftest vil være i form af kontant deponering.

For udenlandske og større danske kreditinstitutter samt de institutionelle kunder vil netting- og rammeaftaler være de internationale ISDA Master Agreements, ofte med tilknyttede Credit Support Annex aftaler (CSA), i hvilke det aftales, at såfremt nettomarkedsværdien på indgåede finansielle kontrakter overstiger et for hver aftale individuelt fastsat maksimum, så skal der udveksles sikkerhed, der som oftest vil være i form af kontant deponering i EUR eller DKK.

Herudover indgås der Global Master Repurchase Agreements (GMRA) og Global Master Securities Lending Agreements (GMSLA) til sikring af henholdsvis indgåede reverse repoforretninger og aktielånsforretninger.

For både de danske og de udenlandske sikkerhedsaftaler sker der daglig opfølgning og evt. udveksling af sikkerheder i takt med udviklingen i indgåede forretningers markedsværdier. Herudover afvikler Spar Nord, så vidt det er muligt, indgåede forretninger via CLS, VP eller Euroclear, hvorved afviklingsrisici minimeres mest muligt.

Spar Nord er indirekte medlem af London Clearing House via udvalgte clearing brokers og forventer løbende at klare en større andel af de clearingsgodkendte forretninger.

6.10 ECAI

Som ekstern leverandør af kreditvurderinger (ECAI) har Spar Nord valgt Standard & Poor's Ratings Services til at levere kreditvurderingsoplysninger på lande, modparter og udstedelser.

Ratingoplysninger anvendes som en integreret del af dataflowet hos Spar Nords datacentral, der modtager eksterne kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services via SIX Financial.

Der foretages løbende en IT-opdatering af kreditvurderingerne fra Standard & Poor's Ratings Services.

Konverteringen af kreditvurderingsklasser til kreditkvalitetstrin tager afsæt i Committee of European Banking Supervisors (CEBS) konverteringstabel. Det enkelte kreditkvalitetstrin tilknyttes en vægt, som eksponeringerne på de enkelte kreditkvalitetstrin skal vægtes med ved opgørelsen af den samlede risikoeksponering under standardmetoden for kreditrisiko i henhold til CRR artikel 111-134.

ECAI EKSPONERING FØR OG EFTER FRADRAK 2017

Mio. kr.	Eksponering	Eksponering efter ECAI risikovægtet
Institutter	2.435	487
Øvrige	173	44
I alt	2.608	531

2016

Mio. kr.	Eksponering	Eksponering efter ECAI risikovægtet
Institutter	2.568	542
Øvrige	68	14
I alt	2.635	555

Figur 6.44

SAMLET KREDITEKSPONERING

Mio. kr.	2017	2016	Gns. 2017	Gns. 2016
Centralregeringer eller centralbanker	1.016	325	1.244	749
Regionale eller lokale myndigheder	1.284	1.290	1.285	1.738
Offentlige enheder	276	189	251	159
Institutter	7.045	5.461	5.494	8.476
Selskaber	34.109	30.073	32.256	27.603
Detail	39.584	39.128	39.300	37.895
Eksp. sikret ved pant i fast ejd.	6.660	5.838	6.347	5.624
Eksp. ved misligholdelse	2.090	750	3.975	939
Eksp. forbundet med særlig høj risiko	1.084	1.090	977	782
Kortfristede institut- og selskabs-eksponeringer mv.	0	0	0	25
Kollektive investeringsordninger	1	3	4	2
Aktieeksponeringer	1.217	1.072	1.173	1.525
Andre poster	1.879	1.776	1.862	1.791
I alt	96.245	86.995	94.168	87.311

Figur 6.45

6.11 KONCERNENS SAMLEDE SOLVENSMAESSIGE KREDITEKSPONERING

Den samlede kreditmæssige eksponering er summen af:

- Udlån og tilgodehavender
- Garantier
- Uudnyttet kreditmaksimum
- Kredittilsagn
- Kapitalandele i virksomheder
- Anlægsaktiver
- Immaterielle aktiver
- Øvrige materielle aktiver
- Modpartsrisiko
- Aktier og virksomhedsobligationer

En samlet opgørelse af Spar Nords kreditmæssige eksponering viser en eksponering på 96,3 mia. kr. Opgørelsen svarer til Spar Nords kreditrisiko, som behandles efter standardmetoden.

Generelt er eksponeringerne gennem 2017 øget med 9,3 mia. kr. svarende til en stigning på 11 %. Målt på gennemsnitstal er der sket en stigning på 6,7 mia. kr. svarende til 8 %.

Spar Nords krediteksponering er langt overvejende begrænset til Danmark. I 2017 var over 92 % af Spar Nords krediteksponering således mod debitorer fra Danmark.

Den geografiske fordeling er vist i figur 6.46.

LANDEFORDELING PÅ EKSPONERINGSKATEGORIER

Mio. kr.	2017					2016				
	Danmark	EU	Europa i øvrigt	Verden i øvrigt	I alt	Danmark	EU	Europa i øvrigt	Verden i øvrigt	I alt
Centralregeringer eller centralbanker	1.016	0	0	0	1.016	325	0	0	0	325
Regionale eller lokale myndigheder	1.283	0	0	1	1.284	1.290	0	0	0	1.290
Offentlige enheder	276	0	0	0	276	189	0	0	0	189
Institutter	6.037	788	168	53	7.045	4.426	1.001	19	15	5.461
Selskaber	28.225	5.127	440	317	34.109	25.427	2.279	497	1.871	30.073
Detail	39.279	156	44	105	39.584	38.810	146	50	121	39.128
Eksp. sikret ved pant i fast ejd.	6.617	22	8	13	6.660	5.799	16	8	15	5.838
Eksp. ved misligholdelse	2.032	54	2	2	2.090	726	15	6	3	750
Eksp. forbundet med særlig høj risiko	1.082	3	0	0	1.084	1.086	4	0	0	1.090
Kortfristede institut- og selskabseksponeringer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kollektive investeringsordninger	1	0	0	0	1	0	3	0	0	3
Aktieeksponeringer	1.171	20	0	26	1.217	1.064	8	0	0	1.072
Andre poster	1.878	0	0	0	1.879	1.776	0	0	0	1.776
I alt	88.897	6.170	662	516	96.245	80.918	3.472	580	2.025	86.995

Figur 6.46

KREDITREDUCERENDE SIKKERHEDER

Mio. kr.	2017		2016	
	Eksp. dækket af garanti	Øvrige finans. sikkerh.	Eksp. dækket af garanti	Øvrige finans. sikkerh.
Institutter	0	1.095	0	2.732
Selskaber	106	10.374	108	6.911
Detail	37	458	60	547
Eksp. sikret ved pant i fast ejd.	0	12	4	12
Eksp. ved misligholdelse	19	16	14	18
Eksp. forbundet med særlig høj risiko	0	6	0	71
I alt	163	11.960	187	10.290

Figur 6.47

En stor del af Spar Nords erhvervseksponering er mod små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Ultimo 2017 udgjorde eksponeringen mod SMV'er 35 % af den samlede eksponering.

SMV-EKSPONERINGER

Mio. kr.	2017	2016
Selskaber	18.152	17.921
Detail	14.447	14.478
Eksp. sikret ved pant i fast ejendom	1.237	1.333
I alt	33.836	33.732

Figur 6.48

-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	\								
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	\	\							
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	\	\	\						
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	\	\	\	\					
											\	\	\	\	-	-	-	-	-
											\	\	\	\	-	-	-	-	-
											\	\	\	\	-	-	-	-	-
												\	\	-	-	-	-	-	-

7. Markedsrisiko

Udvikling i 2017

Nettorenterisikoen har i 2017 hovedsagelig været positiv med et gennemsnit i niveauet 65 mio. kr., hvilket er cirka 20 mio. kr. lavere end i 2016.

Sammenlignet med ultimo 2016 er nettorenterisikoen reduceret med 26 mio. kr. til 55 mio. kr. ultimo 2017. Ændringen kan forklares med et fald i nettorenterisikoen i handelsbeholdningen på 44 mio. kr. samt en stigning på 18 mio. kr. i nettorenterisikoen uden for handelsbeholdningen.

Nettobeholdningen af obligationer er i 2017 reduceret med 3,4 mio. kr. i forhold til 2016. Der er i 2017 sket en reduktion af realkreditobligationer med 3,0 mio. kr. og 0,4 mio. kr. af obligationer udstedt af finansielle udstedere.

Derudover er der sket et fald i valutarisikoen i 2017 sammenlignet med 2016.

Aktier uden for handelsbeholdningen er i 2017 øget med 69 mio. kr. til 1.533 mio. kr., hvilket primært skyldes værdistigning i aktier i kredit- og finansieringsinstitutter. Aktier i handelsbeholdningen er i 2017 forøget med 10 mio. kr. til 223 mio. kr.

Definition af markedsrisiko

Markedsrisiko er en samlet betegnelse for risikoen for tab som følge af, at værdien af en portefølje af finansielle instrumenter ændres grundet kurs- og prisændringer på de finansielle markeder.

Markedsrisici kan opdeles i:

- Renterisiko
- Valutarisiko
- Aktierisiko
- Råvarerisiko
- Optionsrisiko
- Egne ejendomme

Spar Nord handler og tager positioner i produkter, der indebærer en række markedsbaserede risici. De fleste af Spar Nords aktiviteter vedrørende omsætning og positionstagning omfatter relativt enkle produkter, hvoraf rentebaserede produkter er de mest handlede. Spar Nord handler også og tager positioner i aktier og valutainstrumenter, mens omsætningen af råvarer er meget begrænset.

DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING

3,2 mia. kr.

2016: 3,5 mia. kr.

NETTORENTERISIKO

55 mio. kr.

2016: 81 mio. kr.

VALUTARISIKO

0,8 mio. kr.

2016: 2,2 mio. kr.

AKTIEBEHOLDNING

1.756 mio. kr.

2016: 1.677 mio. kr.

7.1 MARKEDSRISIKOPOLITIK

Markedsrisikopolitikken fastlægger Spar Nords overordnede risikoprofil for markedsrisiko samt den overordnede organisatoriske ansvarsfordeling på markedsrisikoområdet med henblik på lønsomt at understøtte Spar Nords forretningsmodel.

Politikken identificerer og afgrænser de forskellige former for markedsrisici, og der angives specifikke grænser for, hvor stor risiko Spar Nord ønsker at påtage sig. De væsentligste markedsrisici i Spar Nord udgøres af kreditspændrisikoen på bankens obligationsportefølje og bankens renterisiko, efterfulgt af aktierisiko inden for og uden for handelsbeholdning og til sidst og meget begrænset valuta-, options- og råvarerisiko. Politikken fastlægger principperne for, hvilke metoder de forskellige risikomål opgøres efter.

7.2 STYRING, OVERVÅGNING OG RAPPORTERING

Til styring af markedsrisici er der etableret et instrukshierarki med tre niveauer. På første niveau definerer bestyrelsen rammerne for Spar Nord, som uddelegeres til direktionen. På næste niveau videredelegerer direktionen til Spar Nords øvrige enheder, hvoraf Handels- og Udlandsområdet er den markant største enhed. På tredje og sidste niveau tildeles direktørerne i Handels- og Udlandsområdet rammer, som de kan disponere indenfor.

Økonomiafdelingen har ansvaret for at opføre, overvåge, kontrollere og rapportere markedsrisici. Beregningen af markedsrisici anvendes til følgende formål:

- Daglig opfølgning på de enkelte forretningsenheder både intradag og end of day
- Regelmæssig rapportering til direktion og bestyrelse
- Rapportering af regulatorisk kapital

Markedsrisici styres og overvåges gennem et integreret risikostyringssystem, hvor der dagligt følges op på alle markedsrisikotyperne på alle instruksbelagte enheder, og hvor eventuelle instruksoverskridelser rapporteres videre op i hierarkiet.

7.3 RENTERISIKO

Renterisiko er risikoen for tab som følge af udsving i renten. De fleste af Spar Nords renterisici stammer fra aktiviteter, der involverer almindelige bankforretninger som ind- og udlån samt handel og positionstagnation i renterelaterede produkter. De fleste af disse aktiviteter omfatter renteprodukter såsom renteswaps, obligationer, futures og standard renteoptioner.

Spar Nords renterisiko både i og uden for handelsbeholdningen opgøres på baggrund af varighedsmål samt på baggrund af det aftalte cashflow. Til brug for styring af Spar Nords beholdning af konverterbare danske realkreditobligationer anvendes modelberegnete risikonøgletal, der tager højde for det indbyggede optionselement. For renteoptioner er ovennævnte nøgletal suppleret med de væsentligste risikofaktorer, som udtrykker følsomheden i optionspræmien ved ændringer i de underliggende parametre.

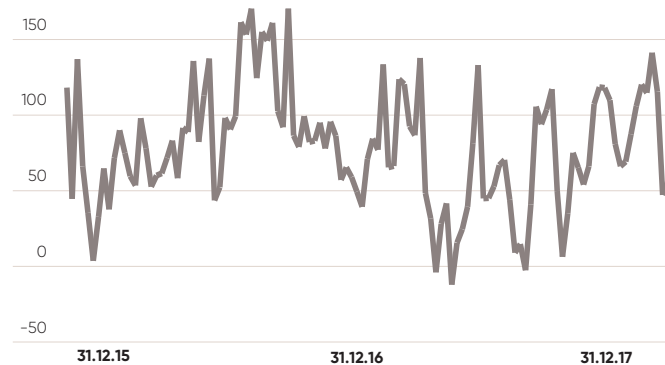
Renterisikoen vurderes dagligt, og dispositioner træffes ud fra forventningerne til den makroøkonomiske og konjunkturmæssige situation. Renterisiko i valuta omregnes til danske kroner og ved opgørelsen af nettorenterisikoen modregnes den negative renterisiko i den positive renterisiko.

7.3.1 UDVIKLING I RENTERISIKO

Figur 7.1 viser den samlede nettorenterisiko i Spar Nord ved en stigning i renten på 1 procentpoint. Det vil sige en parallelforskydning af samtlige rentekurver.

UDVIKLINGEN I NETTORENTERISIKO

(MIO. KR.)

Figur 7.1

Spar Nords nettorenterisiko har i 2017 hovedsagelig været positiv, idet Spar Nord har været eksponeret mod et rentefald i markedet.

Figur 7.2 viser påvirkningen af Spar Nords renterisiko på aktionærernes egenkapital i procent, når rentekurverne parallelforskydes opad med 1 procentpoint. En positiv renterisiko vil påvirke egenkapitalen negativt.

RENTERISIKOENS PÅVIRKNING PÅ AKTIONÆRERNES EGENKAPITAL

(%)

Figur 7.2

Spar Nord beregner desuden renterisikoen i forhold til varighed og valuta. Dette viser risikoen for ændringer i et afgrænset tidsinterval på rentekurven. Figur 7.3 viser renterisikoen fordelt på de enkelte tidsintervaller ved en stigning i renten på 1 procentpoint.

RENTERISIKO FORDELT PÅ LØBETID OG VALUTA

2017 Mio.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	8	6	19	30	14	77
EUR	-1	-1	-6	-10	-10	-28
Øvrige	2	1	1	1	0	5
I alt	10	6	14	21	4	55

2016 Mio.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	13	-8	6	14	55	79
EUR	3	4	-13	-1	7	0
Øvrige	2	0	0	1	0	2
I alt	18	-4	-8	13	62	81

Figur 7.3

Som det fremgår af figur 7.3, er Spar Nord ultimo 2017 eksponeret mod positiv renterisiko i DKK og negativ renterisiko i EUR.

7.3.2 RENTERISIKO I HANDELSBEHOLDNINGEN

Renterisiko på positioner i handelsbeholdningen stammer primært fra obligationer, swaps og futures.

RENTERISIKO I HANDELSBEHOLDNINGEN

2017 Mio.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	6	8	17	22	14	67
EUR	-1	-1	-7	-11	-11	-30
Øvrige	3	0	1	1	0	4
I alt	8	8	10	12	3	41

2016 Mio.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	11	-3	8	13	54	83
EUR	3	4	-13	-2	7	0
Øvrige	2	0	0	1	0	2
I alt	16	1	-5	12	61	85

Figur 7.4

Det fremgår af figur 7.4, at renterisikoen i handelsbeholdningen er på 41 mio. kr. ultimo 2017, hvilket er en reduktion af den positive nettorenterisiko på 44 mio. kr. sammenlignet med ultimo 2016.

7.3.3 RENTERISIKO UDEN FOR HANDELSBEHOLDNINGEN

Renterisiko på positioner uden for handelsbeholdningen stammer fra fastforrentede ind- og udlån fra almindelige bankforretninger, repo og reverse repoforretninger samt renterisiko relateret til Spar Nords funding inkl. efterstillet kapitalindskud.

RENTERISIKO UDEN FOR HANDELSBEHOLDNINGEN

2017 Mio.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	3	-2	2	7	0	10
EUR	0	0	1	1	0	2
Øvrige	0	0	0	1	0	1
I alt	3	-2	3	9	1	14

2016 Mio.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	2	-4	-3	1	1	-4
EUR	0	0	0	0	0	0
Øvrige	0	0	0	0	0	0
I alt	2	-4	-3	1	1	-4

Figur 7.5

Figur 7.5 viser nettorenterisikoen uden for handelsbeholdningen ved en stigning i renten på 1 procentpoint fordelt på løbetid og valuta. Renterisiko uden for handelsbeholdningen i Spar Nord er ultimo 2017 positiv med 14 mio. kr. mod en negativ renterisiko på -4 mio. kr. ultimo 2016 svarende til en ændring på 18 mio. kr.

7.3.4 ØVRIGE RENTERISIKOMÅL

Spar Nord har fastsat mål for ændringer i rentestrukturen, da det almindelige renterisikomål forudsætter en parallel ændring af hele rentekurven. Spar Nord måler også konveksitetsrisikoen på de rentebærende fordringer. Varigheden, som grundlag for det almindelige renterisikomål, udtrykker priskurvens hældning og konveksiteten er et udtryk for rentekurvens krumning.

Spar Nord måler den iboende kreditspændrisiko i obligationsbeholdningen ved hjælp af et stressscenario i forhold til varigheden på den enkelte obligation eller den optionsjusterede varighed.

7.3.5 OBLIGATIONSBEHOLDNING

Spar Nords obligationsbeholdning består af 87,0 % realkreditobligationer, 5,9 % obligationer fra finansielle udstedere, 2,5 % i kreditobligationer samt 4,6 % i statsobligationer.

Den samlede reduktion på ca. 3,4 mia. kr. i obligationsbeholdningen er sammensat af et nettosalg af realkreditobligationer for i alt 3,0 mia. kr., mens obligationer fra finansielle udstedere er reduceret med 0,4 mia. kr.

OBLIGATIONSBEHOLDNING FORDELT PÅ USTEDERTYPE *)

Mio. kr./%	2017	2016	2017	2016
Realkreditobligationer	9.339	12.299	87,0	86,8
Finansielle udstedere	637	1.068	5,9	7,5
Kreditobligationer	271	271	2,5	1,9
Statsobligationer	494	543	4,6	3,8
Obligationer i alt	10.741	14.181	100,0	100,0

*) Obligationsbeholdning tillagt køb og salg på spot og termin

Figur 7.6

Ultimo 2017 har 87,9 % af Spar Nords obligationsbeholdning en AA rating eller bedre.

OBLIGATIONSBEHOLDNING FORDELT PÅ RATING *)

Mio. kr./%	2017	2016	2017	2016
AAA	9.207	12.584	85,7	88,8
AA	232	158	2,2	1,1
A	984	824	9,2	5,8
BBB	97	388	0,9	2,7
BB	76	73	0,7	0,5
B	10	15	0,1	0,1
CCC	1	1	0,0	0,0
CC	0	0	0,0	0,0
C	0	0	0,0	0,0
Uden rating	133	138	1,2	1,0
Ufordelt	0	0	0,0	0,0
I alt	10.741	14.181	100,0	100,0

*) Obligationsbeholdning tillagt køb og salg på spot og termin

Figur 7.7

OBLIGATIONSFORDELING**2017**

Mio. kr./%	Oprindelse	Ratinggruppe		
Realkreditobligationer	Danmark	AAA	8.721	81,2
		A	404	3,8
		Unrated	6	0,1
	Sverige	AAA	148	1,4
	Norge	AAA	61	0,6
			9.339	87,0
Finansielle udstedere	Danmark	AA-A	584	5,4
		BBB-Unrated	35	0,3
	Norge	BBB	7	0,1
	Sverige	AA-BBB	4	0,0
	Tyskland	A	3	0,0
	Østrig	BB	2	0,0
	Frankrig	BBB	1	0,0
	Andre	A-Unrated	2	0,0
			637	5,9
Kreditobligationer	Danmark	BBB-Unrated	96	0,9
	Andre	AA-Unrated	175	1,6
			271	2,5
Statsobligationer	Danmark	AAA-AA	417	3,9
	Europa	AAA-AA	77	0,7
			494	4,6
I alt			10.741	100,0
Egne obligationer	Danmark	Unrated	11	

OBLIGATIONSFORDELING**2016**

Mio. kr./%	Oprindelse	Ratinggruppe		
Realkreditobligationer	Danmark	AAA	11.984	84,6
		A	104	0,7
		Unrated	7	0,0
	Sverige	AAA	205	1,5
			12.299	86,8
Finansielle udstedere	Danmark	AA-A	579	4,1
		BBB-Unrated	309	2,2
	Sverige	AA-BBB	11	0,1
	Norge	BBB	3	0,0
	Finland	A-BBB	156	1,1
	Luxembourg	A	6	0,0
	Tyskland	A	1	0,0
	Andre	BBB-Unrated	2	0,0
			1.068	7,5
Kreditobligationer	Danmark	BBB-Unrated	113	0,8
	Andre	BBB-Unrated	157	1,1
			271	1,9
Statsobligationer	Danmark	AAA-AA	515	3,6
	Europa	AAA	28	0,2
			543	3,8
I alt			14.181	100,0
Egne obligationer	Danmark	Unrated	11	

Figur 7.8

7.4 VALUTARISIKO

Valutarisiko er risikoen for tab på positioner i valuta som følge af ændringer i valutakurserne. Valutaoptioner indgår i opgørelsen med den deltajusterede position.

Valutarisikoen er vist i i figur 7.9. Beregningen tager udgangspunkt i, at alle valutakurser udvikler sig i en ugunstig retning med 2 %.

VALUTA

Mio. kr.	Valutaposition		Valutarisiko	
	2017	2016	2017	2016
EUR	15	42	0,3	0,8
SEK	0	1	0,0	0,0
USD	2	29	0,0	0,6
GBP	2	6	0,0	0,1
CHF	1	3	0,0	0,1
NOK	7	10	0,1	0,2
JPY	4	1	0,1	0,0
Øvrige valutaer	7	20	0,1	0,4
I alt	38	112	0,8	2,2

Figur 7.9

Af figur 7.9 fremgår det, at valutarisikoen ultimo 2017 udgør 0,8 mio. kr. svarende til en reduceret risiko på 1,4 mio. kr. sammenlignet med ultimo 2016. Ændringen er forårsaget af en reduceret valutaposition i de fleste valutaer.

7.5 AKTIERISIKO

Aktierisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekurserne. Aktiepositionerne er den beregnede nettoværdi af lange og korte aktiepositioner samt aktierelaterede instrumenter.

Opgørelsen af aktiepositionerne er fordelt på positioner i handelsbeholdningen og uden for handelsbeholdningen.

7.5.1 AKTIER I HANDELSBEHOLDNINGEN

Aktier i handelsbeholdningen er aktier som erhverves med handels hensigt.

Af figur 7.10 fremgår det, at beholdningen af aktier i handelsbeholdningen er forøget fra 213 mio. kr. ultimo 2016 til 223 mio. kr. ultimo 2017. Stigningen i bankens beholdning af unoterede aktier skyldes en ændring i MIFID-lovgivningen, hvor investeringsbeviser nu ofte findes som en noteret og en unoteret version.

AKTIERISIKO I HANDELSBEHOLDNINGEN

Mio. kr.	2017	2016
Børsnoterede aktier i handelsbeholdningen	199	206
Unoterede aktier i handelsbeholdningen	24	7
I alt	223	213

Figur 7.10

7.5.2 AKTIER UDEN FOR HANDELSBEHOLDNINGEN

Aktier uden for handelsbeholdningen er kendetegnet ved, at de ikke er erhvervet med handelshensigt. Desuden skelner Spar Nord mellem aktier i associerede selskaber og aktier i strategiske samarbejdspartnere, herunder sektorselskaber.

Aktier i strategiske samarbejdspartnere i den finansielle sektor er aktier i selskaber, som har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning inden for realkredit, betalingsformidling, investeringsforeninger mv. Deltagelse i de pågældende selskaber anses for at være en forudsætning for Spar Nords drift.

I flere af sektorselskaberne omfordeles aktierne således, at pengeinstitutternes ejerandel afspejler det enkelte pengeinstituts forretningsomfang med sektorselskabet.

Omfordelingen sker typisk med udgangspunkt i sektorselskabets indre værdi. Spar Nord regulerer på den baggrund den indregnede værdi af disse aktier, når der foreligger ny information, som understøtter en ændret dagsværdiansættelse. I andre sektorselskaber omfordeles aktierne ikke, men måles med udgangspunkt i en dagsværdi svarende til indre værdi eller anden anerkendt værdiansættelsesmetode, herunder diskontering af cashflow og markedsforventninger til egenkapitalforrentningskrav. Reguleringerne i værdierne af aktierne i disse selskaber indregnes i resultatopgørelsen.

AKTIERISIKO UDEN FOR HANDELSBEHOLDNINGEN

Mio. kr.	2017	2016
Aktier i kredit- og finansieringsinstitutter	1.251	1.135
Aktier i adm.selskaber til investeringsforeninger	88	78
Aktier i pensionsinstitutter	2	2
Aktier i dataleverandør	0	42
Andre aktier	65	88
Aktier i strategiske samarbejdspartnere i alt	1.405	1.346
Realiseret gevinst	46	46
Urealiseret gevinst	91	65
Associerede selskaber	128	118
I alt	1.533	1.464

Figur 7.11

Den samlede beholdning af aktier uden for handelsbeholdningen er forøget med 69 mio. kr. til 1.533 mio. kr. ultimo 2017.

7.6 RÅVARERISIKO

Spar Nord påtager sig kun i meget begrænset omfang råvarerisiko. Råvareeksponeringen opgøres som en bruttoeksponering, hvor der kun er modregning for kontrakter med samme underliggende råvare, samme forfaldsdato mv.

7.7 OPTIONSRIKIO

Spar Nord anvender derivater til afdækning og styring af Spar Nords risici. Heriblandt er optioner samt produkter, der indeholder en indbygget option. Spar Nords optionsrisici stammer primært fra rente- og valutaoptioner samt positioner i konverterbare realkreditobligationer.

Optionsrisici opgøres ved udregning af positionernes delta-, gamma-, vega- og thetarisiko.

7.8 FØLSOMHEDSANALYSE

Figur 7.12 illustrerer, hvorledes Spar Nords resultatopgørelse vil blive påvirket, hvis renten ændrer sig, hvis aktiekurserne falder, eller hvis alle valutakurserne flytter sig i ugunstig retning.

FØLSOMHEDSANALYSE *)

	Egenkapitaleffekt		Driftseffekt	
	2017 %	2016 %	2017 Mio. kr.	2016 Mio. kr.
Rentestigning på 1 procentpoint	-0,4	-0,9	-32	-66
Rentefald på 1 procentpoint	0,4	0,9	32	66
Aktiekursfald på 10 % i handelsbeholdningen	-0,2	-0,2	-17	-16
Fald i dagsværdi på 10 % for aktier udenfor handelsbeholdningen	-1,5	-1,5	-120	-114
Valutakursændring på 2 % i ugunstig retning	0,0	0,0	-1	-2

* Følsomhedsoplysningerne viser effekten af isolerede ændringer i renterne i handelsbeholdningen, mens effekten af ændringer i valutakurserne og beholdningen af aktier er for positioner både i og udenfor handelsbeholdningen. Den driftsmæssige effekt og effekten på aktionærernes egenkapital er beregnet efter skat.

Figur 7.12

Det fremgår af figur 7.12, at effekten af en rentestigning vil være et tab svarende til 0,4 % af aktionærernes egenkapital. Desuden vil effekten af et fald på 10 % af værdien af aktiebeholdningen inden for og uden for handelsbeholdningen resultere i et tab svarende til 1,7 % af aktionærernes egenkapital.

7.9 EGNE EJENDOMME

Ejendomme indregnes ved erhvervelsen til kostpris og måles efterfølgende til dagsværdi. Dagsværdi opgøres ud fra aktuelle markedsdata på baggrund af en afkastmodel, hvori ejendommens lejeindtægt og driftsomkostninger indgår herunder administration og vedligeholdelse.

Driftsomkostninger og vedligeholdelse beregnes med udgangspunkt i den enkelte ejendoms stand, byggeår, materialevalg mv. Ud fra det beregnede driftsafkast og individuelt fastsat afkastprocent beregnes ejendommens dagsværdi. Afkastprocenten fastsættes med baggrund i den enkelte ejendoms beliggenhed, anvendelsesmuligheder og vedligeholdelsesstand mv.

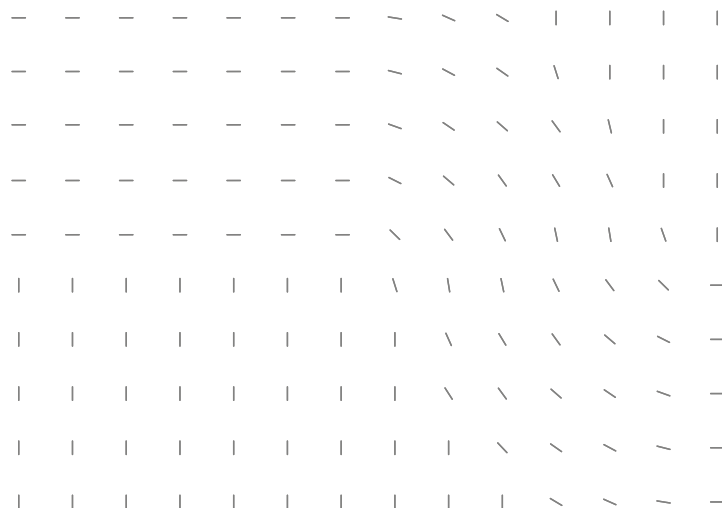
Dagsværdien af den enkelte ejendom revurderes minimum en gang årligt med udgangspunkt i det aktuelle udlejningsmarked og renteniveau. Der indhentes ekstern vurdering fra ejendomsmægler til understøttelse af beregninger af dagsværdien herunder de anvendte lejepriser og forrentningsprocenter.

En nedsættelse af lejeniveauet med 5 % vil alt andet lige reducere dagsværdien med 28 mio. kr. ultimo 2017 mod 29 mio. kr. ultimo 2016.

AFKAST/FORRENTNING

	2017		2016	
	Antal ejendomme	Værdi Ultimo	Antal ejendomme	Værdi Ultimo
-> 7 %	11	165	10	154
7 % - 8 %	15	333	18	345
8 % - 9 %	12	122	15	147
9 % ->	1	2	3	7
I alt	39	621	46	654

De væsentligste forudsætninger ved beregning af dagsværdi af investerings- og domicilejendomme er afkastkrav og lejeniveau.

8. Operationel risiko

Udvikling i 2017

I 2017 har der været fokus på at højne og forbedre kompetenceniveauet samt øge kendskabet til nye systemer, således det operationelle risikoniveau reduceres.

Der er i 2017 sket et overordnet fald i ekstern svig, omend der er sket en væsentlig stigning i kortmisbrug. Udviklingen i omverdenen betyder en stadig øget digitalisering, hvilket for Spar Nord betyder et øget fokus på cyberkriminalitet og ekstern svig knyttet til Spar Nords selvbetjeningssystemer.

DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING

5,7 mia. kr.

2016: 5,7 mia. kr.

Definition af operationel risiko

Ved operationel risiko forstås risiko for tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, herunder juridiske risici.

Modelrisiko, der er risikoen for tab som konsekvens af beslutninger, der hovedsagelig baseres på output fra interne modeller, på grund af fejl i udviklingen, gennemførelsen eller anvendelsen af sådanne modeller, defineres ligeledes som operationel risiko.

De operationelle risici kategoriseres efter de syv risikotyper, Basel III definerer:

- ansættelsesvilkår og sikkerhed på arbejdspladsen
- ekstern svig
- forretningsnedbrud og systemfejl
- intern svig
- kunder, produkter og forretningspraksis
- ordreafvikling/levering og procesforvaltning
- skader på fysiske aktiver

8.1 POLITIK FOR OPERATIONEL RISIKO

Spar Nords bestyrelse har fastlagt en politik for operationel risiko, hvor målet er at skabe overblik over Spar Nords operationelle risici, således antallet af fejl minimeres og tab reduceres.

For at sikre at det operationelle risikoniveau holdes på et acceptabelt niveau, har Spar Nords bestyrelse defineret en risikoappetit. Identificeres der risici liggende uden for appetitten, foretages der scenarieanalyser, hvor forslag til mitigerende af risikoen kortlægges.

8.2 STYRING, OVERVÅGNING OG RAPPORTERING

Alle aktiviteter i Spar Nord er forbundet med operationel risiko. Der arbejdes i banken på at begrænse det operationelle risikoniveau mest muligt.

Operationel risiko styres på tværs af Spar Nord gennem et omfattende system af forretningsgange og kontrolforanstaltninger udarbejdet med henblik på at sikre et optimalt procesmiljø. Operationelle risici søges bl.a. minimeret ved funktionsadskillelse mellem udførelse og kontrol af aktiviteten.

Håndtering af operationel risiko, herunder rollen som risikofacilitator, er forankret i Spar Nords juridiske afdeling.

Ansvar for håndteringen af risiciene ligger hos de forretningsansvarlige enheder, risikoejerne.

I Spar Nord registreres og kategoriseres tabsgivende hændelser over 10.000 kr., og der foregår løbende registrering af identificerede risici med rapportering til den risikoansvarlige, direktionen og bestyrelsen.

Der udarbejdes scenarier for risici, der potentielt kan resultere i tab over 10 mio. kr.

Rapportering foregår kvartalsvis til direktionen og risikoejerne, mens bestyrelsen årligt modtager en risikorapport. Der rapporteres løbende på faktiske og potentielle tabshændelser over 1 mio. kr. til både direktion og bestyrelse.

Risikoejerne modtager i den kvartalsvise rapportering orientering om periodens tabshændelser og identifikationen af nye risici for det pågældende forretningsområde.

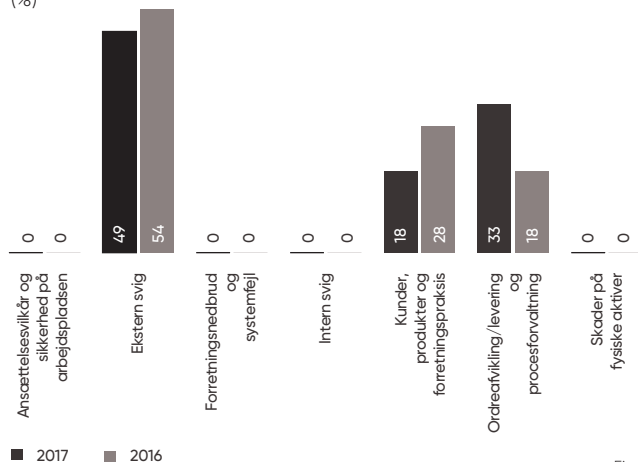
Den systematiske registrering og kategorisering af tabshændelser skaber overblik over kilder til tab og erfaringsgrundlag, der benyttes proaktivt i styringen af bankens operationelle risici.

8.3 TABSHÆNDELSER

Spar Nords operationelle tabshændelser fordeler sig primært på ekstern svig, kunder, produkter og forretningspraksis og ordreafvikling/levering og procesforvaltning.

Ekstern svig udgjorde i 2017 49 %, kunder, produkter og forretningspraksis 18 % og ordreafvikling og procesforvaltning 33 % af bankens tabshændelser. I 2016 var fordelingen henholdsvis 54 %, 28 % og 18 %. Størstedelen af disse tabshændelser består af hændelser med mindre økonomisk effekt. Ekstern svig består af hændelser såsom misbrug af kort og netbankssvindler.

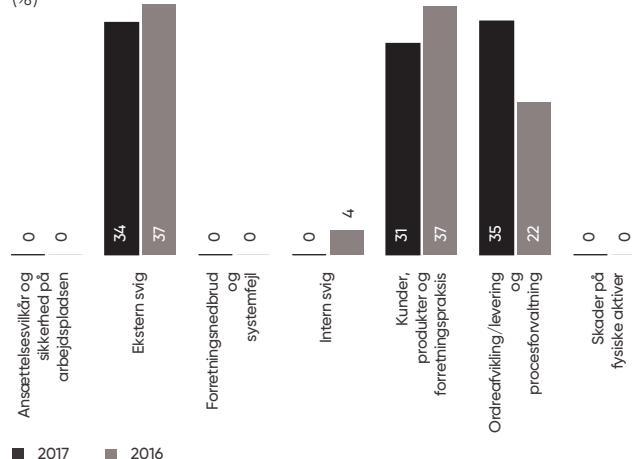
ANTAL OPERATIONELLE TABSHÆNDELSER FORDELT PÅ RISIKOTYPE (%)

Figur 8.1

Opgøres bankens operationelle hændelser beløbsmæssigt fordeler tabene i 2017 sig med 34 % på Ekstern svig, 31 % på kunder, produkter og forretningspraksis og 35 % på ordreafvikling og procesforvaltning. I 2016 var fordelingen henholdsvis 37 %, 37 % og 22 %.

OPERATIONELLE TABSBELOB FORDELT PÅ RISIKOTYPE (%)

Figur 8.2

På baggrund af den regelmæssige rapportering, som Spar Nords bestyrelse og direktion modtager, er det ledelsens opfattelse, at banken har et tilfredsstillende niveau af foranstaltninger, der skal imødegå risikoen for at blive ramt af besvigelser.

8.4 IT-SIKKERHED

Informationer og informationssystemer er af væsentlig betydning for Spar Nord, og IT-sikkerheden har derfor vital betydning for virksomhedens troværdighed og fortsatte eksistens. Der er etableret en IT-sikkerhedsfunktion, og Spar Nords direktion og bestyrelse forholder sig løbende til IT-sikkerheden.

IT-sikkerhedsfunktionen arbejder ud fra et besluttet sikkerheds- og risikoniveau med fokus på, at bankens daglige forretninger og aktiviteter til enhver tid er understøttet af en sikker og troværdig IT-infrastruktur. IT-sikkerhedsfunktionen har enterpriseansvar for overholdelse af det vedtagne IT-sikkerhedsniveau samt IT-beredskabet i Spar Nord koncernen. IT-sikkerhedsfunktionen medvirker til og kontrollerer, at Spar Nords IT-aktiviteter beskyttes mest muligt imod interne og eksterne trusler. Det er således IT-sikkerhedsfunktionens opgave at sikre efterlevelse af lovgivnings- og sektormæssige krav, Spar Nords egne krav samt kundernes forventning til Spar Nords efterlevelse af tilgængelighed, fortrolighed og integritet.

Spar Nords arbejde med IT-sikkerhed tager udgangspunkt i lovgivningsmæssige forhold samt hensyn til den løbende drift. Drift af IT-installationer i Spar Nord og hos leverandører skal ske efter dokumenterede driftsplaner og vejledninger. Driften skal være sikker og stabil, hvilket skal sikres gennem størst mulig automatisering og løbende kapacitetstilpasning. Hos leverandører skal dette sikres ved skriftlige aftaler. Arbejdet med IT-sikkerhed inkluderer også udarbejdelse af nødplaner og beredskabsplaner samt periodisk test af beredskabet, der tager sigte på, at en fortsat drift vil kunne sikres på et tilfredsstillende niveau på trods af eventuelle ekstraordinære begivenheder.

IT-sikkerhedsfunktionen fremmer ligeledes den interne viden om IT-sikkerhed ved løbende at gennemføre awareness-aktiviteter. I 2017 har funktionen i samarbejde med HR-afdelingen bl.a. gennemført en stor awareness-aktivitet, som omfattede alle medarbejdere i banken med fokus på generel IT-sikkerhed og cyber-sikkerhed. Desuden har IT-sikkerhedsfunktionen ligeledes afholdt en aktivitet over for et repræsentativt udsnit af medarbejdere med fokus på phishing.

8.5 COMPLIANCERISICI

Operationel risiko omfatter ligeledes compliancerisici, som er risici forbundet med manglende efterlevelse af gældende lovgivning, markedsstandarder samt etiske standarder. Compliancefunktionen har således til opgave at bistå ledelsen med at identificere compliancerisici for derigennem at mindske risikoen for, at banken bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme eller at banken eller bankens kunder lider væsentlige økonomiske tab. Banken har fastsat en politik for Compliancefunktionen, hvoraf funktionens målsætning, risikoprofil og strategi fremgår.

Banken har endvidere stor fokus på hvidvask (AML), herunder de risikobegrænsende foranstaltninger, der skal iværksættes for at undgå, at banken bliver misbrugt til hvidvask og finansiering af terrorisme.

Bankens AML-funktion har til formål at sikre, at banken er compliant med lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme samt forordning om pengeoverførsel og EU's terrorforordninger. AML-funktionen er forankret i Juridisk afdeling og rapporterer til direktion og bestyrelse.

AML-funktionen har i 2017 haft fokus på at optimere bankens allerede eksisterende KYC-systemer og processer, øget transaktionsovervågning, videreuddannelse af bankens medarbejdere samt registrering af reelle ejere som følge af nye krav i den nye hvidvasklov.

—	—	—	—	—	—	—	—	↘	↘					
—	—	—	—	—	—	—	—	↘	↘	↘	↘			
—	—	—	—	—	—	—	—	↘	↘	↘	↘	↘		
—	—	—	—	—	—	—	—	↘	↘	↘	↘	↘		
—	—	—	—	—	—	—	—	↘	↘	↘	↘	↘	↘	
—	—	—	—	—	—	—	—	↘	↘	↘	↘	↘	↘	—
								↘	↘	↘	↘	↘	—	—
									↘	↘	↘	↘	—	—
									↘	↘	↘	↘	—	—
										↘	↘	↘	—	—
										↘	↘	↘	—	—

9. Risikoeerklæring

Spar Nords bestyrelse har 8. februar 2018 godkendt Spar Nords risikoreport for 2017.

Det er bestyrelsens vurdering, at Spar Nords risikostyring overholder gældende regler og standarder, er passende og effektiv og er i overensstemmelse med Spar Nords forretningsmodel. Det er endvidere bestyrelsens vurdering, at Spar Nords risikostyringssystemer er tilstrækkelige i forhold til risikoappetit og strategi, således der herved sikres going concern.

Det er vurderingen, at Spar Nords overordnede risikoprofil i tilknytning til forretningsstrategi, forretningsmodel og nøgletal giver et retvisende billede af Spar Nords risikostyring herunder af den vedtagne risikoprofil og risikoappetit.

Bestyrelsens vurdering udspringer af den af bestyrelsen vedtagne forretningsmodel og strategi samt materiale og rapporter forelagt for bestyrelsen af direktionen, intern revision, Spar Nords risikoansvarlige og complianceansvarlige.

Det er kernen i Spar Nords strategi, vision og værdigrundlag, at Spar Nord ønsker at være en stærk og attraktiv bank for private kunder samt mindre og mellemstore virksomheder i de lokalområder, hvor banken er repræsenteret. Spar Nord ønsker at drive en lønsom forretning baseret på en prissætning af Spar Nords produkter, der afspejler den risiko og kapitalbinding, som Spar Nord påtager sig. Spar Nord ønsker til stadighed og ud fra en helhedsvurdering af forretningsomfanget med kunder og modparter at fastholde et passende og robust kapitalgrundlag, der understøtter forretningsmodellen.

Bestyrelsens gennemgang af Spar Nords forretningsmodel og politikker viser, at de overordnede krav til de enkelte risikoområder på en hensigtsmæssig måde er afspejlet i politikker og specificerede grænser, herunder i bestyrelsens retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser til andre organisatoriske enheder. De specificerede grænser vurderes at være udformet således, at de er gennemsigtige og kontrollerbare.

Gennemgangen viser endvidere, at de reelle risici ligger inden for grænserne fastsat i de enkelte politikker og i videregivne beføjelser, og det er på den baggrund bestyrelsens vurdering, at der er overensstemmelse mellem forretningsmodel, politikker, retningslinjer og de reelle risici inden for de enkelte områder.

For oplysninger og nøgletal vedrørende Spar Nords risikoprofil henvises til nærværende risikoreport samt årsrapportens afsnit vedrørende risici.

BESTYRELSEN

Kjeld Johannesen
Bestyrelsesformand

Per Nikolaj Bukh
Næstformand for bestyrelsen

Kaj Christiansen

Morten Bach Gaardboe

Laila Mortensen

Ole Skov

Jannie Skovsen

Gitte Holmgaard Sørensen

John Sørensen

10. Appendix

A	Spar Nords oplysningsforpligtelser	47
B	Balance Sheet Reconciliation Methodology	48
C	Capital Instruments	49
D	Transitional own funds	51
E	Institution-specific countercyclical capital buffer 2017	56
F	CRR Leverage Ratio	57
G	LCR disclosure	59
H	Asset encumbrance	60
I	Credit exposure	61

APPENDIX

A Spar Nords oplysningsforpligtelser

Emne	Placering af oplysninger
Risici og risikostyring	Årsrapport 2017, side 23 - 24. https://www.sparnord.dk/regnskaber
Organisation og selskabsledelse	Årsrapport 2017, side 25 - 30. https://www.sparnord.dk/regnskaber
Aflønningspolitik	https://www.sparnord.com/investor-relations/organisation/governance/

APPENDIX

B Balance Sheet Reconciliation Methodology

Capital base	31 December
DKK m	2017
Shareholders' equity according to balance sheet	8,960
Regulation according to limit for holdings own capital instruments	-25
Provision for dividend	-431
Deduction Tier 1 capital included in equity	-846
Indirect holdings of own capital instruments	-1
Additional value adjustments	-16
Goodwill	-196
Tax - Goodwill	27
Deferred tax assets	0
Intangible assets	-25
Tax - Intangible assets	6
Deduction insignificant capital shares - CET1	-331
Common Equity Tier 1 capital	7,123
Tier 1 capital	843
Deduction insignificant capital shares - Tier 1	-41
Total Tier 1 capital	7,924
Tier 2 instruments	1,133
Deduction insignificant capital shares - Tier 2	-41
Total Tier 2 capital	1,092
Total capital base	9,016

APPENDIX

C Capital instruments

Capital instruments' main features template (1)					
1	Issuer	Spar Nord Bank A/S	Spar Nord Bank A/S	Spar Nord Bank A/S	Spar Nord Bank A/S
2	Unique identifier (eg CUSIP, ISIN or Bloomberg identifier for private placement)	DK0030362512	DK0030330311	NO0010808033	DK0030386297
3	Governing law(s) of the instrument	Danish	Danish	Danish	Danish
	Regulatory treatment				
4	Transitional CRR rules	Additional Tier 1	Tier 2	Tier 2	Additional Tier 1
5	Post-transitional CRR rules	Additional Tier 1	Tier 2	Tier 2	Additional Tier 1
6	Eligible at solo/(sub-)consolidated/solo & (sub-)consolidated	Solo & Consolidated	Solo & Consolidated	Solo & Consolidated	Solo & Consolidated
7	Instrument type (types to be specified by each jurisdiction)	Additional Tier 1 as published in Regulation (EU) No 575/2013 article 51, 52	Tier 2 as published in Regulation (EU) No 575/2013 article 63	Tier 2 as published in Regulation (EU) No 575/2013 article 63	Additional Tier 1 as published in Regulation (EU) No 575/2013 article 51, 52
8	Amount recognised in regulatory capital (currency in million, as of most recent reporting date)	DKK 400m	DKK 700m	DKK 454m	DKK 450m
9	Nominal amount of instrument	DKK 400m	DKK 700m	SEK 600m	DKK 450m
9a	Issue price	100 per cent	100 per cent	100 per cent	100 per cent
9b	Redemption price	100 per cent of Nominal amount	100 per cent of Nominal amount	100 per cent of Nominal amount	100 per cent of Nominal amount
10	Accounting classification	Liability - amortised cost	Liability - amortised cost	Liability - amortised cost	Liability - amortised cost
11	Original date of issuance	10/Jun/15	18/Dec/13	18/Oct/17	06/Dec/16
12	Perpetual or dated	Perpetual	Dated	Dated	Perpetual
13	Original maturity date	No maturity	18/Dec/23	18/Oct/27	No maturity
14	Issuer call subject to prior supervisory approval	Yes	Yes	Yes	Yes
15	Optional call date, contingent call dates, and redemption amount	10-Jun-20 100 per cent of Nominal amount In addition Tax/ Regulatory call	18-Dec-18 100 per cent of Nominal amount In addition Tax/ Regulatory call	18-Oct-22 100 per cent of Nominal amount In addition Tax/ Regulatory call	06-Dec-21 100 per cent of Nominal amount In addition Tax/ Regulatory call
16	Subsequent call dates, if applicable	10-Jun and 10-Dec each year after first call date	18-Mar, 18-Jun, 18-Sep and 18-Dec each year after first call date	18-Jan, 18-Apr, 18-Jul and 18-Oct each year after first call date	6-Jun and 6-Dec each year after first call date
	Coupons / dividends				
17	Fixed or floating dividend/coupon	Fixed to floating	Floating	Floating	Fixed to floating
18	Coupon rate and any related index	Fixed 6.052 per cent per annum, until first call date. Thereafter floating Cibur 6-month +5.40 per cent per annum	Floating Cibur 3-month + 3.90 per cent per annum	Floating Stibor 3-month + 2.50 per cent per annum	Fixed 5.5 per cent per annum, until first call date. Thereafter floating Cibur 6-month +5.166 per cent per annum
19	Existence of a dividend stopper	No	No	No	No
20a	Fully discretionary, partially discretionary or mandatory (in terms of timing)	Fully discretionary	Mandatory	Mandatory	Fully discretionary
20b	Fully discretionary, partially discretionary or mandatory (in terms of amount)	Fully discretionary	Mandatory	Mandatory	Fully discretionary
21	Existence of step up or other incentive to redeem	No	No	No	No
22	Noncumulative or cumulative	Non cumulative	Non cumulative	Non cumulative	Non cumulative
23	Convertible or non-convertible	Non-convertible	Non-convertible	Non-convertible	Non-convertible
24	If convertible, conversion trigger (s)	N/A	N/A	N/A	N/A
25	If convertible, fully or partially	N/A	N/A	N/A	N/A
26	If convertible, conversion rate	N/A	N/A	N/A	N/A
27	If convertible, mandatory or optional conversion	N/A	N/A	N/A	N/A
28	If convertible, specify instrument type convertible into	N/A	N/A	N/A	N/A
29	If convertible, specify issuer of instrument it converts into	N/A	N/A	N/A	N/A
30	Write-down features	Yes	Yes	Yes	Yes

APPENDIX

C Capital instruments

31	If write-down, write-down trigger (s)	When core tier 1 ratio is below 5 1/8 percent.	When the point of non-viability is reached. The national resolution authority determines if the institution meets the condition: a i The institution has incurred/ is likely to incur in a near future losses depleting all or substantially all its own funds; and/or ii. the asset are/will be in a near future less than its liabilities; and/or iii. The institution is/will be in a near future unable to pay its obligations; and/or iv. the institution requires public financial support; b. there is no reasonable prospect that a private action would prevent the failure; and c. a resolution action is necessary in the public interest.	When the point of non-viability is reached. The national resolution authority determines if the institution meets the condition: a i The institution has incurred/ is likely to incur in a near future losses depleting all or substantially all its own funds; and/or ii. the asset are/will be in a near future less than its liabilities; and/or iii. The institution is/will be in a near future unable to pay its obligations; and/or iv. the institution requires public financial support; b. there is no reasonable prospect that a private action would prevent the failure; and c. a resolution action is necessary in the public interest.	When core tier 1 ratio is below 5 1/8 percent.
32	If write-down, full or partial	Full or Partially	Full or Partially	Full or Partially	Full or Partially
33	If write-down, permanent or temporary	Temporary	Permanent	Permanent	Temporary
34	If temporary write-down, description of write-up mechanism	The notes may be reinstated at the Issuer's discretion out of relevant profits, subject to certain restrictions	N/A	N/A	The notes may be reinstated at the Issuer's discretion out of relevant profits, subject to certain restrictions
35	Position in subordination hierarchy in liquidation (specify instrument type immediately senior to instrument)	Tier 2	Senior debt	Senior debt	Tier 2
36	Non-compliant transitioned features	No	No	No	No
37	If yes, specify non-compliant features	N/A	N/A	N/A	N/A
(1) 'N/A' inserted if the question is not applicable					

APPENDIX

D Transitional own funds

Common Equity Tier 1 capital: Instruments and reserves (1)		31 December 2017 DKKm	(B) REGULATION (EU) No 575/2013 ARTICLE REFERENCE	(C) AMOUNTS SUBJECT TO PRE- REGULATION (EU) No 575/2013 TREAT- MENT OR PRESCRIBED RESIDUAL AMOUNT OF REGULATION (EU) 575/2013
1	Capital instruments and the related share premium accounts	1,230	26 (1), 27, 28, 29, EBA list 26 (3)	
	of which: Instrument type 1		EBA list 26 (3)	
	of which: Instrument type 2		EBA list 26 (3)	
	of which: Instrument type 3		EBA list 26 (3)	
2	Retained earnings	5,806	26 (1) (c)	
3	Accumulated other comprehensive income (and any other reserves)	94	26 (1)	
3a	Funds for general banking risk		26 (1) (f)	
4	Amount of qualifying items referred to in Article 484 (3) and the related share premium accounts subject to phase out from CET1		486 (2)	
	Public sector capital injections grandfathered until 1 January 2018		483 (2)	
5	Minority interests (amount allowed in consolidated CET1)		84, 479, 480	
5a	Independently reviewed interim profits net of any foreseeable charge or dividend	559	26 (2)	
6	Common Equity Tier 1 (CET1) capital before regulatory adjustments	7,689		
Common Equity Tier 1 (CET1) capital: regulatory adjustments				
7	Additional value adjustments (negative amount)	-16	34, 105	
8	Intangible assets (net of related tax liability) (negative amount)	-188	36 (1) (b), 37, 472 (4)	
9	Empty set in the EU			
10	Deferred tax assets that rely on future profitability excluding those arising from temporary difference (net of related tax liability where the conditions in Article 38 (3) are met) (negative amount)	0	36 (1) (c), 38, 472 (5)	
11	Fair value reserves related to gains or losses on cash flow hedges		33 (a)	
12	Negative amounts resulting from the calculation of expected loss amounts		36 (1) (d), 40, 159, 472 (6)	
13	Any increase in equity that results from securitised assets (negative amount)		32 (1)	
14	Gains or losses on liabilities valued at fair value resulting from changes in own credit standing		33 (1) (b) (c)	
15	Defined-benefit pension fund assets (negative amount)		36 (1) (e), 41, 472 (7)	
16	Direct and indirect holdings by an institution of own CET1 instruments (negative amount)	-31	36 (1) (f), 42, 472 (8)	
17	Direct, indirect and synthetic holdings of the CET1 instruments of financial sector entities where those entities have reciprocal cross-holdings with the institution designed to inflate artificially the own funds of the institution (negative amount)		36 (1) (g), 44, 472 (9)	
18	Direct, indirect and synthetic holdings of the CET1 instruments of financial sector entities where the institution does not have a significant investment in those entities (amount above 10% threshold and net of eligible short positions) (negative amount)	-331	36 (1) (h), 43, 45, 46, 49 (2) (3), 79, 472 (10)	

APPENDIX

D Transitional own funds

19	Direct, indirect and synthetic holdings of the CET1 instruments of financial sector entities where the institution has a significant investment in those entities (amount above 10% threshold and net of eligible short positions) (negative amount)		36 (1) (i), 43, 45, 47, 48 (1) (b), 49 (1) to (3), 79, 470, 472 (11)	
20	Empty set in the EU			
20a	Exposure amount of the following items which qualify for a RW of 1250%, where the institution opts for the deduction alternative		36 (1) (k)	
20b	of which: qualifying holdings outside the financial sector (negative amount)		36 (1) (k) (i), 89 to 91	
20c	of which: securitisation positions (negative amount)		36 (1) (k) (ii) 243 (1) (b) 244 (1) (b) 258	
20d	of which: free deliveries (negative amount)		36 (1) (k) (iii), 379 (3)	
21	Deferred tax assets arising from temporary difference (amount above 10 % threshold, net of related tax liability where the conditions in Article 38 (3) are met) (negative amount)		36 (1) (c), 38, 48 (1) (a), 470, 472 (5)	
22	Amount exceeding the 15% threshold (negative amount)		48 (1)	
23	of which: direct and indirect holdings by the institution of the CET1 instruments of financial sector entities where the institution has a significant investment in those entities		36 (1) (i), 48 (1) (b), 470, 472 (11)	
24	Empty set in the EU			
25	of which: deferred tax assets arising from temporary difference		36 (1) (c), 38, 48 (1) (a), 470, 472 (5)	
25a	Losses for the current financial year (negative amount)		36 (1) (a), 472 (3)	
25b	Forseeable tax charges relating to CET1 items (negative amount)		36 (1) (l)	
26	Regulatory adjustments applied to Common Equity Tier 1 in respect of amounts subject to pre CRR treatment			
26a	Regulatory adjustments relating to unrealised gains and losses pursuant to Articles 467 and 468			
26b	Amount to be deducted from or added to Common Equity Tier 1 capital with regard to additional filters and deductions required pre-CRR		481	
27	Qualifying AT1 deductions that exceeds the AT1 capital of the institution (negative amount)		36 (1) (j)	
28	Total regulatory adjustments to Common Equity Tier 1 (CET1)	-566		
29	Common Equity Tier 1 (CET1) capital	7,123		
Additional Tier 1 (AT1) capital: instruments				
30	Capital instruments and the related share premium accounts	850	51, 52	
31	of which: classified as equity under applicable accounting standards			
32	of which: classified as liabilities under applicable accounting standards			
33	Amount of qualifying items referred to in Article 484 (4) and the related share premium accounts subject to phase out from AT1		486 (3)	
	Public sector capital injections grandfathered until 1 January 2018		483 (3)	
34	Qualifying Tier 1 capital included in consolidated AT1 capital (including minority interest not included in row 5) issued by subsidiaries and held by third parties		85, 86, 480	

APPENDIX

D Transitional own funds

35	of which: instruments issued by subsidiaries subject to phase-out		486 (3)	
36	Additional Tier 1 (AT1) capital before regulatory adjustments	850		
Additional Tier 1 (AT1) capital: regulatory adjustments				
37	Direct and indirect holdings by an institution of own AT1 instruments (negative amount)	-7	52 (1) (b), 56 (a), 57, 475 (2)	
38	Holdings of the AT1 instruments of financial sector entities where those entities have reciprocal cross-holdings with the institution designed to inflate artificially the own funds of the institution (negative amount)	0	56 (b), 58, 475 (3)	
39	Direct, indirect and synthetic holdings of the AT1 instruments of financial sector entities where the institution does not have a significant investment in those entities (amount above 10% threshold and net of eligible short positions) (negative amount)	-41	56 (c), 59, 60, 79, 475 (4)	
40	Direct, indirect and synthetic holdings of the AT1 instruments of financial sector entities where the institution has a significant investment in those entities (amount above 10% threshold and net of eligible short positions) (negative amount)		56 (d), 59, 79, 475 (4)	
41	Regulatory adjustments applied to Additional Tier 1 capital in respect of amounts subject to pre-CRR treatment and transitional treatments subject to phase-out as prescribed in Regulation (EU) No 585/2013 (ie. CRR residual amounts)			
41a	Residual amounts deducted from Additional Tier 1 capital with regard to deduction from Common Equity Tier 1 capital during the transitional period pursuant to article 472 of Regulation (EU) No 575/2013		472, 473(3)(a), 472 (4), 472 (6), 472 (8) (a), 472 (9), 472 (10) (a), 472 (11) (a)	
41b	Residual amounts deducted from Additional Tier 1 capital with regard to deduction from Tier 2 capital during the transitional period pursuant to article 475 of Regulation (EU) No 575/2013		477, 477 (3), 477 (4) (a)	
41c	Amounts to be deducted from added to Additional Tier 1 capital with regard to additional filters and deductions required pre-CRR		467, 468, 481	
42	Qualifying T2 deductions that exceed the T2 capital of the institution (negative amount)		56 (e)	
43	Total regulatory adjustments to Additional Tier 1 (AT1) capital	-48		
44	Additional Tier 1 (AT1) capital	802		
45	Tier 1 capital (T1 = CET1 + AT1)	7,924		
Tier 2 (T2) capital: instruments and provisions				
46	Capital instruments and the related share premium accounts	1,151	62, 63	
47	Amount of qualifying items referred to in Article 484 (5) and the related share premium accounts subject to phase out from T2		486 (4)	
	Public sector capital injections grandfathered until 1 January 2018		483 (4)	
48	Qualifying own funds instruments included in consolidated T2 capital (including minority interest and AT1 instruments not included in rows 5 or 34) issued by subsidiaries and held by third party		87, 88, 480	
49	of which: instruments issued by subsidiaries subject to phase-out		486 (4)	
50	Credit risk adjustments		62 (c) & (d)	

APPENDIX

D Transitional own funds

51	Tier 2 (T2) capital before regulatory adjustment	1,151		
Tier 2 (T2) capital: regulatory adjustments				
52	Direct and indirect holdings by an institution of own T2 instruments and subordinated loans (negative amount)	-18	63 (b) (i), 66 (a), 67, 477 (2)	
53	Holdings of the T2 instruments and subordinated loans of financial sector entities where those entities have reciprocal cross holdings with the institutions designed to inflate artificially the own funds of the institution (negative amount)		66 (b), 68, 477 (3)	
54	Direct, indirect and synthetic holdings of the T2 instruments and subordinated loans of financial sector entities where the institution does not have a significant investment in those entities (amount above 10% threshold and net of eligible short positions) (negative amount)	-41	66 (c), 69, 70, 79, 477 (4)	
55	Direct, indirect and synthetic holdings of the T2 instruments and subordinated loans of financial sector entities where the institution has a significant investment in those entities (net of eligible short positions) (negative amounts)		66 (d), 69, 79, 477 (4)	
56	Regulatory adjustments applied to tier 2 in respect of amounts subject to pre-CRR treatment and transitional treatments subject to phase out as prescribed in Regulation (EU) No 575/2013 (i.e. CRR residual amounts)			
56a	Residual amounts deducted from Tier 2 capital with regard to deduction from Common Equity Tier 1 capital during the transitional period pursuant to article 472 of Regulation (EU) No 575/2013		472, 472(3)(a), 472 (4), 472 (6), 472 (8), 472 (9), 472 (10) (a), 472 (11) (a)	
56b	Residual amounts deducted from Tier 2 capital with regard to deduction from Additional Tier 1 capital during the transitional period pursuant to article 475 of Regulation (EU) No 575/2013		475, 475 (2) (a), 475 (3), 475 (4) (a)	
56c	Amounts to be deducted from or added to Tier 2 capital with regard to additional filters and deductions required pre-CRR		467, 468, 481	
57	Total regulatory adjustments to Tier 2 (T2) capital	-59		
58	Tier 2 (T2) capital	1,092		
59	Total capital (TC = T1 + T2)	9,016		
60	Total risk-weighted assets	49,546		
Capital ratios and buffers				
61	Common Equity Tier 1 (as a percentage of total risk exposure amount)	14.4%	92 (2) (a), 465	
62	Tier 1 (as a percentage of total risk exposure amount)	16.0%	92 (2) (b), 465	
63	Total capital (as a percentage of total risk exposure amount)	18.2%	92 (2) (c)	
64	Institution-specific buffer requirement (CET1 requirement in accordance with article 92 (1) (a) plus capital conservation and countercyclical buffer requirements plus a systemic risk buffer, plus systemically important institution buffer expressed as a percentage of total risk exposure amount)	1.3%	CRD 128, 129, 140	
65	of which: capital conservation buffer requirement	1.3%		
66	of which: countercyclical buffer requirement	0.0%		
67	of which: systemic risk buffer requirement	0.0%		

APPENDIX

D Transitional own funds

67a	of which: Global Systemically Important Institution (G-SII) or Other Systemically Important Institution (O-SII) buffer		CRD 131	
68	Common Equity Tier 1 available to meet buffers (as a percentage of risk exposure amount)	9.9%	CRD 128	
69	[non-relevant in EU regulation]			
70	[non-relevant in EU regulation]			
71	[non-relevant in EU regulation]			
Amounts below the thresholds for deduction (before risk-weighting)				
72	Direct and indirect holdings of the capital of financial sector entities where the institution does not have a significant investment in those entities (amount below 10% threshold and net of eligible short positions)	745	36 (1) (h), 45, 46, 472 (10) 56 (c), 59, 60, 475 (4), 66 (c), 69, 70, 477 (4)	
73	Direct and indirect holdings of the CET1 instruments of financial sector entities where the institution has a significant investment in those entities (amount below 10% threshold and net of eligible short positions)	418	36 (1) (i), 45, 48, 470, 472 (11)	
74	Empty set in the EU			
75	Deferred tax assets arising from temporary difference (amount below 10 % threshold, net of related tax liability where the conditions in Article 38 (3) are met)		36 (1) (c), 38, 48, 470, 472 (5)	
Applicable caps on the inclusion of provisions in Tier 2				
76	Credit risk adjustments included in T2 in respect of exposures subject to standardised approach (prior to the application of the cap)		62	
77	Cap on inclusion of credit risk adjustments in T2 under standardised approach		62	
78	Credit risk adjustments included in T2 in respect of exposures subject to internal rating-based approach (prior to the application of the cap)		62	
79	Cap for inclusion of credit risk adjustments in T2 under internal ratings-based approach		62	
Capital instruments subject to phase-out arrangements (only applicable between 1 Jan 2014 and 1 Jan 2022)				
80	- Current cap on CET1 instruments subject to phase-out arrangements		484 (3), 486 (2) & (5)	
81	- Amount excluded from CET1 due to cap (excess over cap after redemptions and maturities)		484 (3), 486 (2) & (5)	
82	- Current cap on AT1 instruments subject to phase-out arrangements		484 (4), 486 (3) & (5)	
83	- Amount excluded from AT1 due to cap (excess over cap after redemptions and maturities)		484 (4), 486 (3) & (5)	
84	- Current cap on T2 instruments subject to phase-out arrangements		484 (5), 486 (4) & (5)	
85	- Amount excluded from T2 due to cap (excess over cap after redemptions and maturities)		484 (5), 486 (4) & (5)	
(1) 'N/A' inserted if the question is not applicable				

Institution-specific countercyclical capital buffer 2017

Geographical distribution of credit exposures relevant for the calculation of the countercyclical capital buffer												
Breakdown by country:	General credit exposures		Trading book exposure		Securitisation exposure		Own funds requirements			Total	Own funds requirement weights	Country-specific capital buffer rate
	Exposure value for SA	Exposure value IRB	Sum of long and short position of trading book	Value of trading book exposure for internal models	Exposure value for SA	Exposure value for IRB	Of which: General credit exposures	Of which: Trading book exposures	Of which: Securitisation exposures			
	010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	120
010	Denmark	51,906,170,814	12,766,011,363				3,161,527,520	120,783,371		3,282,310,891	0.976	0.0%
	Sweden	504,034,736	154,071,606				21,195,671	1,546,041		22,741,711	0.007	2.0%
	Germany	448,654,519	573,793,337				8,725,304	2,610,397		11,335,700	0.003	0.0%
	Norway	158,564,188	86,195,902				4,291,822	2,472,567		6,764,389	0.001	2.0%
	United Kingdom	135,071,043	103,343,341				5,784,656	2,838,720		8,623,377	0.002	0.0%
	Luxembourg	128,675,742	11,084,472				9,991,918	686,500		10,678,418	0.003	0.0%
	USA	96,048,199	13,449,446				4,172,787	959,689		5,132,476	0.001	0.0%
	Switzerland	94,624,980	4,435,482				4,165,008	291,708		4,456,716	0.001	0.0%
	Spain	51,402,843					3,769,884	-		3,769,884	0.001	0.0%
	Faroe islands	39,011,002					3,077,367	-		3,077,367	0.001	0.0%
	Netherlands	25,701,407	175,267				1,270,708	14,021		1,284,729	0.000	0.0%
	Poland	25,061,872					2,227,289	-		2,227,289	0.001	0.0%
	Belgium	22,606,601					613,900	-		613,900	0.000	0.0%
	Finland	15,415,296					872,555	-		872,555	0.000	0.0%
	France	13,379,437					884,878	-		884,878	0.000	0.0%
	Czech Republic	646,368					159,150	-		159,150	0.000	0.5%
	Slovakia	30,380					1,823	-		1,823	0.000	0.5%
	Hong Kong	1,918,434					49,306	-		49,306	0.000	1.5%
	Iceland	2,727,720					209,940	-		209,940	0.000	1.3%
	Other countries	89,797,161	1,923,963				5,419,314	153,917		5,573,231	0.002	0.0%
020		53,760,542,744	13,714,484,179				3,238,410,800	132,356,931		3,370,767,731	1.000	
Amount of institution-specific countercyclical capital buffer												
010	Total risk exposure amount											
020	Institution specific countercyclical buffer rate											
30	Institution specific countercyclical buffer requirement											

APPENDIX

F CRR Leverage Ratio

Table LRSum: Summary reconciliation of accounting assets and leverage ratio exposures		
		Applicable Amounts
1	Total assets as per published financial statements	80,366,590,567
2	Adjustment for entities which are consolidated for accounting purposes but are outside the scope of regulatory consolidation	0
3	(Adjustment for fiduciary assets recognised on the balance sheet pursuant to the applicable accounting framework but excluded from the leverage ratio exposure measure in accordance with Article 429(13) of Regulation (EU) No 575/2013 "CRR")	0
4	Adjustments for derivative financial instruments	720,136,081
5	Adjustments for securities financing transactions "SFTs"	12,766,335
6	Adjustment for off-balance sheet items (ie conversion to credit equivalent amounts of off-balance sheet exposures)	13,175,216,489
EU-6a	(Adjustment for intragroup exposures excluded from the leverage ratio exposure measure in accordance with Article 429 (7) of Regulation (EU) No 575/2013)	0
EU-6b	(Adjustment for exposures excluded from the leverage ratio exposure measure in accordance with Article 429 (14) of Regulation (EU) No 575/2013)	0
7	Other adjustments	-614,627,072
8	Total leverage ratio exposure	93,660,082,401
Table LRCom: Leverage ratio common disclosure		
		CRR leverage ratio exposures
On-balance sheet exposures (excluding derivatives and SFTs)		
1	On-balance sheet items (excluding derivatives, SFTs and fiduciary assets, but including collateral)	68,264,621,312
2	(Asset amounts deducted in determining Tier 1 capital)	-614,627,072
3	Total on-balance sheet exposures (excluding derivatives, SFTs and fiduciary assets) (sum of lines 1 and 2)	67,649,994,240
Derivative exposures		
4	Replacement cost associated with all derivatives transactions (ie net of eligible cash variation margin)	1,029,512,718
5	Add-on amounts for PFE associated with all derivatives transactions (mark-to-market method)	720,136,081
EU-5a	Exposure determined under Original Exposure Method	0
6	Gross-up for derivatives collateral provided where deducted from the balance sheet assets pursuant to the applicable accounting framework	374,999,090
7	(Deductions of receivables assets for cash variation margin provided in derivatives transactions)	-44,077,614
8	(Exempted CCP leg of client-cleared trade exposures)	0
9	Adjusted effective notional amount of written credit derivatives	0
10	(Adjusted effective notional offsets and add-on deductions for written credit derivatives)	0
11	Total derivative exposures (sum of lines 4 to 10)	2,080,570,275
Securities financing transaction exposures		
12	Gross SFT assets (with no recognition of netting), after adjusting for sales accounting transactions	10,741,535,061
13	(Netted amounts of cash payables and cash receivables of gross SFT assets)	0
14	Counterparty credit risk exposure for SFT assets	12,766,335
EU-14a	Derogation for SFTs: Counterparty credit risk exposure in accordance with Article 429b (4) and 222 of Regulation (EU) No 575/2013	0
15	Agent transaction exposures	0
EU-15a	(Exempted CCP leg of client-cleared SFT exposure)	0
16	Total securities financing transaction exposures (sum of lines 12 to 15a)	10,754,301,397
Other off-balance sheet exposures		
17	Off-balance sheet exposures at gross notional amount	41,080,459,516
18	(Adjustments for conversion to credit equivalent amounts)	-27,905,243,027
19	Other off-balance sheet exposures (sum of lines 17 to 18)	13,175,216,489

APPENDIX

F CRR Leverage Ratio

Exempted exposures in accordance with CRR Article 429 (7) and (14) (on and off balance sheet)		
EU-19a	(Exemption of intragroup exposures (solo basis) in accordance with Article 429(7) of Regulation (EU) No 575/2013 (on and off balance sheet))	0
EU-19b	(Exposures exempted in accordance with Article 429 (14) of Regulation (EU) No 575/2013 (on and off balance sheet))	0
Capital and total exposures		
20	Tier 1 capital	7924,183,445
21	Total leverage ratio exposures (sum of lines 3, 11, 16, 19, EU-19a and EU-19b)	93,660,082,401
Leverage ratio		
22	Leverage ratio	8.5%
Choice on transitional arrangements and amount of derecognised fiduciary items		
EU-23	Choice on transitional arrangements for the definition of the capital measure	
EU-24	Amount of derecognised fiduciary items in accordance with Article 429(11) of Regulation (EU) NO 575/2013	
Table LRSpl: Split-up of on balance sheet exposures (excluding derivatives, SFTs and exempted exposures)		
		CRR leverage ratio exposures
EU-1	Total on-balance sheet exposures (excluding derivatives, SFTs, and exempted exposures), of which:	68,264,621,312
EU-2	Trading book exposures	25,880,586,636
EU-3	Banking book exposures, of which:	42,384,034,676
EU-4	Covered bonds	0
EU-5	Exposures treated as sovereigns	1,025,948,837
EU-6	Exposures to regional governments, MDB, international organisations and PSE NOT treated as sovereigns	160,921,256
EU-7	Institutions	799,710,789
EU-8	Secured by mortgages of immovable properties	3,287,635,285
EU-9	Retail exposures	16,018,527,520
EU-10	Corporate	16,185,626,685
EU-11	Exposures in default	1,787,579,715
EU-12	Other exposures (eg equity, securitisations, and other non-credit obligation assets)	3,118,084,589
Table LRQa: Free format text boxes for disclosure on qualitative items		

1	Description of the processes used to manage the risk of excessive leverage	Spar Nord has made several initiatives to avoid excessive leverage risk. Besides having a threshold value and procedures for calculating the leverage ratio, there are defined guidelines for the actions, that will be taken, if the leverage ratio drops to a level below the threshold. In addition, there are methods to measure the risks of excessive leverage and methods to evaluate significant changes to the leverage ratio. Excessive leverage is the risk resulting from an institution's vulnerability due to leverage or potential leverage, that may require unforeseen changes. This includes sale of assets which could result in losses or adjustments in the value of its remaining assets.
2	Description of the factors that had an impact on the leverage Ratio during the period to which the disclosed leverage Ratio refers	The balance is considered stable through 2017. The Leverage Ratio has been positively affected by increased core capital, which is mainly affected by the profit of the year.

APPENDIX

G LCR disclosure

Scope of consolidation - Consolidated		Total unweighted value	Total weighted value
Currency and units - DKK			
Quarter ending on 31 Dec. 2017			
HIGH-QUALITY LIQUID ASSETS			
1	Total high-quality liquid assets (HQLA)		17,342,367,339
CASH-OUTFLOWS			
2	Retail deposits and deposits from small business customers, of which:	38,745,722,408	2,617,283,786
3	Stable deposits	28,029,945,595	1,401,497,280
4	Less stable deposits	10,715,776,813	1,215,786,506
5	Unsecured wholesale funding	10,393,198,990	4,981,799,141
6	Operational deposits (all counterparties) and deposits in networks of cooperative banks	0	0
7	Non-operational deposits (all counterparties)	10,393,198,990	4,981,799,141
8	Unsecured debt	0	0
9	Secured wholesale funding		56,584,453
10	Additional requirements	25,597,226,302	2,461,427,112
11	Outflows related to derivative exposures and other collateral requirements	93,343,744	93,343,744
12	Outflows related to loss of funding on debt products	0	0
13	Credit and liquidity facilities	25,503,882,558	2,368,083,368
14	Other contractual funding obligations	3,910,618,204	3,910,618,204
15	Other contingent funding obligations	153,206,656	153,206,656
16	TOTAL CASH OUTFLOWS		14,180,919,352
CASH-INFLOWS			
17	Secured lending (eg reverse repos)	10,026,200,587	1,476,048,478
18	Inflows from fully performing exposures	613,538,689	494,287,205
19	Other cash inflows	7,622,910,341	2,928,822,851
EU-19a	(Difference between total weighted inflows and total weighted outflows arising from transactions in third countries where there are transfer restrictions or which are denominated in non-convertible currencies)		0
EU-19b	(Excess inflows from a related specialised credit institution)		0
20	TOTAL CASH INFLOWS	18,262,649,617	4,899,158,534
EU-20a	Fully exempt inflows	0	0
EU-20b	Inflows Subject to 90% Cap	0	0
EU-20c	Inflows Subject to 75% Cap	18,262,649,617	4,899,158,534
			TOTAL ADJUSTED VALUE
21	LIQUIDITY BUFFER		17,342,367,339
22	TOTAL NET CASH OUTFLOWS		9,281,760,818
23	LIQUIDITY COVERAGE RATIO (%)		187

APPENDIX

H

Asset encumbrance

		Carrying amount of encumbered assets	Fair value of encumbered assets	Carrying amount of non-encumbered assets	Fair value of non-encumbered assets
		010	040	060	090
010	Assets of the reporting institution	4,249		74,327	
030	Equity instruments	0	0	1,644	1,644
040	Debt securities	3,130	3,130	13,251	13,251
120	Other assets	1,119		59,432	

		Fair value of encumbered col- lateral received or own debt securities issued	Fair value of col- lateral received or own debt securities issued available for encumbrance
		010	040
130	Collateral received by the reporting institution	90	6,633
150	Equity instruments	0	23
160	Debt securities	90	6,600
230	Other collateral received	0	10
240	Own debt securities issued other than own covered bonds or ABSs	0	0
		Matching liabilities, contingent liabilities or securities lent	Assets, collateral received and own debt securities issued other than covered bonds and ABSs encumbered
		010	030
010	Carrying amount of selected financial liabilities	4,190	4,339

APPENDIX

I Credit exposure

Credit exposure		2017										2016																																																	
TERM TO MATURITY BY EXPOSURE CATEGORY		On demand					3 mths - 1 years					1 - 5 years					Over 5 years					Total																																							
		On demand					0 - 3 mths					3 mths - 1 years					1 - 5 years					Over 5 years					Total																																		
Central gov. or central banks		1,016					0					0					0					1,016					325					0					325																								
Regional or local authorities		0					394					818					23					49					1,284					6					458					312					460					55					1,290				
Public-sector entities		0					0					111					32					133					276					49					0					15					113					13					189				
Institutions		2,928					2,733					443					92					850					7,046					628					3,340					459					116					919					5,461				
Corporates		359					10,391					16,684					3,075					3,600					34,109					4,228					5,714					12,792					2,789					4,550					30,073				
Retail		934					3,314					10,348					16,239					8,750					39,584					2,187					3,034					9,118					16,464					8,326					39,128				
Exp. secured by mortg. on imm. prop.		58					87					877					940					4,697					6,660					117					70					902					978					3,772					5,838				
Exp. in default		125					40					1,076					417					433					2,090					257					38					239					85					131					750				
High-risk exposures		35					16					912					66					56					1,084					173					33					537					293					55					1,090				
Exp. with short-term rating		0					0					0					0					0					0					0					0					0					0					0					0				
Exp. in units or CIU		0					0					0					1					1					1					0					0					0					0					3					3				
Equity exposure		0					0					0					1,217					1,217					1,217					0					0					0					1,071					1,072									
Other exposures		455					289					446					0					689					1,879					447					111					501					718					1,776									
Total		5,909					17,262					31,716					20,884					20,474					96,245					8,418					12,796					24,873					21,297					19,611					86,995				

APPENDIX

I Credit exposure

TOTAL CREDIT EXPOSURE BY INDUSTRY										Exposure category				
2017	Central gov. or central banks	Regional or local authorities	Public-sector entities	Institutions	Corpo-rates	Retail	Exp. se-cured by mortg. on imm. prop.	Exp. in default	High-risk expo-sures	Exp. with short-term rating	Exp. in units or CIU	Equity exposure	Other exposures	Total
Line of business - DKK m														
Public authorities	0	1,248	0	0	4	5	0	0	0	0	0	0	0	1,257
Agriculture, hunting and forestry	0	0	0	0	1,224	1,593	214	418	65		0	1	0	3,516
Fisheries	0	0	0	0	46	58	8	3	2		0	0	0	117
Industry and raw materials extraction	0	0	0	0	2,647	1,374	37	347	1		0	29	0	4,435
Energy supply	0	35	271	0	1,539	765	50	26	3		0	7	0	2,695
Building and construction	0	0	0	0	1,820	1,493	116	161	383		0	0	0	3,973
Trade	0	0	0	2	3,549	2,218	117	209	1		0	4	0	6,100
Transport, hotels and restaurants	0	0	0	0	1,349	1,026	71	60	29		0	0	0	2,535
Information and communication	0	0	0	0	123	288	13	4	1		0	9	0	439
Financing and insurance	1,016	0	0	7,041	12,540	1,113	101	128	29		1	1,032	1,791	24,791
Real estate	0	0	0	0	4,157	2,155	369	373	479		0	9	0	7,540
Other business areas	0	0	5	0	2,450	3,131	146	76	38		0	96	0	5,942
Business customers, total	1,016	1,283	276	7,044	31,448	15,220	1,243	1,802	1,031	0	1	1,187	1,791	63,340
Retail customers	0	1	0	2	2,661	24,365	5,417	288	54		0	30	88	32,905
Total	1,016	1,284	276	7,046	34,109	39,584	6,660	2,090	1,084	0	1	1,217	1,879	96,245

TOTAL CREDIT EXPOSURE BY INDUSTRY										Exposure category				
2016	Central gov. or central banks	Regional or local authorities	Public-sector entities	Institutions	Corpo-rates	Retail	Exp. secured by mortg. on imm. prop.	Exp. in default	High-risk expo-sures	Exp. with short-term rating	Exp. in units or CIU	Equity exposure	Other exposures	Total
Line of business - DKK m														
Public authorities	0	647	0	0	34	5	0	0	0	0	0	0	0	686
Agriculture, hunting and forestry	0	0	0	0	1,460	1,869	264	89	51		0	1	0	3,735
Fisheries	0	0	0	0	46	58	8	3	2		0	0	0	117
Industry and raw materials extraction	0	0	0	0	2,552	1,444	37	26	1		0	0	0	4,060
Energy supply	0	35	184	0	1,794	579	53	13	3		0	0	0	2,660
Building and construction	0	0	0	0	1,287	1,380	123	13	418		0	0	0	3,221
Trade	0	0	0	0	4,192	2,051	127	23	4		0	0	0	6,397
Transport, hotels and restaurants	0	0	0	0	1,221	983	63	13	31		0	0	0	2,311
Information and communication	0	0	0	0	78	327	13	2	0		0	43	0	463
Financing and insurance	325	0	0	5,461	8,606	504	132	45	97		3	947	1,776	17,895
Real estate	0	0	0	0	5,054	2,255	399	370	436		0	6	0	8,519
Other business areas	0	608	5	0	2,109	3,125	120	37	4		0	73	0	6,082
Business customers, total	325	1,290	189	5,461	28,433	14,580	1,338	633	1,046	0	3	1,070	1,776	56,145
Retail customers	0	0	0	0	1,640	24,548	4,500	117	45		0	1	0	30,850
Total	325	1,290	189	5,461	30,073	39,128	5,838	750	1,090	0	3	1,072	1,776	86,995

Spar Nord Bank A/S
Skelagervej 15
Postboks 162
9100 Aalborg

Telefon 96 34 40 00
Telefax 96 34 45 60
www.sparnord.dk
sparnord@sparnord.dk

CVR. nr. 13 73 75 84

